

Põlva valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine

Aruanne

Eelnõu avalikustamiseks 02.08.2021

Nimetus: Põlva valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Aruanne.

Töö teostaja: LEMMA OÜ

Reg nr 11453673

Värvi 5- A308, Tallinn

Tel +372 5059914,

E-post info@lemma.ee

Töö tellija: Põlva Vallavalitsus

Reg nr 75038581

Kesk tn 15, Põlva linn, Põlva maakond 63308

Tel +372 799 9470

E-post info@polva.ee

KSH juhtekspert: Piret Toonpere

Töö versioon: 02.08.2021

Sisukord

Aruande kokkuvõte ja järeldused	5
Sissejuhatus.....	9
1 Üldplaneeringu ja KSH protsessi ülevaade	10
1.1 Üldplaneeringu eesmärk.....	10
1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilisest hindamisest.....	11
1.3 Osapooled	12
2 Üldplaneeringu seos ülemuslike strateegiliste planeerimisdokumentidega	13
2.1 Üldplaneeringu seos keskkonnakaitse ja säästva arengu põhimõtetega	13
2.2 Maakondliku tasandi strateegilised dokumendid	16
2.3 Kohaliku tasandi strateegilised dokumendid.....	18
2.4 Olulisemad planeeringud ja projektid valla territooriumil	20
3 Planeeringulahenduste elluviimisega kaasnev keskkonnamõju	21
3.1 Mõju looduskeskkonnale	21
3.1.1 Mõju looduskaitsealadele ja -objektidele.....	21
3.1.2 Mõju elurikkusele, taimestikule, loomastikule	26
3.1.3 Mõju rohevõrgustikule.....	29
3.1.4 Mõju Natura 2000 aladele – Natura hindamine	33
3.1.5 Mõju voolu- ja seisuveekogudele ning nende kalda kaitsevööndite säilimine.....	45
3.1.5.1 Mõju pinnaveekogudele	46
3.1.5.2 Reoveekogumisalad ja nende mõju.....	49
3.1.5.3 Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud ja nende mõju.....	50
3.1.5.4 Supluskohad	52
3.1.5.5 Tuletõrje veevarustus	53
3.1.5.6 Mõju maaparandussüsteemidele.....	54
3.1.6 Mõju põhjaveele	55
3.1.6.1 Mõju põhjavee kvaliteedile.....	55
3.1.6.2 Mõju põhjavee kvantiteedile	58
3.2 Mõju ressursikasutusele	58
3.2.1 Väärtuslikud põllumajandusmaad ning nende säilimine	58
3.2.2 Mõju metsa-aladele	59
3.2.3 Maardlate kasutuselevõtt ja mõjud.....	60
3.3 Mõjud tehiskeskkonnale.....	64
3.3.1 Mõju transporditaristule.....	64
3.3.2 Mõju jäätmekäitlusele ja jääkreostus	66

3.3.3	Mõju riigikaitsele ja lennuohutusele.....	68
3.4	Mõju välisõhu kvaliteedile, sh müratasemele.....	70
3.4.1	Mõju välisõhu seisundile.....	70
3.4.1.1	Tootmisettevõtete mõju.....	71
3.4.1.2	Kaugküte	71
3.4.1.3	Põllumajandus.....	72
3.4.2	Müra mõju.....	73
3.4.2.1	Tööstusmüra	74
3.4.2.2	Liiklusmüra	75
3.4.3	Olulise ruumilise mõjuga ehitised (ORME)	75
3.5	Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele	75
3.5.1	Radoonirisk.....	75
3.5.2	Tootmisettevõtete suurõnnetuste oht	77
3.5.3	Mõju sotsiaalsele taristule	78
3.5.4	Mõju ettevõtlusele.....	82
3.6	Mõju kultuurilisele keskkonnale.....	83
3.6.1	Väärtuslikud maastikud ja teelõigud.....	83
3.6.2	Kultuurimälestised	84
3.6.3	Kultuurilooliselt tähtsad objektid.....	92
3.7	Kliimamuutustega kaasnevad mõjud.....	93
3.7.1	Üleujutusohht	93
3.8	Taastuvenergeetika kavandamine ja sellega kaasnevad mõjud.....	94
4	Negatiivse keskkonnamõju vältimise või leevendamise meetmed ning soovitusel planeeringusse.....	96
5	Keskkonnaseire.....	100
	Kasutatud materjalid.....	101
	Lisad.....	105
	Lisa 1. KSH väljatöötamise kavatsus (VTK).....	105

Aruande kokkuvõte ja järeldused

Põlva valla üldplaneeringu (edaspidi *ÜP*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) koostamine algatati Põlva Vallavolikogu 13.09.2018. a otsusega nr1-3/47 „[Põlva valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine](#)“. ÜP koostamise eesmärgiks on kogu omavalitsuse territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine.

Planeerimiseseaduse (edaspidi *PlanS*) § 74 lg 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 33 lg 1 p 2 kohaselt on ÜP koostamisel KSH läbiviimine kohustuslik. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine.

ÜP ja selle KSH koostamisel on tuginetud varasemalt koostatud riiklikele, maakondlikele ja kohalikele planeerimisdokumentidele, kasutades neid alusinformatsioonina ning vajadusel täpsustades varasemalt välja töötatud lahendusi. Ülevaade üldplaneeringu seostest teiste planeerimisdokumentidega on esitatud ptk 2. Põlva valla üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel on arvestatud nii kõrgemalseisvaid kui ka omavalitsuse tasandi strateegilisi dokumente.

Hindamisprotsessi käigus käsitleti planeeringuala keskkonnatingimusi, mille kirjeldus on esitatud käesoleva KSH aruande ptk 3. Olemasoleva keskkonna põhjalik kirjeldus on leitav dokumendis „Mõjutatava keskkonna ülevaade“¹.

Põlva valla üldplaneeringuga ei kavandata maakasutuse ulatuslikke muudatusi, millega kaasneks oluline keskkonnamõju. Tegu on väheneva rahvastikuga omavalitsusega, kus üldplaneeringu kehtivusajal ei ole oodata ulatuslikke maakatte muudatusi. Üldplaneeringuga ei kavandata ka olulise ruumilise mõjuga objekte ning üldplaneeringu koostamisel on läbivalt väärtustatud looduskaitsealised ja kultuuriloolisi väärtusi.

Lühike ülevaade hindamisprotsessi tulemustest ja järeldustest on esitatud järgnevalt:

- mõju looduskaitsealadele ja -objektidele – Põlva valla üldplaneering lähtub vallas paiknevatest väärtustest ning peab üheks oluliseks väärtuseks mitmekülgseid loodusmaastike. Põlva valla üldplaneeringuga ei kavandata olemasolevatele kaitstavatele aladele arendusi või maakasutuse muutusi, millel võiks olla otsene negatiivne mõju looduskaitse all olevate aladele ja objektidele (sh püsielupaikadele, kaitsealuste üksikobjektidele, kaitsealuste liikide leiukohtadele). Üldplaneering väärtustab piiratud kasutusega looduslike alade säilimist ning looduskaitse all olevate liikide elu- ja kasvutingimuste säilimist ning parandamist. Kaitstavate loodusobjektide kaitsele lähtutakse kaitse-eeskirjade ja looduskaitseseadusega seatud tingimustest.
- mõju elurikkusele, taimestikule, loomastikule – Arvestades võrdlemisi väikest heas seisundis ökosüsteemide olemasolu Põlva valla territooriumil on väga oluline tagada nende säilimine.

1

<https://www.polva.ee/documents/17842760/23469413/M%C3%B5jutatava+keskkonna+%C3%BClevaade.pdf/cd214d1c-2a3d-4da4-ac1a-1d3f1f2d2e25>

Üldplaneeringuga ei kavandata asustuse aktiivset laiendamist ega infrastruktuuri heas seisundis ökosüsteemide esinemisalale. Seega oluline mõju väärtuslikele ökosüsteemidele puudub. Hajaasustuses toimuva arendustegevuse puhul tuleb lisaks kaitsealuste alade paiknemisele, arvestada ka väljaspool neid paiknevaid kõrgema väärtusega ökosüsteeme. Heas seisundis ökosüsteemidel tuleb ehitustegevust vältida.

- mõju Natura 2000 aladele – ÜPs kavandatakse kergliiklusteid Ahja- ja Valgesoo loodusaladele või nende vahetusse lähedusse. Natura hindamise alusel on välistatud nimetatud alade terviklikkusele ja kaitse-eesmärkidele negatiivse mõju avaldamine kui järgitakse KSH aruandes (ptk 3.1.4) seatud tingimusi.
- mõju pinnaveekogudele – Üldplaneeringuga ei kavandata tegevusi, mis võiksid otseselt põhjustada veekogude seisundite halvenemist. Uute alade kasutuselevõtul piirkondades, kus on tehniliselt ja majanduslikult võimalik, tuleb alati eelistada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni lahendusi ning seega perspektiivis laiendada reoveekogumisasasid. ÜVK lahendused tagavad reeglina paremad puhastusefektiivsused ning kontrolli reovee keskkonda sattumise üle.
- mõju põhjaveele – Nõrgalt kaitstud põhjaveega aladele asustuse laiendamisel, eeskätt tootmisalade arendamisel, tuleb suurt tähelepanu pöörata põhjavee võimaliku reostuse vältimisele. Üldplaneeringus kavandatava maakasutusega kaasnevana ei ole oodata negatiivse mõju avaldamist põhjavee seisundile juhul kui järgitakse üldplaneeringuga sätestatavaid tingimusi ning õigusaktidega kehtivaid veemajanduse regulatsioone.

Arvestades piirkonna põhjavee tarbimist ja põhjaveemaardlate koguselise seisundi hinnangut, siis ei ole oodata põhjavee koguselisi probleeme. Üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega ei ole oodata koguselise tarbe olulist suurenemist. Juhul kui piirkonda lisandub väga suure (üle 500 m³/ööp) põhjaveetarbega ettevõtteid tuleb neil läbi viia põhjaveevarude hindamine.

- mõju transporditaristule – Üldplaneeringus kavandatavat täiendavat kergliiklusteede võrgustikku võib pidada positiivset keskkonna mõju omavaks. Kergliiklusteede edasisel planeerimisel ja projekteerimisel tuleb arvestada looduskaitse kitsendustega (käsitletud ptk 4.1.4).
- mõju välisõhu seisundile – ÜP staadiumis ei ole teada tootmisaladel tulevikus tegutsema hakkavate ettevõtete iseloom ja sellest lähtuvalt ei ole võimalik hinnata ka nende saasteainete emissioone. Iga konkreetse arenduse/ettevõtte korral tuleb juhtumipõhiselt analüüsida ja kaaluda, kas ja milliseid häiringuid see võib põhjustada. Vajadusel tuleb ettevõttel taotleda vastav keskkonna(kompleks)luba ning taotluse koostamisel hinnata õhukvaliteedi piirväärtustele vastavust koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Tähelepanu tuleb pöörata lisaks saasteainetele ka lõhnaainete esinemisele ning lõhnaainete heite esinemisel hinnata lõhna häiringutasemele vastavust.

Põlva vallas võib esineda loomapidamisega kaasnevana õhu saasteainete emissioon, mis eeskätt väljendub lõhnaaeringu näol. Lõhnaainete heitkogust ja lõhna levikut peavad käitised üldjuhul hindama keskkonnavalade taotlemisel, kuid kuna antud juhul on tegu väikeste põllumajandusettevõtetega, siis pole seda tehtud. Selge on, et häiringu vältimiseks ei ole soovitatav farmide lähedusse elamualade ega teiste tundlike objektide kavandamine. Eesti õigusaktides puudub põllumajandusettevõtetele või sönnikuhoidlatele otsene kuja

nõue, kuid soovituslikuks vahemaaks tundlikute aladega on sigalatel sõnnikuhoidlast 500 m ja lehmalautadel 300 m (juhul kui ei rakendata erimeetmeid nagu kääritamine või kinniste mahutite rajamine).

- müra mõju – Maanteede äärsetele aladele uusi elamualasid kavandades tuleb säilitada tee- ja elamuala vaheline piisav puhervöönd või kavandada müratõke. Puhervööndi täpne ulatus peaks selguma mürahinnangu alusel.
- tootmisettevõtete ja suurõnnetuste oht – ÜP on asjakohane seada tingimus, mille kohaselt ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kavandamisel tuleb arvestada ettevõttest lähtuvaid riske ja ohte ning vajadusel vältida ettevõtete ohutsoonide kattumist tundlike aladega (nt elamud ja ühiskondlikud hooned, puhkealad). Ohualades asuvate maa-alade edasisel planeerimisel tuleb käsitleda ohtliku ettevõtte võimalikku mõju ja riske (st selgitada välja, milline oht kaasneb õnnetuse puhul) ning asjakohastel juhtudel ennetusmeetmeid.
- mõju sotsiaalsele taristule – Valla sotsiaalset taristut võib pidada võrdlemisi heaks. Ulatuslike täiendavate alade kavandamine ühiskondlike ehitiste jaoks ei ole vajalik. Lisaks otseselt teenuseid pakkuvatele objektidele on oluline ka puhkemajandusliku taristu olemasolu (supluskohad, puhkealad, mänguväljakud, pargid). Põlva valla üldplaneering näeb ette, et uued puhke- ja virgestusalad kavandatakse nii, et need oleksid elu- või töökohtade lähedal, hõlpsasti ligipääsetavad igas eas ja erinevate liikumisvõimalustega inimestele. Tegevuse mõju võib pidada positiivset mõju omavaks.

ÜP loob eeldused inimeste sotsiaalsetele vajadustele rahuldamiseks vajalike teenuste osutamiseks ning liikuvuse (sh kergliiklusteed) tagamiseks.

- väärtuslikud maastikud ja teelõigud – Üldplaneeringus käsitletavat väärtuslikud maastikud on üle toodud Põlva maakonnaplaneeringust 2030+. Muuhulgas on üldplaneeringuga muudetud ja täpsustatud Põlva järve, Orajõe ja Peri oja lähiümbruse väärtusliku maastiku piiri Peri külas ning tehakse ettepanek väärtuslike maastike hulgast välja arvata kohaliku tähtsusega Arniku maastik. Üldplaneeringuga on tehtud ettepanek arvata ilusate teede hulgast välja Miiaste-Partsi tee ja lisada väärtuslike teede hulka Kärse-Akste-Kiidjärve tee ning Postitee kogu ulatuses.

Üldplaneeringus maakonnaplaneeringu väärtuslike maastike ja teelõikude käsitlemise täpsustamist võib pidada asjakohaseks ning väärtuste säilimisele positiivset mõju omavaks. ÜP kohane väärtuslike teelõikude sisulisemat käsitlemist võib pidada teelõikude väärtuste säilimise osas tunduvalt asjakohasemaks kui ainult teedelt avanevate vaadete käsitlemist.

Negatiivse keskkonnamõju vältimise või leevendamise meetmed ning soovitused planeeringusse on esitatud KSH aruande peatükis 4 ning infot keskkonnaseire kohta annab peatükk 5.

KSH käigus käsitleti võimalikke alternatiivseid arengustsenaariume, millest antud üldplaneeringu puhul olid asjakohased alternatiiv 0 – koostatavat üldplaneeringut ei kehtestata ning jätkuvad praegused arengusuunad, mis lähtuvad olemasolevatest üldplaneeringutest ning alternatiiv I – rakendatakse koostatava üldplaneeringuga kavandatavaid arengusuundi.

Mõjude hindamise tulemusena selgus, et üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju. Üldplaneeringu lahendus võimaldab olemasoleva rohevõrgustiku toimimist, samuti kaitsealuste alade ja objektide säilimist. Keskuste alade arendamine ja tihendamine võimaldab tehnovõrkude optimeerimist ja täiustamist, mille

tulemusena infrastruktuuri seisukord paraneb ning kaasneb positiivne mõju.

Arvestades üldplaneeringu üldistusastet tuleb Põlva valla territooriumil edasisel oluliste objektide planeerimisel ja projekteerimisel tähelepanu pöörata võimalikele negatiivsetele keskkonnamõjudele ning potentsiaalsete mõjude esinemise korral teostada keskkonnamõju (strateegiline) hindamine.

Sissejuhatus

Põlva valla üldplaneeringu (edaspidi *ÜP*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) koostamine algatati Põlva Vallavolikogu 13.09.2018. a otsusega nr1-3/47 „[Põlva valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine](#)“. ÜP koostamise eesmärgiks on kogu omavalitsuse territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine.

Käesoleva KSH objektiks olevaks strateegiliseks planeerimisdokumendiks on Põlva valla üldplaneering.

Planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 74 lg 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 33 lg 1 p 2 kohaselt on ÜP koostamisel KSH läbiviimine kohustuslik. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine.

1 Üldplaneeringu ja KSH protsessi ülevaade

1.1 Üldplaneeringu eesmärk

Vastavalt PlanS § 74 lg-le 1 on üldplaneeringu eesmärk kogu valla ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Üldplaneeringuga luuakse eeldused elanike, ettevõtete ja külaliste vajadustega arvestava, loodust säästva ning arengut toetava keskkonna olemasoluks ja säilimiseks.

Põlva vald on heaks elukohaks neile, kes soovivad kvaliteetset, hajusat, rahulikku ja vaikset elukeskkonda, kus on head ühendused, eelkõige Tartu ja Võru suunas, ei takista õpi- ja töörännet ning teenuste kättesaadavust.

Põlva valla korrastatud ja hästi ligipääsetav keskkond võimaldab sisukat, kultuurset, aktiivset ja sportlikku ajaveetmist ning erinevate ettevõtlusviiside ja -valdkondadega tegelemist.

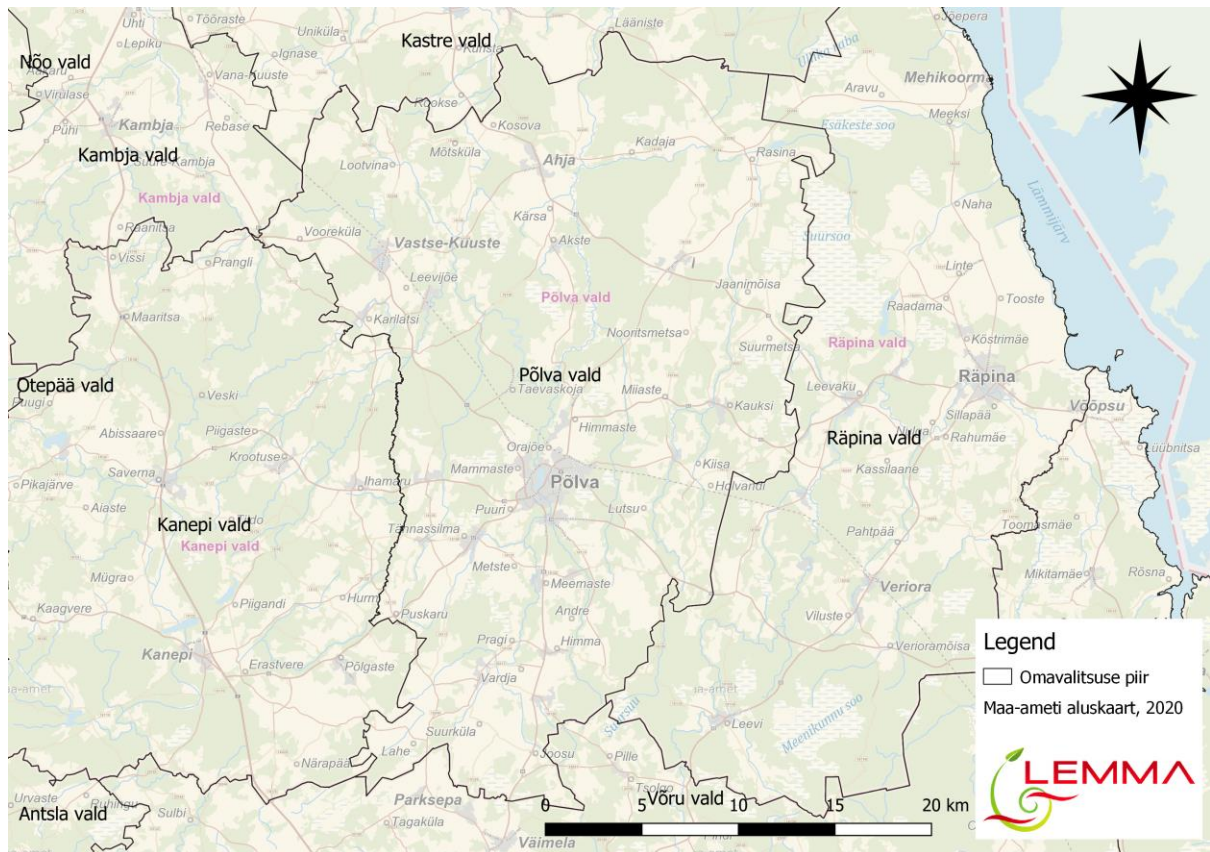
Põlva valla üldplaneeringuga kavandatakse võimalikult ühtsed põhimõtted hoonestusalade ja detailplaneeringu kohustusega alade määramiseks, maakasutus- ja ehitustingimuste seadmiseks, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramiseks ning määratletakse ühtsed nõuded kohaliku teedevõrgu arendamiseks.

Eesmärk on soodustada keskkonnasäästlikke ja energiatõhusaid lahendusi, eelistades olemasoleva hoonestatud keskkonna laiendamist või tihendamist, varem kasutuses olnud või ebapiisavalt kasutatud alade otstarbekamat kasutamist. Põlva valla suuremad tööstus- ja tootmisalad on koondunud kaasaegse taristuga piirkondadesse, lisaks traditsioonilistele tootmissuundadele – põllumajandus ja puidutööstus – on võimalused kaasaegsete, säästlike ja kohaliku ressursi väärtustavate ettevõtlussuundade arendamiseks.

„Tartu verandaks“ olemine annab võimaluse keskenduda eelkõige puhta ja rahuliku elukeskkonna pakkumisele ning hinnatud puhkepiirkonna kujundamisele.

Üldplaneeringu eesmärgiks on tagada elukvaliteet kahaneva rahvaarvu juures ning toetada valla keskuse jätkuvat mitmekülgset arengut. Üldplaneeringuga ei kavandata olulisi muudatusi juba väljakujunenud asustusstruktuuris.

KSH koostatakse Põlva valla üldplaneeringule ja seega hõlmab hindamine Põlva valla territooriumi (705,9 km², Joonis 1), mis moodustab 32,6% kogu Põlva maakonna territooriumist.

Joonis 1. Põlva valla paiknemine.

Põlva vald paikneb Põlva maakonna keskosas. Põlva vallast põhja suunda jääb Kastre vald, ida suunda Rõpina vald, lõuna suunda Võru vald, lääne suunda Kanepi vald ning loode suunda Kambja vald. Põlva valla keskuseks on Põlva linn, mis on ühtlasi ka maakonnakeskuseks.

Põlva valla territooriumil asub valla- ja maakonnakeskusena vallasisene linn Põlva linn, kolm alevikku: Ahja, Mooste ja Vastse-Kuuste ning 70 küla: Aarna, Adiste, Akste, Andre, Eoste, Himma, Himmaste, Holvandi, Ibaste, Jaanimõisa, Joosu, Kaaru, Kadaja, Kanassaare, Karilatsi, Kastmekoja, Kauksi, Kiidjärve, Kiisa, Kiuma, Koorvere, Kosova, Kähri, Kärša, Lahe, Laho, Leevijõe, Logina, Loko, Lootvina, Lutsu, Mammaste, Meemaste, Metste, Miiaste, Mustajõe, Mustakurmu, Mõtsküla, Naruski, Nooritsmetsa, Orajõe, Padari, Partsi, Peri, Pragi, Puskaru, Puuri, Rasina, Roosi, Rosma, Savimäe, Soesaare, Suurküla, Suurmetsa, Säkna, Säässaare, Taevaskoja, Terepi, Tilsu, Tromsi, Tännassilma, Uibujärve, Valgemetsa, Valgesoo, Vana-Koiola, Vanaküla, Vanamõisa, Vardja, Viisli ja Vooreküla.

1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilisest hindamisest

KSH viidi läbi tuginedes KeHJS ja PlanS. Vastavalt PlanS § 74 lg 4 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine, et tagada keskkonnakaalutlustega arvestamine planeeringu koostamise käigus ja saavutada tasakaalustatud ruumiline areng. KSH teostati Põlva valla ÜP-le paralleelselt planeerimisprotsessiga, mis tagas juba planeeringulahenduse väljatöötamisel keskkonnakaalutlustega arvestamise. Samuti pöörati tähelepanu asjakohastele mõjudele, mille hindamist ei nõua otseselt KeHJS, kuid mis on üldplaneeringu kui valla arengut suunava dokumendi kontekstis olulised.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel hinnati üldplaneeringu lahenduse elluviimisega

kaasnevaid mõjusid keskkonnale. Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnast enesest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise fookuses oli üldplaneeringuga kavandatav tegevus: keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Hindamisel kasutati strateegilisele mõjude hindamisele sobivat metoodikat.

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus põhimõtteliselt erinevaid arengustsenaariume ei tekkinud.

Piiriülest mõju avaldumist Põlva valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne.

KSH korraldusest, protsessist ja avalikkuse kaasamisest annab ülevaate ka KSH väljatöötamise kavatsus (edaspidi VTK) (Lisa 1). Planeeringu lähteseisukohtade ja KSH VTK osas küsiti seisukohti vastavalt planeerimisseaduse § 81 lg 1, millele järgnevalt avalikustati lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus Põlva valla veebilehel.

KSH läbiviimisel olulisi raskusi ei ilmnenu.

Koostatavale üldplaneeringu eelnõule on võimalik seada alternatiivse lahendusena ainult nn null-alternatiiv ehk hinnata ja võrrelda üldplaneeringu rakendamise keskkonnamõjusid selle suhtes kui üldplaneering jäetakse realiseerimata. Teiste alternatiivide seadmiseks puudub reaalne strateegiline tahe ja võimalus – üldplaneeringu koostamine on vajalik kohaliku omavalitsuse arendustegevuseks

Antud juhul on hinnatavaid arengualternatiive kaks:

- 1) Alternatiiv 0 ehk olukord, kus koostatavat üldplaneeringu ei kehtestata ning jätkuvad praegused arengusuunad, mis lähtuvad olemasolevatest kehtivatest üldplaneeringutest.
- 2) Alternatiiv I ehk olukord, kus rakendatakse koostatava üldplaneeringuga kavandatavaid arengusuundi.

1.3 Osapooled

Otsustaja: Põlva Vallavolikogu

KSH koostamise korraldaja: Põlva Vallavalitsus

KSH ekspert: LEMMA OÜ

Kontaktisik: Piret Toonpere, tel 5059914, e-post piret@lemma.ee

Töögrupi koosseis:

- Piret Toonpere – KSH juhtekspert (KMH 0153) – mõjud looduskeskkonnale, sh rohevõrgustikule, sotsiaalmajanduslikud mõjud, müra;
- Mihkel Vaarik – keskkonnaekspert – mõjud pinna- ja põhjaveele;
- Heli Milvek – keskkonnaspetsialist – keskkonnaseisundi andmete analüüs, ülemuslike strateegiliste dokumentide analüüs, maardlad ja loodusvaradega seonduvad mõjud;
- Andrus Vesioja – keskkonnaspetsialist – mõjud välisõhule;
- Kaisa Aadna – keskkonnaspetsialist – jäätmekäitluse mõjud.

2 Üldplaneeringu seos ülemuslike strateegiliste planeerimisdokumentidega

Käesolev peatükk annab ülevaate hinnatava Põlva valla üldplaneeringu seosest ja vastavusest muude riiklike, maakondlike ja kohalike strateegiliste planeerimisdokumentide eesmärkidele ja nõuetele.

2.1 Üldplaneeringu seos keskkonnakaitse ja säästva arengu põhimõtetega

Riiklikul tasemel määrab säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused üleriigilise planeering. Planeering „Eesti 2030+“² on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368.

Kehtiva üleriigilise planeeringuga seatakse eesmärkideks tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, head ja mugavad liikumisvõimalused, varustatus energia-taristuga ning rohevõrgustiku sidusus ja maastikuväärtuste hoidmine. Kehtna valla üldplaneering järgib üleriigilise planeeringu eesmärgi.

Eesti säästva arengu eesmärgid aastani 2030 on strateegia Säästev Eesti 21³ kohaselt järgmised:

- Eesti kultuuriruumi elujõulisus;
- inimese heaolu kasv;
- sotsiaalselt sidus ühiskond;
- ökoloogiline tasakaal.

Keskkonnavaldkonna arendamist suunab strateegias "ökoloogilise tasakaalu" eesmärk, mis jaguneb:

- loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu;
- saastumise vähendamine;
- loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamine.

Keskkonnavaldkonna põhimõtteid määravaks dokumendiks üldplaneeringute ja nende KSH kontekstis võib pidada Eesti keskkonnastrateegiat aastani 2030⁴. Eesti keskkonnastrateegiat aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonnastrateegia juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest.

Keskkonnastrateegia eesmärk on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjust ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

² <https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/uleriigiline-planeering>

³ <https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/saastev-areng>

⁴ https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigikokku_pdf.pdf

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 seab keskkonnakaitse eesmärgid, millega arvestamisest Kehtna valla üldplaneeringu lahenduses annab järgnev Tabel 1⁵.

Tabel 1. Üldplaneeringu vastavus Eesti keskkonnastrateegia eesmärkidele

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
1. Aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.	Eesmärgiga arvestatakse. Vallas on loodud võimalused liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks. Üldplaneeringu jäätmekäitluse käsitlus lähtub kehtivast Põlva valla jäätmekavast. Jäätmekava ei näe ette tegevusi, mis tingiks vajadust ÜP-ga määrata jäätmekavaga seoses kindlat maakasutust (nt uut jäätmejaama ala, kompostimisväljakut). Samas tuleb ÜPs tagada, et see võimaldaks nii olemasolevate jäätmekäitluskohtade laiendamist kui uute jäätmekäitluskohtade rajamist.
2. Saavutada pinnavee ja põhjavee hea seisund ning hoida veekogusid, mille seisund juba on hea või väga hea.	Eesmärgiga arvestatakse.
3. Maavarade keskkonnasõbralik kaevandamine, mis säästab vett, maastikke ja õhku, ning maapõueressursi efektiivne kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering seab kestliku kaevandamise tingimused ulatuses, mis on ÜPs asjakohane.
4. Metsakasutuses ökoloogiliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike vajaduste tasakaalustatud rahuldamine väga pikas perspektiivis.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering määratleb suure osa valla metsadest rohelse võrgustiku osana.
5. Tagada kalapopulatsioonide hea seisund ning kalaliikide mitmekesisus ja vältida kalapüügi kaasnevat kaudset negatiivset mõju ökosüsteemile.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt veekaitsemeetmete seadmise kaudu. Otseselt kalapüügi reguleerimine ei ole ÜP ülesanne.
6. Tagada jahilukite ja muude ulukite liikide mitmekesisus ning asurkondade elujõulisus.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt rohelse võrgustiku sidususe tagamisel. Otseselt jahinduse reguleerimine ei ole ÜP ülesanne.
7. Keskkonnasõbralik mulla kasutamine.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering toob välja

⁵ Kõrgema taseme strateegiliste dokumentidega vastavusanalüüsil põhineva ülevaate tabeli koostamisel on võetud eeskujuks Hendrikson & Ko OÜ poolt koostatud Avinurme valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Töö nr 2507/16.

Loodus- ja kultuurmaastike toimivus ja säästlik kasutamine.	väärtuslikud põllumajandusmaad ja nende kasutamistingimused, mis toetavad kultuurmaastike säästlikku kasutust.
8. Loodus- ja kultuurmaastike toimivus ja säästlik kasutamine. Mitmeotstarbeliste ja sidusate maastike säilitamine.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus ei nähta ette maakatte olulisi muudatusi poollooduslike koosluste, märgalade ja kaitsealade puhul.
9. Elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilimiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus on seatud tingimused rohevõrgustiku säilitamiseks. ÜP ei kavanda maakasutuse muutust kaitsealadele vms väärtuslikele looduskooslustele.
10. Toota elektrit mahus, mis rahuldab Eesti tarbimisvajadust, ning arendada mitmekesiseid, erinevatel energiaallikatel põhinevaid väikese keskkonnakoormusega jätkusuutlikke tootmistehnoloogiaid, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus seatakse tingimused päikese-, tuule- ja maasoojusenergia arendamiseks.
11. Energiatarbimise kasvu aeglustamine ja stabiliseerimine, tagades samas inimeste vajaduste rahuldamise, ehk tarbimise kasvu olukorras primaarenergia mahu säilimise tagamine.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt. Üldplaneeringus nähakse ette pigem olemasoleva asustuse tihendamist kui uute alade kasutuselevõttu. Kompaktne asustus vähendab transpordivajadust ning võimaldab energiaefektiivsemaid lahendusi (nt kaugküte).
12. Kõrvaldada järk-järgult nii tööstusest kui ka kodumajapidamistest osoonikihti kahandavad tehisained.	Eesmärki ei ole võimalik üldplaneeringu kontekstis arvestada.
13. Arendada välja efektiivne, keskkonnasõbralik ja mugav ühistranspordisüsteem, ohutu kergliiklus (muuta auto alternatiivid mugavamaks) ning sundpendelliiklust ja maanteevedusid vähendav asustus- ja tootmisstruktuur (vähendada transpordivajadust).	Eesmärgiga arvestatakse. Planeeringuga kavandatakse kergliiklusteid eelkõige keskustele juurdepääsu parandamiseks.
14. Tervist säästev ja toetav väliskeskkond.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus on kavandatud täiendavad kergliiklusteed, matkarajad ja puhkealad. Planeering seab arenduspõhimõtted müra jt häiringute vältimiseks ja vähendamiseks.

15. Inimese tervisele ohutu ja tervise säilimist soodustav siseruum.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering seab tingimused radooniohu vältimiseks ehitustegevuse kavandamisel.
16. Keskkonnast tulenevate saasteainete sisaldus toiduahelas on inimese tervisele ohutu.	Eesmärgiga ei ole võimalik üldplaneeringu kontekstis arvestada.
17. Joogi- ja suplusvesi on inimese tervisele ohutu.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering sätestab, et heitvee pinnasesse immutamisel tuleb arvestada piirkonna joogiveehaarete paiknemisega. Kaitsmata põhjaveega aladel ei ole lubatud reovee immutamine.
18. Aastaks 2030 on likvideeritud kõik täna teadaolevad jääkreostuskolded.	Üldplaneering ei saa otseselt jääkreostusobjektide likvideerimist kavandada. Üldplaneeringuga ei ole kavandatud jääkreostusobjektide asukohtadesse tundlikku maakasutust.
19. Tagada elanike turvalisus ning kaitse nende julgeolekut ohustavate riskide eest.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt arengupõhimõtetes.

2.2 Maakondliku tasandi strateegilised dokumendid

Eesti planeerimissüsteem on hierarhiline – kõrgema tasandi planeeringud on aluseks madalama tasandi planeeringutele. Põlva valla üldplaneeringu koostamisel on hierarhiliselt kõrgemal paiknevaks põhiliseks suunda andvaks strateegiliseks dokumendiks Põlva maakonnaplaneering 2030+⁶.

Põlva maakonnaplaneering 2030+ on kehtestatud maavanema 18.08.2017. a korraldusega nr 1-1/17/676. Maakonnaplaneeringusse on üle võetud ja täpsustatud varasemaid teemaplaneeringuid „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ ja „Sotsiaalne infrastruktuur“.

Põlva maakonnaplaneeringu lahendus keskendub järgmistele olulisematele teemadele: keskuste võrgustiku määramine lähtudes olemasolevast asustusstruktuurist, linnalise asustuse alade määramine ja riigikaitse ruumiliste vajaduste tagamine.

Kehtestatud maakonnaplaneering on aluseks kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisele ning selle ajaline perspektiiv on sarnaselt üleriigilisele planeeringule 2030+.

Põlva valla üldplaneeringu vastavuse analüüs Põlva maakonnaplaneeringu 2030+ arengusuundade suhtes on esitatud Tabel 2-s.

⁶ <https://maakonnaplaneering.ee/polva-maakonnaplaneering-2030->

Tabel 2. Põlva valla üldplaneeringu vastavus Põlva maakonnaplaneeringu 2030+ ruumilise arengu suundadele ja põhimõtetele

Maakonnaplaneeringu põhimõtted	Arvestamine üldplaneeringus
1. Asustuse arengu suunamisel Põlvamaal lähtutakse olemasolevast asustusstruktuurist, see tähendab: 1) kasutatakse ära olemasolevaid taristuid ning tihendatakse olemasolevaid kompaktse ruumistruktuuriga asulaid, suunates arengud nende asulate keskusaladele; 2) väärtustatakse olemasolevaid hajusaid asustumustreid maapiirkondades, pakkudes paindlikke ja kogukonnapõhiseid lahendusi teenuste tarbimiseks, et säilitada maapiirkondade suhteline atraktiivsus elukohana; 3) väärtustatakse väärtuslikke põllumajandusmaid kui ressursi ning nende eesmärgipärast kasutust.	Arvestatakse ÜPs.
2. Asustuse areng Põlvamaal tugineb olulisel määral väiksemate, kohaliku tasandi keskuste võrgule, lisaks maakonna keskuslinnadele ning väljaspool maakonda paiknevatele, Põlvamaa elanike jaoks tähtsatele keskuslinnadele (eelkõige Tartu, kuid ka Võru ja Otepää).	Arvestatakse ÜPs.
3. Põlvamaal puudub vajadus täiendavate arengualade määramiseks väljaspool olemasolevaid kompaktse ruumistruktuuriga asulaid – tegemist on kahaneva rahvastikuga piirkonnaga, kus on otstarbekas eelkõige olemasolevate struktuuride ärakasutamine ja väärtustamine, seda nii elamuarenduses kui ettevõtluses.	Arvestatakse ÜPs.
4. Põlvamaal puudub vajadus täiendavate suuremate tootmisalade määramiseks, eeldatavalt koondub ettevõtlus-ja tootmistegevus valdavalt olemasolevate keskuste piirkonda. Põlvamaal valdava väikeettevõtluse tingimustes puudub vajadus ka põllumajandustegevusega seotud ettevõtluse jaoks eraldi alade määramiseks maakonnaplaneeringu tasandil.	Arvestatakse ÜPs.
5. Säilitatakse erinevad ruumiväärtused linnalise ruumistruktuuriga asulates ja maapiirkondades – piisav kompaktsus linnades ja teistes tiheda ruumistruktuuriga keskusasulates ning iseloomulik hajusus maapiirkondades.	Arvestatakse ÜPs.
6. Liikuvuse suunamisel, sh ühistranspordi korraldamisel, lähtutakse keskus-tagamaa põhistest ühendustest, arvestades sealjuures ka üle maakonna piiri ulatuvaid vajadusi. Teenuste ja töökohtade kättesaadavus keskuse tagamaa elanike jaoks põhineb, lisaks paindlikele lahendustele ning koha peal olemasolevatele teenustele, vastaval liikuvuskorraldusel.	Arvestatakse ÜPs.

7. Liikumisvõimaluste tagamise alusena peetakse silmas teedevõrgu heakorda ja täiendamise vajadusi, arvestades maakonnatasandi täpsusastet. Sealjuures kajastatakse teadaolevad põhimõttelised vajadused, kuid täpsemad lahendused igal konkreetsel juhul selguvad täiendavate planeeringute/projektide käigus.	Arvestatakse ÜPs.
8. Rohelist võrgustikku käsitletakse olulise ressursina, mis kätkeb endas maakonna mainet kujundavaid loodusväärtusi, samuti paljuski puhkemajandusele arenguvõimalust pakkuvaid puhkeväärtusi.	Arvestatakse ÜPs.
9. Puhkeväärtusena on oluline avaliku juurdepääsu võimalus väljakujunenud supluskohtadele.	Arvestatakse ÜPs.
10. Väärtuslikke maastikke käsitletakse olulise ressursina.	Arvestatakse ÜPs.
11. Elukeskkonna kvaliteedi tagamisel on oluline roll muuhulgas esteetilistel väärtustel; lisaks looduslikule esteetikale ka inimtekkelise pärandi väärtustamisel. Elukeskkonna esteetilised väärtused hõlmavad nii hajaasustuses kujunenud (küla)maastikulisi tervikuid, linnalises keskkonnas kujunenud iseloomulikke miljöösid kui ka üksikehitiste kõrget arhitektuurset kvaliteeti. Elukeskkonna esteetiliste väärtuste säilimist ja jätkuvust tuleb pidada kvaliteetse elukeskkonna üheks tagatiseks.	Arvestatakse ÜPs.
12. Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse kaitstavate muinsus- ja loodusväärtustega.	Arvestatakse ÜPs.
13. Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse riigikaitseliste huvide ning nendega seotud piirangutega.	Arvestatakse ÜPs.
14. Maavaradega varustatuse tagamist käsitletakse avaliku huvina, kuid kaevandustegevuse eelduseks saab pidada parimate teadaolevate tehniliste jm võimaluste kasutamist, vähendamaks kaasnevat keskkonnahäiringut nii looduskeskkonnale kui elanikele. Kaevandamisjärgselt tuleb kasutatud alad korrastada, kas loodusliku keskkonna taastumiseks, majandustegevuseks või rekreatsiooniks sobilike aladena.	Üldplaneering arvestab maardlate paiknemisega.

2.3 Kohaliku tasandi strateegilised dokumendid

Põlva valla arengukava aastateks 2019–2030 on Põlva valla arengu prioriteet ühinenud territooriumil haldussuutlikkuse kvaliteedi tõstmine ja elanikkonnale parimal tasemel osutatavate avalike teenuste tagamine, millest tulenevalt on arengukava koostamise eesmärk seada uuele (ühinenud) vallale ühtsed arengupõhimõtted, valida arengu põhisuunad ja saavutatavad eesmärgid ning nende saavutamiseks vajalike tegevuste ja investeeringute

määratlemine.

Aastaks 2030 on seatud järgmised arengusuunad:

- Põlva vald on elukeskkond puhta loodusega ning tuntud roheline mõttelaadi poolest.
- Põlva vallas on arenenud ettevõtlus, mis tagab töökohad ja konkurentsivõimelised töötasud. Olemasolev infrastruktuur toetab ettevõtete arengut.
- Põlva vald on sotsiaal-majanduslikult tasakaalustatult arenenud, jätkusuutlik ja innovaatiline, siin toimivad elujõulised peresuhted, sotsiaalne sidusus, kvaliteetne elukeskkond ja vajadustele vastavalt välja arendatud tervishoiusüsteem on alus sotsiaalsele turvatundele, heaolule ning kõrgele elatustasemele.
- Kõigile on kättesaadav kvaliteetne, õppija ja ühiskonna vajadusi arvestav haridus. Haridusasutuste võrgustik on optimaalne ja kaasaegne. Huviharidus pakub mitmekülgsed võimalusi õppeks.
- Põlva valla külad on elujõulised, toimub aktiivne seltsitegevus ja areneb loomemajandus, loodud on omaalgatust ja loovust väärtustav keskkond. Tugevad kogukonnad kujundavad oma elukeskkonda, hoiavad omakultuuri, talletavad ja kannavad edasi rahvakultuuripärandit. Loodud on soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekülgse kultuuritegevuse arenguks, selles osalemiseks ning nautimiseks.
- Põlva valla elanikkond kasutab terviseradasid, spordi- ja mänguväljakuid aktiivseks puhkuseks. Olemasolevad spordirajatised on baasiks rohketele spordiklubidele ja harrastussportlastele. Valla spordi- ja puhkerajatised on avatud kasutamiseks kõigile ning tuntud Eestis ja ka välismaal.
- Saavutatud on valla järjepidev ja jätkusuutlik areng. Arengu kavandamisse on kaasatud kogukond. Valla juhtimine on korraldatud läbi kvaliteetse ja läbipaistva valitsemise, mis tagab kõrge haldussuutlikkuse.

Valdkondlike arengukavadena kehtivad:

- [Põlva valla soojusmajanduse arengukava 2016–2030.](#)
Arengukava on aluseks endise Põlva valla territooriumil asuvate Põlva linna, Mammaste küla ja Peri küla soojusmajandusliku arengu koordineerimisele.
- [Ahja valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016–2026.](#)
Arengukava eesmärgiks on anda endise Ahja valla soojamajanduse selge ja põhjendatud siht edasiseks arenguks kuni aastani 2026, aidata Põlva Vallavalitsusel ja soojusettevõtjal OÜ Ahja Soojus oma tegevust ja pikaajalisi investeeringuid paremini planeerida ning teostada.
- [Laheda valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2017–2030.](#)
Arengukava eesmärk on koostada endise Laheda valla kaugküttepiirkonna jätkusuutlik arenguvision ja -suund soojuse tootmisel tagades tarbijatele pikaajaliselt soodsa soojuse hinna.
- [Mooste valla soojusmajanduse arengukava \(aastateks 2016–2026\).](#)
Arengukavas antakse ülevaade endise Mooste valla, selle arengudokumentide energiamajandust puudutavast osast, kirjeldatakse käsitletavate asulate

soojusvarustussüsteemide osi, analüüsitakse kohalike taastuvate energiaressursside kasutusvõimalusi, koostatakse soojuskoormuse kestusgraafikud ja hinnatakse kaugküttesüsteemi jätkusuutlikkust ning eristatakse olulisemate energiakandjate hinnaprognosisid. Arengukava töö tulemusena koostati arendusvariantide tehnilis-majanduslik analüüs, pakuti soojusmajanduse edasise arendamise suundi ja tegevuskava nende elluviimiseks.

– **Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030.**

Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava (edaspidi ÜVK) koostamise eesmärk on anda raamistik ÜVK arengu planeerimisele ja elluviimisele, et parandada elanikkonnale ja teistele tarbijatele pakutava teenuse kvaliteeti. Kavas kirjeldatakse Põlva valla ÜVK objekte ja nendel objektidel tehtavaid tuleviku investeeringuid.

– **Põlva valla jäätmekava aastateks 2020-2025.**

Jäätmekava eesmärk on käsitleda jäätmehoolduse arendamist, sealjuures rõhutada seatud strateegilisi eesmärke, käsitleda nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ning nende maksumust. Lisaks antakse ülevaade valla jäätmehoolduse hetkeolukorrast (sealhulgas ülevaade valla haldusterritooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse, päritolu ja käitluse kohta ning hinnang tuleviku jäätmevoogudest ja täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse kohta), käsitletakse jäätmekäitluse alternatiive ning hinnatakse jäätmekäitluse eeldatavat keskkonnamõju.

2.4 Olulisemad planeeringud ja projektid valla territooriumil

Kehtivate detailplaneeringutega määratud maakasutuse sihtotstarvetega on arvestatud Põlva valla üldplaneeringu lahenduse välja töötamisel ning maa-aladele maakasutuse juhtotstarvete seadmisel jooksvalt.

3 Planeeringulahenduste elluviimisega kaasnev keskkonnamõju

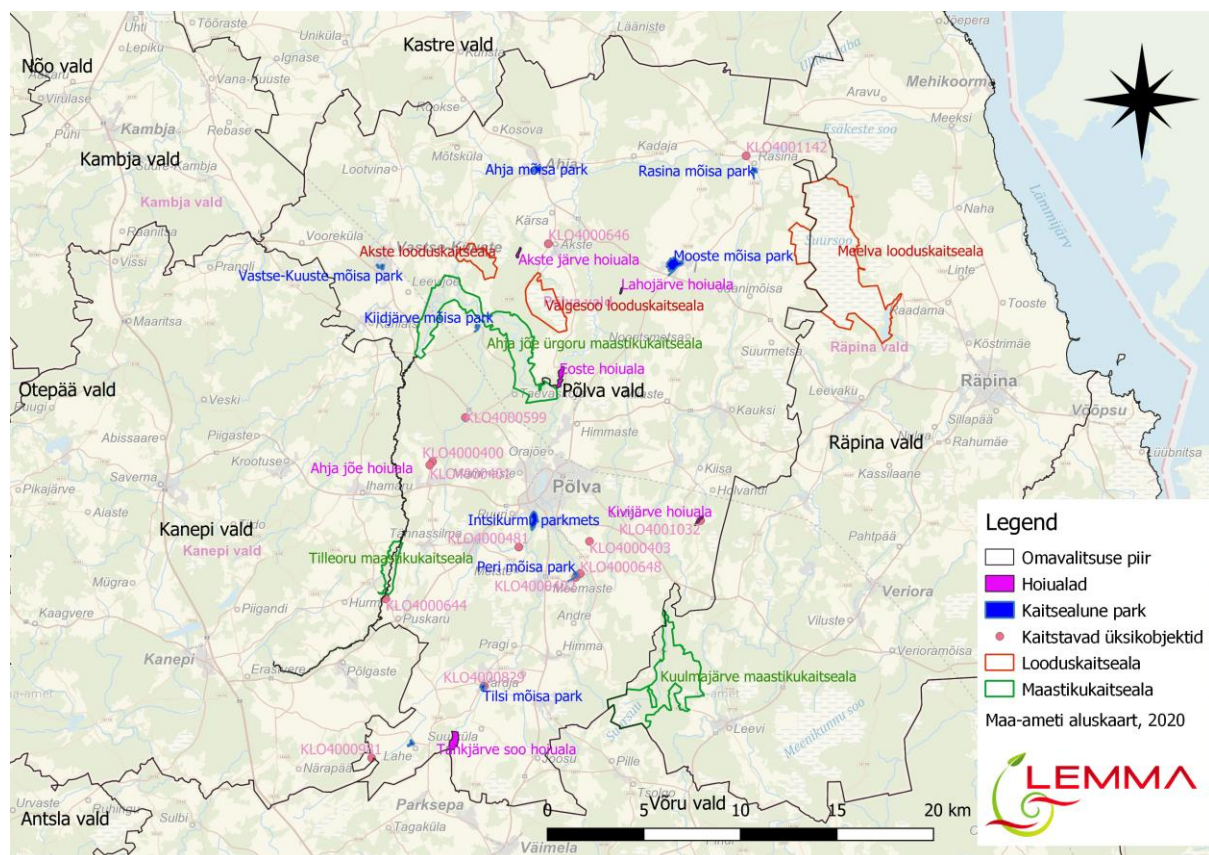
Põlva valla loodus-, tehis-, sotsiaalmajandusliku ja kultuurilise keskkonna kirjeldus on esitatud dokumendis „Mõjutatava keskkonna ülevaade“. KSH aruandes seega olemasoleva keskkonna kirjeldust täiemahuliselt ei korrata ning koos mõjude hindamisega esitatakse keskkonnakirjelduse mõjude hindamisega seonduvad aspektid.

3.1 Mõju looduskeskkonnale

3.1.1 Mõju looduskaitsealadele ja -objektidele

Tulenevalt looduskaitseaduse⁸ § 4 lg 1 on kaitstavad loodusobjektid kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Kaitsealasid leidub Põlva vallas seisuga 27.04.2021. a kokku 16 (Tabel 3, Joonis 2). Lisaks on vallas 6 hoiuala (Tabel 4) ja 14 kaitstavat üksikobjekti (Tabel 6). Täpsem ülevaade on esitatud Joonis 2-l.

Joonis 2. Põlva vallas paiknevad kaitsealad (Allikas: EELIS 26.05.2021).

7

<https://www.polva.ee/documents/17842760/23469413/M%C3%B5jutatava+keskkonna+%C3%BClevaade.pdf/cd214d1c-2a3d-4da4-ac1a-1d3f1f2d2e25>

⁸ Looduskaitseadus – Riigi Teataja

Tabel 3. Põlva vallas paiknevad kaitsealad (Allikas: Keskkonnaregistri avalik teenus 27.04.2021).

Objekti nimetus	Pindala, tüüp	Kaitseala eesmärk
Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala (KLO1000452)	1115,4 ha, maastikukaitseala	Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada Ahja jõe keskjooksu ürgorgu, selle lisaorge, oruveerudel esinevaid liivakivipaljandeid, allikaid, koopa, ürgorgu ümbritsevaid kultuur- ja loodusmaastikke ning kaitsta ohustatud, haruldasi ja kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.
Akste looduskaitseala (KLO1000454)	189,2 ha, looduskaitseala	Akste looduskaitseala on moodustatud Põlva RSN Täitevkomitee. 31. augusti 1977. a otsusega nr 127 "Kohaliku tähtsusega metsakuklaste kaitseala moodustamise kohta" kaitse alla võetud metsakuklaste kaitseala baasil. Akste looduskaitseala kaitse-eesmärk on I ja III kategooria kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. III kategooria liikideks on laanekuklane (<i>Formica aquilonia</i>) ja roomav öövilge (<i>Goodyera repens</i>).
Ihamaru looduskaitseala (KLO1000140)	254,6 ha, looduskaitseala	Ihamaru looduskaitseala kaitse-eesmärk on looduslike metsakoosluste, Ahja jõe ja selle allikaliste niidulade ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja II lisas nimetatud liikide elupaikade - jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), vanad looduspõõsad (9010*), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>) - kaitse, samuti III kategooria kaitsealuste liikide elupaikade - karukold (<i>Lycopodium clavatum</i>), metsvareskold (<i>Diphasium complanatum</i>), kahelehtine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>), vööthul-sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>), harilik näsiniin (<i>Daphne mezereum</i>), roomav öövilge (<i>Goodyera repens</i>) - kaitse.
Intsikurmu parkmets (KLO1200100)	23,3 ha, kaitsealune park	Ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.
Ahja mõisa park (KLO1200163)	8,9 ha, kaitsealune park	
Kiidjärve mõisa park (KLO1200082)	3,3 ha, kaitsealune park	
Mooste mõisa park (KLO1200112)	35,0 ha, kaitsealune park	
Peri mõisa park (KLO1200433)	4,0 ha, kaitsealune park	

Põlgaste mõisa park (KLO1200083)	4,6 ha, kaitsealune park	
Rasina mõisa park (KLO1200141)	4,7 ha, kaitsealune park	
Tilsi mõisa park (KLO1200142)	4,8 ha, kaitsealune park	
Vastse-Kuuste mõisa park (KLO1200103)	4,6 ha, kaitsealune park	
Kuulmajärve maastikukaitseala (KLO1000184)	1016,2 ha, maastikukaitseala	Kuulmajärve maastikukaitseala kaitse-eesmärk on Koolma järve, Saarjärve ja Timo Mustjärve järvekoosluste, Suursuu raba, Sasisuu, Viksi ja Mõujärve soo sookoosluste, metsakoosluste, mõhnastiku ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Kaitse all on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad okasmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).
Meelva looduskaitseala (KLO1000652)	2136,6 ha, looduskaitseala	Meelva looduskaitseala kaitse-eesmärk on: 1) kaitsta, säilitada ja taastada metsa- ja sooökosüsteeme ning elustiku mitmekesisust; 2) kaitsta ja taastada elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (7110*) ³ , siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (9010*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*); 3) kaitsta kaitsealuseid liike ning kaitsta ja taastada nende liikide elupaiku, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas, ning I lisas nimetamata rändlinnuliikide pesitsus- ja peatuspaika. Need liigid on kalakotkas (<i>Pandion haliaëtus</i>), merikotkas (<i>Haliaeëtus albicilla</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>) ning kalakajakas (<i>Larus canus</i>); 4) kaitsta kaitsealust taimeliiki austria roidputke (<i>Pleurospermum austriacum</i>).

Tilleoru maastikukaitseala (KLO1000630)	145,8 ha, maastikukaitseala	Tilleoru maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta: 1) Ahja jõe keskjooksu ürgorgu ja selle lisaorge, seal esinevaid devoni liivakivipaljandeid, allikaid ja jõge ning metsa- ja niidukooslusi, samuti kaitsealuste liikide elupaiku ja kaitsealuseid üksikobjekte; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (9010*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050); 3) nende liikide elupaiku, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II ja V lisas. Need liigid on paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>), harjus (<i>Thymallus thymallus</i>) ja harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>); 4) jalgtarna (<i>Carex rhizina</i>) ja selle elupaiku.
Valgesoo looduskaitseala (KLO1000646)	43,2 ha, looduskaitseala	Valgesoo looduskaitseala kaitse-eesmärk on: 1) kaitsta, säilitada, taastada ja tutvustada Kagu-Eestile iseloomulikke lamedapinnalist puis-puhmaraba ja seda ümbritsevaid vanu loodusliku struktuuriga metsi ning säilitada sealjuures elustiku mitmekesisus; 2) kaitsta ja taastada elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on rabad (7110*) ³ , vanad loodusmetsad (9010*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).

Tabel 4. Põlva vallas paiknevad hoiualad (Allikas: Keskkonnaregistri avalik teenus 27.04.2021).

Objekti nimetus, pindala	Hoiuala eesmärk
Ahja jõe hoiuala (KLO2000027), 15,4 ha	Ahja jõe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüübi - jõgede ja ojade (3260) ² kaitse ning II lisas nimetatud liikide - hariliku hingi (<i>Cobitis taenia</i>), hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>) ja paksukojalise jõekarbi (<i>Unio crassus</i>) elupaikade kaitse.
Akste järve hoiuala (KLO2000008), 5,6 ha	Akste järve hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse.
Eoste hoiuala (KLO2000122), 23,8 ha	Eoste hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*) ja lamminiitude (6450) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - hariliku hingi (<i>Cobitis taenia</i>), hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>) ja paksukojalise jõekarbi (<i>Unio crassus</i>) elupaikade kaitse.
Kivijärve hoiuala (KLO2000012), 6,1 ha	Kivijärve hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse.

Lahojärve hoiuala (KLO2000015), 2,7 ha	Lahojärve hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse.
Tahkjärve soo hoiuala (KLO2000129), 31,3 ha	Tahkjärve soo hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - rabade (7110*), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning vanade loodusmetsade (9010*) kaitse.

Tabel 5. Põlva vallas paiknevad püsielupaigad (Allikas: EELIS 24.06.2021).

KKR kood	Nimi	Asukoht
KLO3000901	Siimuniidu must-seenesultani püsielupaik	Säässaare küla
KLO3000734	Kaitsa harivesiliku püsielupaik	Mammaste küla
KLO3000696	Lauga kanakulli püsielupaik	Vana-Koiola küla
KLO3001698	Kadaja väike-konnakotka püsielupaik	Kadaja küla
KLO3002295	Kauksi kalakotka püsielupaik	Kauksi küla
KLO3000320	Peramaa laialehise nestiku püsielupaik	Kastmekoja küla; Rasina küla
KLO3001697	Terepi väike-konnakotka püsielupaik	Põlva maakond, Põlva vald, Terepi küla
KLO3001743	Savimäe väike-konnakotka püsielupaik	Savimäe küla
KLO3001663	Kivijärve kanakulli püsielupaik	Uibujärve küla; Võiarda küla
KLO3102443	Jaamakuusiku limatünniku püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Põlva maakond, Põlva vald, Kiidjärve küla
KLO3100287	Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Rasina küla
KLO3000920	Viisli väike-konnakotka püsielupaik	Viisli küla
KLO3002106	Jaamakuusiku limatünniku püsielupaik	Kiidjärve küla
KLO3001696	Viisli väike-konnakotka püsielupaik	Viisli küla
KLO3000871	Kauksi kalakotka püsielupaik	Kauksi küla
KLO3000321	Akste kollase kiviriku püsielupaik	Akste küla
KLO3002199	Adiste väike-konnakotka püsielupaik	Adiste küla
KLO3001530	Kastmekoja väike-konnakotka püsielupaik	Kastmekoja küla
KLO3000695	Naruski kanakulli püsielupaik	Tromsi küla
KLO3000444	Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaik	Rasina küla
KLO3001090	Savimäe väike-konnakotka püsielupaik	Savimäe küla

Tabel 6. Põlva vallas paiknevad kaitstavad üksikobjektid (Allikas: Keskkonnaregistri avalik teenus 27.04.2021).

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht
KLO4000829	Amuuri korgipuu	Tilsi küla
KLO4001266	Himmaste allikad	Himmaste küla
KLO4000599	Karjala kask; Loigomi kask	Mammaste küla
KLO4001032	Kivijärve rändrahn	Uibujärve küla
KLO4000644	Kolm tamme; Tilleoru tammed (3 puud); Tilleoru 3 tamme "Kolmetamme"	Puskaru küla
KLO4000646	Mänd Akste pettai	Akste küla
KLO4000400	Mänd "Karo kakutu pettai"; Karo kakutu pettai	Aarna küla
KLO4000401	Mänd "Kraaviotsa pettai"; Kraaviotsa pettai	Aarna küla

KLO4000648	Mänd Oru pettai	Peri küla
KLO4000402	Peri tamm	Peri küla
KLO4001142	Rasina remmelgas	Rasina küla
KLO4000981	Soehavva rändrahn	Roosi küla
KLO4000403	Sooküla kask	Rosma küla
KLO4000481	Suur rändrahn; Metste rändrahn	Metste küla

Kaitstavate alade osakaal Põlva vallas on võrdlemisi väike. Kaitsealasid, hoiualasid ja püsielupaiku jääb valla territooriumile kokku u 2237 ha, mis on ainult natuke üle 3% valla pindalast.

Täiendavalt kavandatavaid (EELIS andmetel projekteeritavad) kaitsealuseid objekte on u 81 ha ulatuses. Need on Akste kollase kiviriku püsielupaik, Mammaste kanakulli püsielupaik, Säässaare käpaliste püsielupaik, Metsavajakute looduskaitseala ja Kuulmajärve looduskaitseala.

Lisaks kaitsealustele aladele on Põlva vallas teada ka väljaspool kaitstavaid alasid asuvaid kaitsealuste liikide leiukohti. Põlva vallas on kokku EELIS andmetel (23.06.2021) registreeritud 36 I kaitsekategooria liigi leiukohta, 116 II kaitsekategooria liigi leiukohta ja 229 III kaitsekategooria liigi leiukohta. Kokku 232 leiukoha andmed ei ole EELISes kaitsealaga seotud.

Põlva valla üldplaneering lähtub vallas **paiknevatest väärtustest ning peab üheks oluliseks väärtuseks mitmekülgseid loodusmaastike**. Põlva valla üldplaneeringuga ei kavandata olemasolevatele kaitstavatele aladele arendusi või maakasutuse muutusi, millel võiks olla otsene negatiivne mõju looduskaitse all olevate aladele ja objektidele (sh püsielupaikadele, kaitsealustele üksikobjektidele, kaitsealuste liikide leiukohtadele). Üldplaneering väärtustab piiratud kasutusega looduslike alade säilimist ning looduskaitse all olevate liikide elu- ja kasvutingimuste säilimist ning parandamist. **Kaitstavate loodusobjektide kaitset lähtutakse kaitse-eeskirjade ja looduskaitseadusega seatud tingimustest.**

Põlva valla mitmed keskused on kujunenud ajalooliste mõisakomplekside ümbrusesse. Mõisad ja mõisapargid on käesoleval ajal kaitse all parkidena. Parkide kaitset reguleerib vabariigi valitsuse määrus „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“. Parkide kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega. Põlva valla ÜP näeb parkide aladele ette valdavalt puhke- ja looduslik maa-ala juhtotstarvet. Samas pargi osades, kus on väljakujunenud teistsugune kasutusotstarve, arvestatakse seda ka üldplaneeringus. **Sellest lähtuvalt on parkide vastavalt väljakujunenud aladel määratud ka elamu- ja segakasutusega ala juhtotstarvet. Sellise juhtotstarbe määramisega kaasnevana ei ole oodata olulist mõju parkide kaitse-eesmärkidele. Igasugune ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine ning projekteerimistingimuste andmine pargi aladel saab toimuda pargi valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekul.** Pargi valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt pargi valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3.1.2 Mõju elurikkusele, taimestikule, loomastikule

Lisaks kaitsealustele aladele ning taimestiku ja loomastiku jaoks käsitletakse väärtuslike aladena käesoleva KSH kontekstis väljapool kaitstavaid alasid paiknevaid metsa vääriselupaikasid, poollooduslikke kooslusi ja märgalasid. Samuti vaadeldakse ökosüsteemide väärtust

ökosüsteemiteenuste kontekstis.

Põlva valda iseloomustab kõrge metsasus (metsamaa osakaal on 46%) ning kõrge haritava maa osakaal (36% pindalast).

Tabel 7. Maakatastrisse kantud maa kõlvikute lõikes. Andmed seisuga 31.01.2021.

	Omaavalitsus	Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsamaa	Õuema	Muu maa
Pindala, ha	70 592	25 105,5	3576,8	32 503,9	1730,2	7678,1
Osakaal	100%	36%	5%	46%	2%	11%

Corine maakatte kaardi alusel võib selgelt eristada metsaalakoridori, mis läbib valla keskosa lääne-kirde suunaliselt. Nimetatud metsakoridor hõlmab endas sega- ja okasmetsasid ning soiseid alasid. Valla loodeosas esineb ka palju heitlehiseid lehtmetsasid. Ulatusliku metsaalade osakaalu tõttu paiknev valla territooriumil ka arvestataval hulgal metsa vääriselupaiku (VEP)⁹. Põlva vallas on seisuga 24.06.2021. a registreeritud 133 vääriselupaika (Tabel 8). Vääriselupaikade pindala on kokku 335 ha ehk 0,5% valla territooriumist (1% valla metsamaast).

Asustuse laiendamist üldplaneeringuga vääriselupaikade aladele ei kavandata. Vääriselupaiku läbivad liikumisrajad on juba olemasolevad ning täiendavaid objekte vääriselupaikadele ei kavandata. **VEP nr.204705 osas esineb kattuvus kavandatava kergliiklustee perspektiivse asukohaga. Kergliiklustee kavandamisel läbi vääriselupaiga avaldatakse vääriselupaigale olulist negatiivset mõju. Kergliiklustee projekteerimisel tuleb VEP paiknemisega arvestada ning mõjusid minimeerida. Vääriselupaiga säilimiseks parimaks lahenduseks oleks kavandada kergliiklustee Akste – Häätaru kõrvalmaantee (nr 18138) teisele küljele või kui see ei ole võimalik, siis maksimaalselt praeguse kõrvalmaantee lähedale, mis väldib vääriselupaiga killustamist.**

Tabel 8. Põlva vallas asuvad vääriselupaigad (Allikas: EELIS 29.06.2021).

Tüüp	Vääriselupaik
Märgalade männikud ja kaasikud	VEP139008, VEP139013, VEP139022, VEP139032, VEP139038, VEP139042, VEP139047, VEP139048, VEP139052, VEP139076, VEP205123, VEP205124, VEP206248, VEP207420, VEP208030, VEP208157, VEP209031, VEP209036, VEP209264, VEP209289, VEP209291, VEP209304, VEPE01270, VEPE01271, VEPL00941.
Kuusikud ja kuusesegametsad	VEP139012, VEP139018, VEP139026, VEP139031, VEP139033, VEP139049, VEP139070, VEP139078, VEP204485, VEP204486, VEP204639, VEP204706, VEP204729, VEP206382, VEP209266, VEP209303, VEP209309, VEPE01261, VEPL00099, VEPL01448, VEPL01449.
Männikud ja männisegametsad	VEP139014, VEP139020, VEP139025, VEP139027, VEP139028, VEP139029, VEP139041, VEP139046, VEP139050, VEP139051, VEP139069, VEP139071, VEP139072, VEP139073, VEP139077, VEP204139, VEP204140, VEP204141, VEP204487, VEP204577, VEP204638, VEP204703, VEP204707, VEP204727, VEP204728, VEP205121, VEP205417, VEP205419, VEP205693, VEP205798, VEP205799, VEP206242, VEP206243, VEP206244, VEP206245, VEP206481, VEP206482, VEP206483, VEP206577, VEP206747, VEP206748, VEP207404, VEP208109, VEP208672, VEP209032, VEP209033, VEP209034, VEP209035,

⁹ Vääriselupaik (VEP) on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur.

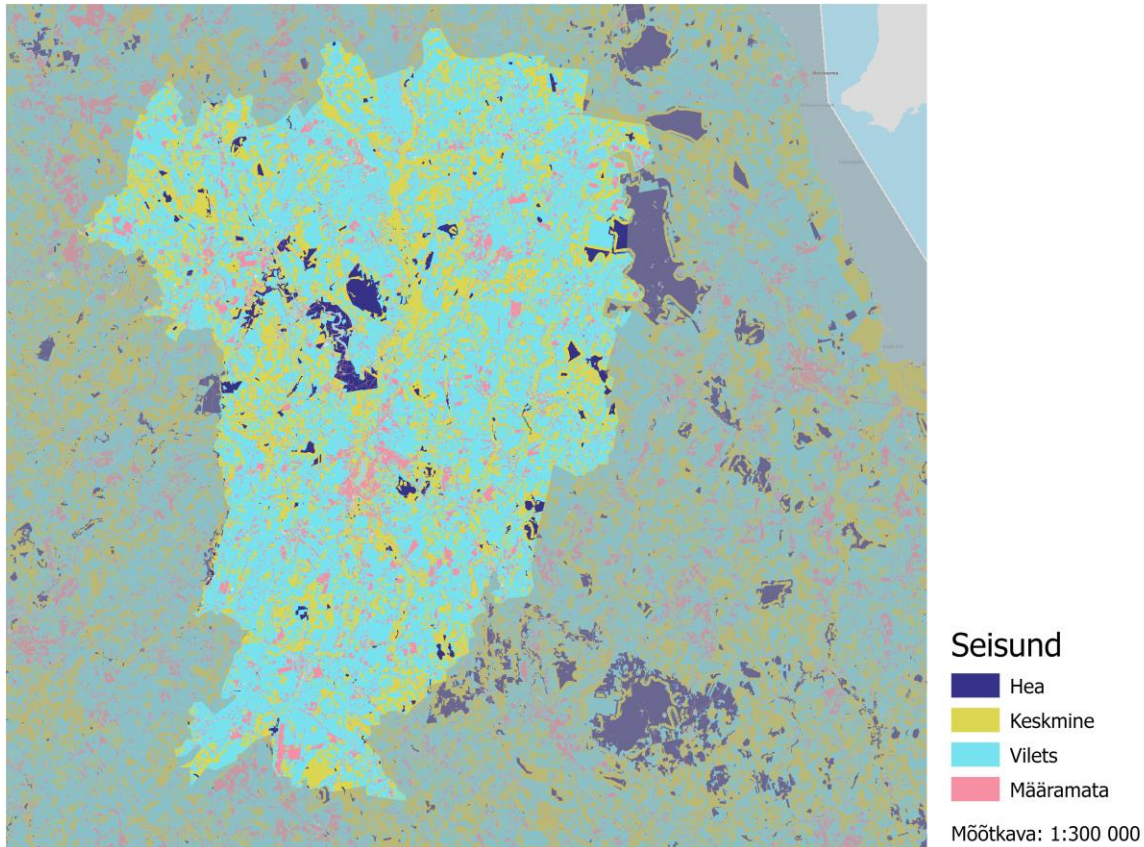
	VEP20965, VEP209287, VEP209288, VEP209290, VEPE01272, VEPL00101, VEPL00818, VEPL00819, VEPL01321.
Allika-alad	VEP139015, VEP206829.
Märgalade metsad	VEP139017, VEP139021.
Jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad	VEP139074, VEP206380.
Teised lehtmetsad	VEP204578, VEP204704, VEP204705, VEP204708, VEP204730, VEP205692, VEP205800, VEP205801, VEP206241, VEP206484, VEP206485, VEP206745 VEP209310.
Haavikud	VEP139037, VEP139039, VEP208158, VEP208682, VEP209286, VEPL00100.
Märgalade kuusikud ja kuusesegametsad	VEP206246, VEPL01944.
Üksikud suured puud	VEP139034.

Poollooduslikke kooslusi¹⁰ on vallas vähe. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur“ 24.06.2021 andmetel on vallas inventeeritud ainult u 32 ha. **Poollooduslike koosluste esinemisaladele üldplaneering maakasutuse muutust ei kavanda ja seega mõju neile puudub.**

Märgalasid esineb valla territooriumil võrdlemisi rohkelt. EELIS andmetel (24.06.2021 seisuga) on Põlva vallas 1292 ha soid. **Soode esinemisaladele üldplaneering maakasutuse muutust ei kavanda ja seega mõju neile puudub.**

Lisaks otseselt inventeeritud kõrge väärtusega kooslustele pööratakse keskkonnakaitses järjest enam tähelepanu ökosüsteemide ja nende pakutavate hüvede ehk ökosüsteemiteenuste säilimisele. Mida rohkem on toimivaid ja elurikkaid ökosüsteeme, seda paremini oleme me varustatud toidu, loodusvarade, puhta vee ja õhuga ning suudame taluda ja pehmendada keskkonna saastatust ja kohanduda kliimamuutusega. ELME projekti (www.keskkonnaagentuur.ee/elme) raames koostati üle-eestiline ökosüsteemiteenuste baaskaart, mille raames liigitati eri ökosüsteemid (niit, mets, põld, soo) seisundiklassidesse A kuni D. ELME projekti üldistatud seisundiklassid üle ökosüsteemide Põlva vallas on kujutatud järgneval joonisel. Nagu näha, siis on Põlva valla ökosüsteemide seisund valdavalt vilets (kaardistatud alast 3% heas, 28% keskmises ja 61% viletsas seisundis). Paremas seisundis ökosüsteemid paiknevad Ahja ja Valgesoo piirkonnas.

¹⁰ Poollooduslikud kooslused ehk pärandkooslused on erakordselt liigirikkad looduslikud niidualad, mida on järjepidevalt niidetud või karjatatud ning mis on elupaigaks mitmetele haruldastele liikidele.

Joonis 3. Ökosüsteemide seisund Põlva valla territooriumil. Allikas: ELME projekt, Keskkonnaagentuur

Arvestades võrdlemisi väikest heas seisundis ökosüsteemide olemasolu Põlva territooriumil on väga oluline tagada nende säilimine. **Üldplaneeringuga ei kavandata asustuse aktiivset laiendamist ega infrastruktuuri heas seisundis ökosüsteemide esinemisalale. Seega oluline mõju väärtuslikele ökosüsteemidele puudub.** Ka hajaasustuses toimuva arendustegevuse puhul tuleb lisaks kaitsealuste alade paiknemisele, arvestada ka väljaspool neid paiknevaid kõrgema väärtusega ökosüsteeme. **Heas seisundis ökosüsteemidel tuleb ehitustegevust vältida.**

3.1.3 Mõju rohevõrgustikule

Eestis on rohelist võrgustikku (edaspidi ka RV) kavandatud eelkõige ökoloogilise võrgustikuna, mis keskendub eeskätt ökosüsteemide toimimisele ja elurikkuse säilitamisele. Rohevõrgustiku üldine suur eesmärk on säilitada bioloogilist mitmekesisust ehk elurikkust ja vältida inimtegevuse tagajärjel maastiku killustumist ning ühetaoliseks muutumist, mis elurikkust kahandab. Euroopa looduskaitsepoliitika viimaste suundumuste kohaselt on aga senist lähenemist rohelisele võrgustikule mõnevõrra edasi arendatud ja välja on töötatud nn rohetaristu kontseptsioon, mis käsitleb rohelise võrgustiku funktsioone laiemalt. Rohetaristu all mõistetakse nii linnas kui maal paiknevat looduslike ja poollooduslike alade ja muude keskkonnaelementide strateegiliselt kavandatud võrgustikku, mis on loodud ja mida hallatakse selleks, et pakkuda mitmesuguseid ökosüsteemiteenuseid¹¹.

¹¹ Ökosüsteemiteenused – mitmesugused keskkonnakaitse, sotsiaalsed ja majanduslikud hüved, mida ökosüsteemid inimkonnale pakuvad. Vt nt [Ökosüsteemiteenused | Keskkonnaagentuuri koduleht](#).

RV puhul eristatakse järgmisi omavahel seotud struktuurielemente¹²:

- **tugialad (ehk tuumalad)** – enamasti loodus- või keskkonkakaitseks väärtustatud alad (kaitsealad, hoiualad, vääriselupaigad e VEPid, Natura elupaigad jne) ja/või kõrge elurikkusega ja/või RV seisukohalt olulisi ökosüsteemiteenuseid pakkuvad alad;
- **rohekoridorid** – tugialasid ühendavad RV elemendid, mille eesmärk on tagada RV sidusus, kaasa aidata tugialade kõrge elurikkuse säilimisele, vähendada elupaikade hävimise ja killustumise mõju elustikule. Koridorid on tugialadega võrreldes vähem massiivsed ja kompaktsed ning ajas kiiremini muutuvad või muudetavad.

Rohevõrgustiku puhul on oluline elementide piisav ulatus lähtuvalt nende eesmärkidest ning sidusus. Rohevõrgustiku elementide täpsed mõõtmed sõltuvad suuresti maastikust ja rohevõrgustiku funktsioonist. Soovitavad väärtused on esitatud järgnevas tabelis.

Uuringute tulemuste põhjal võib väita, et väikeimetajatele ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikidele suunatud koridoride puhul peaks aitama 100 meetri laiusest loodusliku taimeistikuga alast, millest vähemalt 50 meetri laiune riba peab on katkematu. Lisaks peavad koridori rajatud majade õuealade või kruntidele tehtud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 meetrit.

Suurulukitele ja metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud inimpelglikele ning aeglaselt levivatele liikidele on vaja minimaalselt 400 meetri laiust koridori. Sellistes koridorides ei tohiks majade õuealad või kruntidel rajatud aiad olla üksteisele lähemal kui 400 meetrit.

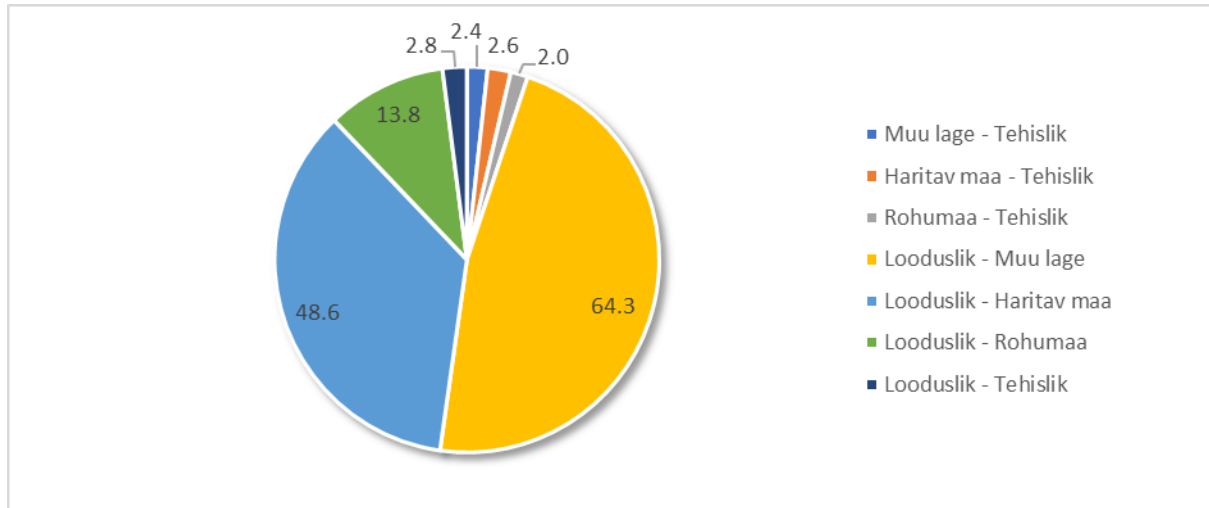
Tabel 9. Rohevõrgustiku hierarhilised parameetrid üldplaneeringu kontekstis (Sepp, Jagomägi 2002 põhjal).

Planeerimistasand	Tuumalade läbimõõt	Koridori läbimõõt	Koridoride pikkus
Vald	1–2 km	300–500 m (soovitav vähemalt 200 metsamaastikus ja 400 avamaastikus)	Maks 1–2 km
Linnaosa, asum	300–500 m	100–200 m	Maks 300–500 m

Põlva valla rohevõrgustiku aluse määrab ära Põlva maakonnaplaneering. Maakonnaplaneeringu kohaselt on rohevõrgustikku hõlmatud 31953 ha ehk u 45% valla territooriumist. Analüüsides maakatte muutusi¹³ maakonnaplaneeringu RV aladel, ilmnes, et Põlva vallas on potentsiaalselt negatiivse mõjuga muutusi toimunud vähe (136,6 ha ulatuses ehk 0,4% RV alast).

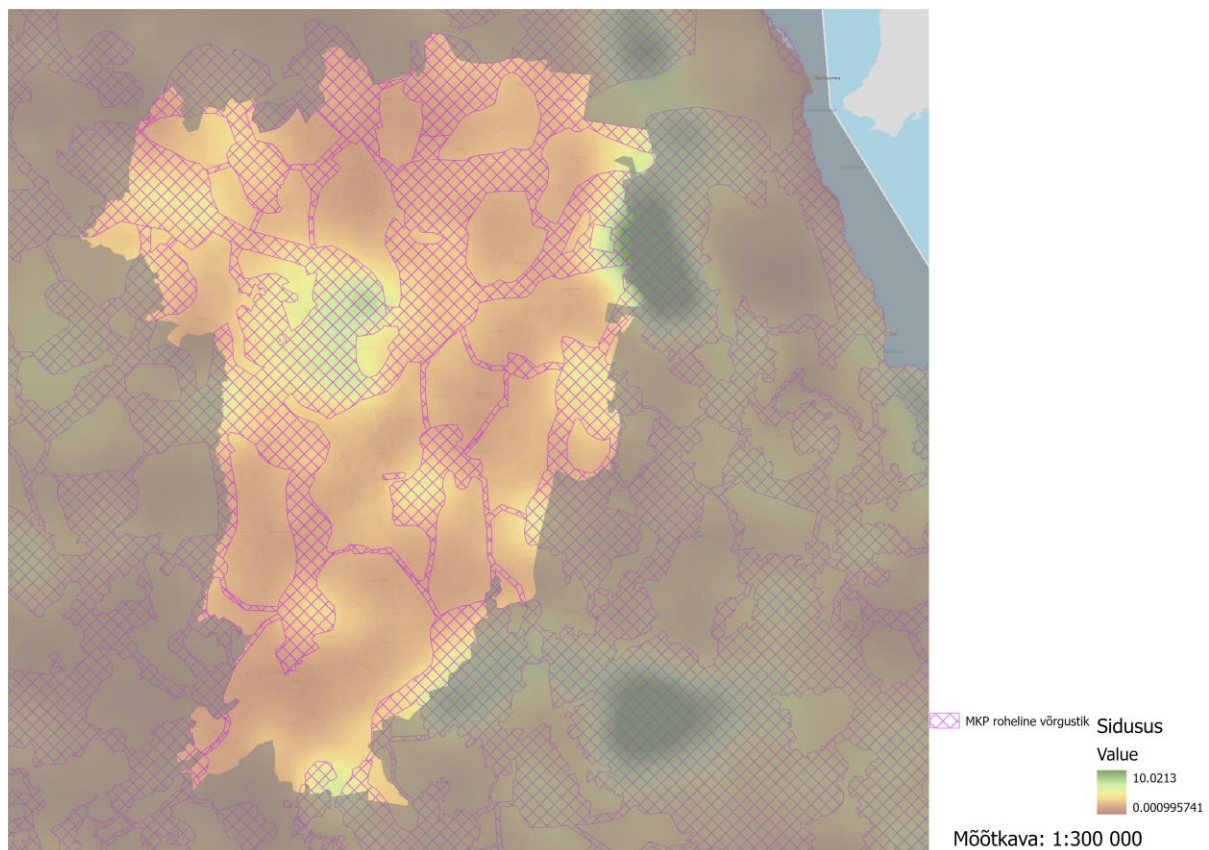
¹² Rohevõrgustiku planeerimisjuhend.

¹³ Maakatte muutus näitab kuidas 10 aasta lõikes on maakasutus muutunud.

Joonis 4. Maakatte muutus hektarites maakonnaplaneeringu kohasel rohevõrgustiku alal viimase 10 a jooksul. Allikas: ELME projekt, Keskkonnaagentuur

RV aladel negatiivsete maakattemuutuste edaspidine minimeerimine peab olema ka üldplaneeringu koostamise üks lähtepõhimõtteid.

Joonis 5. Ökosüsteemide sidusus Põlva valla territooriumil ning maakonnaplaneeringu rohevõrgustiku paiknemine selle suhtes. Allikas: ELME projekt, Keskkonnaagentuur

Üldplaneeringu ülesanne on maakonnaplaneeringuga määrata roheline võrgustiku toimimist tagavate tingimuste, sh ruumilise paiknemise, täpsustamine. Samuti on ÜP ülesandeks täpsustada kohaliku tasandi rohevõrgustiku paiknemine ja toimimistingimused. Täpsustamine saab toimida lähtudes konkreetse asukoha RV eesmärgist ning maastiku omadustest. Põlva

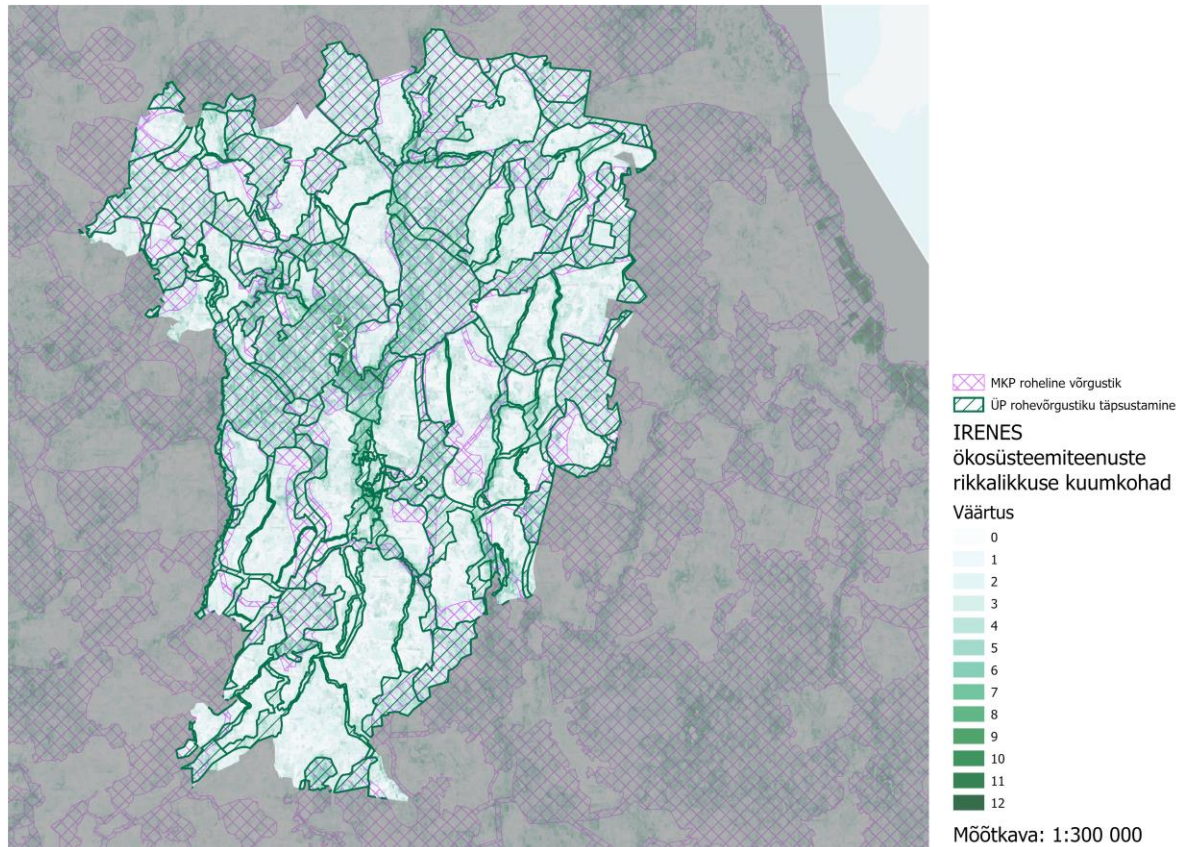
vallas on hajaasustuses RV eesmärk seotud peamiselt elurikkuse säilimise ning liikide ja elupaikade sidusa võrgustiku tagamisega. Tiheasustusaladel ja kompaktselt hoonestatud aladel on funktsioonid pigem seotud vabaõhu puhkevõimaluste tagamise ja kliimamuutuste mõjude leevendamisega, samuti müra tõkestamise ning visuaalsete ja mentaalsete mõjude leevendamisega.

ELME projekti (www.keskkonnaagentuur.ee/elme) raames koostati üle-eestiline ökosüsteemiteenuste sidususe kaart, mille raames hinnati ökosüsteemide sidusust. Ökosüsteemide sidususe kaart Põlva vallas on kujutatud järgneval joonisel. Nagu näha, siis on Põlva valla ökosüsteemide sidusus valdavalt kesine. Samas kõik ökosüsteemide sidusamad osad on hõlmatud maakonnaplaneeringu kohastesse rohevõrgustiku tuumaladesse. Samas tuleb arvestada ökosüsteemide sidususe kaardi üldistusastet – kaart ei kajasta kohaliku tasandi väiksemaid rohekoridore nagu nt veekogude kaldaalad.

Põlva valla üldplaneeringuga täpsustatakse maakonnaplaneeringuga määratud rohevõrgustiku piiri. Rohevõrgustiku piiri täpsustamisel on arvestatud, et rohevõrgustiku tuumalad paikneksid suurematel metsamassiividel ja looduslikel aladel, võimalusel on võrgustikust välja jäetud väärtuslikud põllumajandusmaad ja tihedama hoonestusega alad. Kohaliku tasandi täiendavate rohevõrgustiku koridoride määramisel on kasutatud veekogude ehituskeelu- ja piiranguvööndeid ning arvestatud loomade liikumisradadega riigiteede loomaõnnetuste statistika alusel. Põlva rohevõrgustiku täpsustamisel kasutati muuhulgas ka IRENES projekti¹⁴ raames valminud ökosüsteemiteenuste rikkalikkuse kuumkohtade¹⁵ kaarti. Ökosüsteemiteenuste rikkalikkuse kuumkohad on asjakohane võimalusel hõlmata rohevõrgustikku. Rohevõrgustiku täpsustamisel on tähelepanu pööratud eeskätt rohevõrgustiku sidususe parandamisele.

¹⁴ <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/projektid/irenes>

¹⁵ Ökosüsteemi kuumkohta võib mõista kui rohkete ja mitmekesiste ökosüsteemi teenuste pakkumisega alasid. Kuumkohad on tihedalt seotud hea ökosüsteemi seisundi ja kõrge maastikulise multifunktsionaalsusega.

Joonis 6. Põlva valla planeeritav rohevõrgustik. Aluskaardina on kasutatud IRENES ökosüsteemiteenuste rikkalikkuse kuumkohtade kaardikihti.

Üldplaneeringus rohevõrgustiku alade täpsustamise ja kohaliku tähtsusega rohekoridoride täiendava määramise tulemusena suurenes rohevõrgustiku ulatus u 550 ha ehk alla 1 %. Valdavalt kattuvad täiendavad rohevõrgustiku alad kaitsealuste liikide või alade esinemisaladega või veekogude ehituskeeluvöönditega, kus ka eelnevalt oli arendustegevus kitsendatud. Rohevõrgustiku paiknemise läbimõeldud täpsustamisel on selle säilimisele ja toimimisele positiivne mõju.

Rohelise võrgustiku toimimise säilimiseks vajalikud tingimused on määratud Põlva maakonnaplaneeringuga.

3.1.4 Mõju Natura 2000 aladele - Natura hindamine

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 alade võrgustiku mõte ja sisu on kirjas 1992. aastal vastu võetud Euroopa Liidu loodusdirektiivis (92/43/EMÜ). Sama direktiiviga sätestati Natura võrgustiku osaks ka 1979. aastal jõustunud linnudirektiivi (2009/147/EÜ) alusel valitud linnualad. Natura hindamine on kavandatava tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasneva mõju hindamine Natura 2000 võrgustiku aladele.

Natura 2000 hindamisel on lähtutud Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu MTÜ poolt koostatud juhendmaterjalist „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (Aunapuu, A., Kutsar, R. jt, 2016, täiendatud 2020), Euroopa Komisjoni poolt koostatud dokumendist „Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (Brüssel, 21.11.2018; C(2018) 7621 final) ja Euroopa

Komisjoni juhendist „Natura 2000 alasid oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise metoodilised juhised“ (Keskkonnaministeerium, 2005).

Natura hindamise esimene etapp on Natura-eelhindamine. See on protseduur, mis aitab otsustada, kas üldplaneeringu elluviimine võib Natura ala terviklikkuse säilimisele ja kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja/või elupaigatüüpidele ebasoodsat mõju avaldada. Eelhindamise etapis prognoositakse projekti või kava tõenäolist mõju Natura 2000 võrgustiku ala(de)le ning sealsetele kaitse-eesmärkidele, sh vajadusel koosmõju teiste kavade või projektidega ning hinnatakse, kas on võimalik objektiivselt järeldada, et tegemist on tõenäoliselt ebasoodsa mõjuga ala kaitse-eesmärkidele või mõju ei ole välistatud. Kui eelhindamise käigus esitatud teave näitab, et ebasoodne mõju on tõenäoline või jääb ebaselgeks, on tarvis läbi viia Natura hindamise järgmine etapp – asjakohane hindamine.

Kõrgemates strateegilistes (ruumilistes) arengudokumentides (sh üldplaneeringutes) ei võimalda tulenevalt esitatava informatsiooni suurest üldsusastmest teostada Natura hindamist samas täpsusastmes kui detailplaneeringute ja projektide Natura hindamise korral ehk jõuda järeldusele, et kavandatava tegevuse elluviimisega on ebasoodne mõju välistatud. Üldplaneeringu KSH raames on seega oluline just eelhindamise etapp, kus tuvastatakse vastavad tegevused, mille puhul saab välja tuua soovitusi ja nõuded järgnevateks tegevusteks, millega edaspidi tagatakse mõju välistamine Natura aladele.

Üldplaneeringu täpsusastmes on oluline välja tuua ja hinnata, millised tegevused Natura ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt on välistatud ja konfliktid ning hindamise järgmised etapid tuleb asjakohase hindamise eelduseks oleva täpsustatud informatsiooni alusel läbi viia järgmises etapis, milleks on detailplaneering, projekteerimistingimused, projekt, keskkonnaloa taotlus. Nendes etappides on eeldatavalt teada täpsemad tegevuse asukohad, ehitusmahud ning tehnoloogiad, mis on vajalikud mõjude täpseks prognoosimiseks ja hindamiseks.

Kas projekt või kava on Natura ala(de) kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik.

Üldplaneeringu koostamise otsene eesmärk ei ole seotud Natura-alade kaitsekorraldusliku tegevusega, st ei ole otseselt suunatud kaitsekorralduskavades määratletud vajalike kaitsetegevuste elluviimiseks.

Mõjuala ulatuse määratlemine

Kuna tegemist on üldplaneeringuga, siis eelhindamise ulatus hõlmab kogu Põlva valda ning selle lähiala. Käsitletakse ka neid Natura 2000 alasid, mis ei jää tervikuna Põlva valla territooriumile.

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

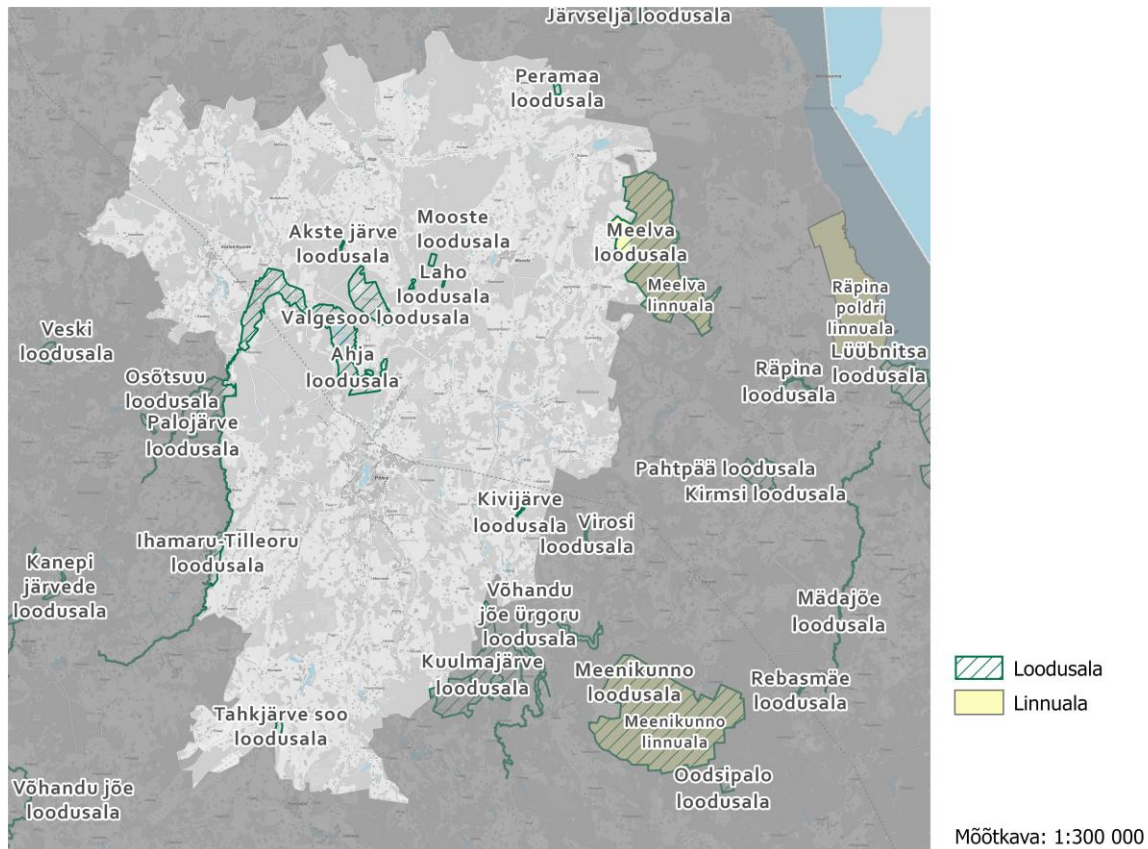
Põlva valla üldplaneeringu eesmärk ja ruumilise arengu põhimõtted on leitavad käesoleva aruande peatükis 1.1 ja Põlva valla üldplaneeringu seletuskirjast. Siinkohal neid ei dubleerita.

Kavandatava tegevuse mõjupiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus

Põlva vallas on Natura 2000 võrgustiku aladena keskkonnaregistris registreeritud 12 loodusala (Ahja, Akste, Akste järve, Ihamaru-Tilleoru, Kivijärve, Kuulmajärve, Laho, Meelva, Mooste, Peramaa, Tahkjärve, Valgesoo), 1 linnuala (Meelva). Natura alad hõlmavad umbes 5100 ha ehk umbes 7% Põlva valla pindalast.

Natura alasid on kirjeldatud Tabel 10-s, kus tärniga on märgitud nn esmatahtsad elupaigatüübid. Need on hävimisohus olevad looduslikud elupaigatüübid, mille kaitsmise eest kannab EL erilist vastutust, pidades silmas seda kui suur osa nende elupaikade looduslikust levilast jääb EL-i

territooriumile.

Joonis 7. Natura alade paiknemine Põlva vallas. Alus: EELIS, 14.06.2021.

Tabel 10. Põlva vallas paiknevad Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualad (Allikas: Keskkonnaregistri avalik teenus).

Natura ala nimetus	Pindala, (ha)	Asukoht	Kaitse-eesmärk
EE0080217 Ahja loodusala	1142,7	Põlva maakond, Põlva vald, Valgemetsa-, koorvere-, Kiidjärve-, Taevaskoja- ja Valgesoo küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220) ja vanad loodusmetsad (*9010); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (<i>Lutra lutra</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>);
EE0080224 Akste järve loodusala	5,6	Põlva maakond, Põlva vald, Akste- ja Kiidjärve küla	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on huumustoitelised järved ja järvikud (3160).
EE0080275 Akste loodusala	7,6	Põlva maakond, Põlva vald, Akste- ja Valgesoo küla	II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kollane kivirik (<i>Saxifraga hirculus</i>).

EE080202 Ihamaru- Tilleoru loodusala	416,1	Põlva maakond, Põlva vald, Aarna-, Kiuma- ja Puskaru küla	Kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>).
EE0080223 Kivijärve loodusala	6,1	Põlva maakond, Põlva vald, Uibujärve küla	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on huumustoitelised järved ja järvikud (3160).
EE0080230 Kuulmajärve loodusala	1016,2	Põlva maakond, Põlva vald, Naruski-, Tromsi- ja Vana-Koiola küla	Kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
EE0080225 Laho loodusala	2,7	Põlva maakond, Põlva vald, Säassaare küla	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on huumustoitelised järved ja järvikud (3160).
EE0080203 Meelva loodusala	2136,6	Põlva maakond, Põlva vald, Säkna- ja Savimäe küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
EE0080207 Mooste loodusala	16,9	Põlva maakond, Põlva vald, Säassaare küla	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on vanad loodusmetsad (*9010); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on must seenesultan (<i>Oxyporus mannerheimii</i>); Tegemist on liigi ainsa elupaigaga Eestis.
EE0080208 Peramaa loodusala	29,3	Põlva maakond, Põlva vald, Kastmekoja- ja Rasina küla	I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on laialehine nestik (<i>Cinna latifolia</i>).
EE0080213 Tahkjärve soo loodusala	31,3	Põlva maakond, Põlva vald, Lahe-, Siirküla- ja Tilsi küla	Tahkjärve looduslalal kaitstavad elupaigatüübid on siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
EE0080205 Valgesoo loodusala	343,2	Põlva maakond, Põlva vald, Akste-, Kiidjärve- ja Valgesoo küla	Valgesoo looduslalal kaitstavad elupaigatüübid on rabad (*7110), vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
EE0080203 Meelva linnuala	2136,6	Põlva maakond, Põlva vald, Säkna- ja Savimäe küla	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>) ja kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>).

Natura 2000 alade kaitsekord on määratletud siseriiklike kaitsealade kaitse-eeskirjade ja

hoiualade puhul looduskaitseseaduse alusel. Kaitse-eeskirja kõrval on oluliseks kaitse korraldamise vahendiks (tegevusplaaniks) kaitsekorralduskavade, kus märgitakse ala kaitse-eesmärkide seisukohast olulised keskkonnategurid ja nende mõju loodusobjektile, kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd ja meetmed, tööde tegemise eelisjärjestus, ajakava ning maht. Kaitsekorralduskavade koostamist korraldab Keskkonnaamet.

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

Kavandatavate tegevuse elluviimine ei tohi Natura 2000 alade kaitse-eesmärke kahjustada. Mõju puudumises peab sealjuures olema otsustaja veendunud. Natura eelhindamise käigus peab arvestama üksnes mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse eesmärkidele. Samas kuna Natura 2000 alad on siseriiklikult kaitstud hoiualade, püsielupaikade ja kaitsealadega ning üldjuhul enamik kaitse-eesmärke kattuvad, siis on Natura 2000 alade kaitse suuresti tagatud siseriiklike õigusaktide kaudu. See tähendab, et kui alal on tegemist hoiuala või püsielupaigaga, siis on tegevus alal piiratud looduskaitseseaduses sätestatud kitsenduste ja tingimustega ning kui tegemist on kaitsealaga (looduskaitseala või maastikukaitseala), siis on tegevus alal piiratud looduskaitseseaduses ja kaitse-eeskirjades sätestatud tingimustega.

Mõjude eelhindamisel on lähtutud EELIS-s olevatest andmetest kaitsealuste liikide ja elupaigatüüpide esinemise kohta.

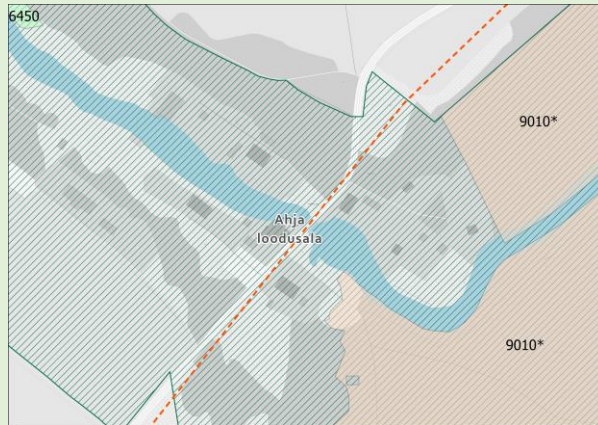
Mõjude hindamisel ei ole arvestatud tegevuste ja objektidega, millele on väljastatud keskkonnaluba või ehitisluba, kuna nende mõju Natura aladele on hinnatud loa andmise menetluste raames läbiviidud eelhindangute ja/või KMH-de käigus.

Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 võrgustiku aladele on toodud Tabel 11-s.

Tabel 11. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 võrgustiku aladele.

Natura ala	Hinnang mõjule	Meetmed/nõuded järgnevateks etappideks
------------	----------------	--

EE0080217 Ahja loodusala	Loodusala puutuvana nähakse ÜP-ga ette kergliiklusteed Akste – Häätaru kõrvalmaantee juurde. Kergliiklustee koridor tuleneb suuresti maakonnaplaneeringust. Kergliiklustee koridor jääb u 30 m kaugusele Ahja loodusala kaitse-eesmärgiks olevast elupaigatüübist 9010*. Elupaigatüüp 9010 on tundlik raie, veerežiimi ja valgustingimuste muutusele. Arvestades kavandatava tee paiknemist siis ei kaasne selle rajamisega raiet ega valgustingimuste muutust elupaigatüübi esinemisalal. Mullakaardi alusel on tegu parasniiske alaga. Parasniisketel aladel võib ehitustegevusega kaasneva kuivenduse mõju ulatuda u 20 m kaugusele. Juhul kui kergliiklustee kavandatakse vähemalt 30 m kaugusele elupaigatüübi esinemisalast ei ole oodata sellele negatiivset mõju.	Kavandada kergliiklustee vähemalt 30 m kaugusele elupaigatüübi 9010 esinemisalast. Kergliiklustee kavandamisel lähemale kui 30 m tuleb tee projekteerimisel teostada Natura hindamine selgitamaks võimalikke negatiivsete mõjude ilmnenemist ning vajadusel kavandada leevendavad meetmed mõjude vältimiseks.
--	---	--

EE0080217
Ahja
loodusala

ÜPga on kavandatud kergliiklustee kahes kohas üle Ahja jõe Koorvere piirkonnas. Teed tulenevad osaliselt maakonnaplaneeringust ja osaliselt on kavandatud ÜP alusel. Ahja jõgi kuulub Ahja loodusala koosseisu ning liigitub elupaigatüübiks 3260.

Kavandada kergliiklustee koridor praegu olemasolevate maantee sildade esinemise alale.

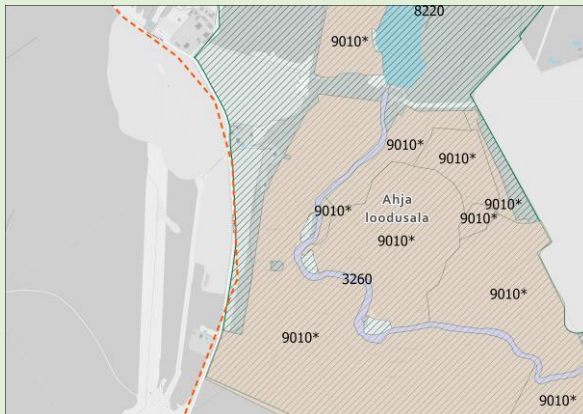
Ahja jõe täiendavate sildade rajamisel tuleb välistada negatiivse mõju esinemine Ahja loodusala kaitse eesmärkidele rakendades järgmisi meetmeid:

- 1) Silla ehituse tööpiirkonnas ei tohi rikkuda Ahja jõe looduslikku sängi (keelatud on masinatega jões sõitmine ja voolava vee tsoonis töötamine, jõe süvendus- ja kaevetööd, jõe sängi silla tugikonstruktsioonide paigaldamine)
- 2) Tööd tuleb teostada madalveeperioodil, st töid ei tohi teostada aprillis-mais, kui esineb kude- ja rändeaeg
- 3) Ehitusaegsed ajutised laoplatsid, kütuse hoidmise alad ning tee-ehitusmasinate parkimiskohad ei tohi olla rajatud lähemale kui 50 meetrit veekogudest. Ehitustööd peavad olema korraldatud selliselt, et oleks välistatud saasteainete sattumine pinnavette.

Kergliiklusteede sildade Natura hindamine on tehtud üldplaneeringu tasandil omamata sildade projekte.

Ettevaatusprintsibist lähtuvalt tuleb Ahja loodusale kergliiklustee jaoks uue silla kavandamisel tee projekteerimisel teostada Natura hindamine.

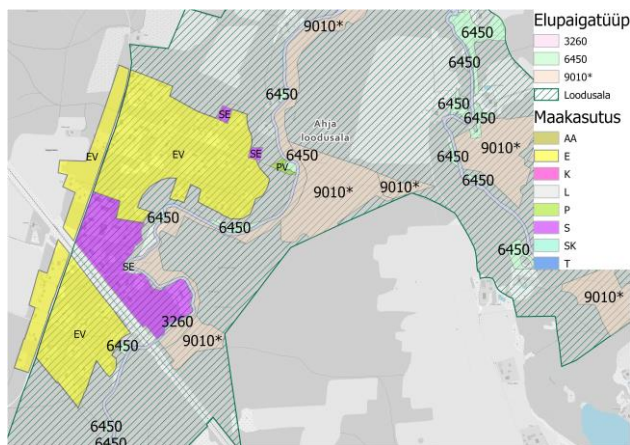
EE0080217 Ahja loodusala	ÜPga on kavandatud kergliiklustee Kanariku – Kiidjärve kõrvalmaanteega külgnevalt. Teekoridor lõikub Ahja loodusalaga, kuid ei läbi ühelgi alal kaitstava elupaigatüübi esinemisala. Elupaigatüübile 9010 lähima trassikoridori paiknemisel on tee kavandatud elupaigatüübist teisele poole kõrvalmaanteed. Elupaigatüüp 9010 on tundlik raie, veerežiimi ja valgustingimuste muutusele. Arvestades kavandatava tee paiknemist siis ei kaasne selle rajamisega raiet ega valgustingimuste muutust elupaigatüübi esinemisalal. Mullakaardi alusel on tegu parasniiske alaga. Parasniisketel aladel võib ehitustegevusega kaasneva kuivenduse mõju ulatuda u 20 m kaugusele. Kergliiklustee kavandamisele kõrvalmaantee lääneküljele mõju elupaigatüübile puudub, sest olemasolev teetamm tõkestab kuivenduse mõju. Juhul kui kergliiklustee kavandatakse vähemalt 30 m kaugusele elupaigatüübi esinemisalast või nii, et uue tee ja kaitstava elupaigatüübi vahele jääb olemasolev maantee, ei ole oodata sellele negatiivset mõju.	Kavandada kergliiklustee vähemalt 30 m kaugusele elupaigatüübi 9010 esinemisalast või antud lõigus Kanariku – Kiidjärve kõrvalmaantee lääneküljele. Kergliiklustee kavandamisel lähemale kui 30 m ja/või selle kavandamisel Kanariku – Kiidjärve kõrvalmaantee idaküljele tuleb tee projekteerimisel teostada Natura hindamine selgitamaks võimalikke negatiivsete mõjude ilmnenemist ning vajadusel kavandada leevendavad meetmed mõjude vältimiseks.
--	--	---

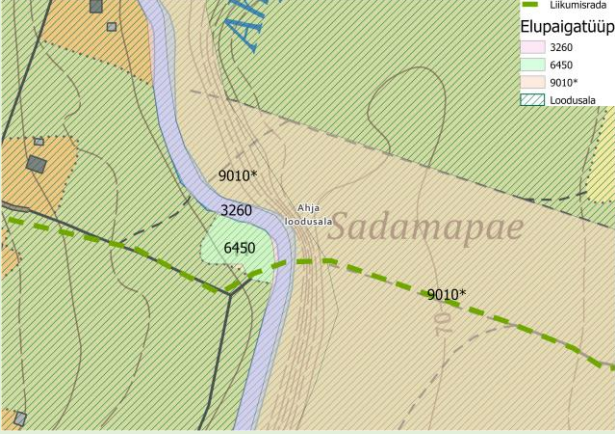

EE0080217
Ahja
loodusala

Üldplaneering kavandab Ahja loodusalale elamumaa, segakasutusega maa, puhke- ja virgestusmaa juhtotstarbega alasid. **Juhtotstarbega alad on kavandatud väljaspoole kaitstavate elupaikade ja liikide esinemisalasid.** Arvestades Ahja jõe kehtivaid ehitus- ja piiranguvööndeid ning nendest tulenevat reaalset võimalikku ehitusõigust, siis ei ole oodata ÜPga kavandatavatest juhtotstarvetest tulenevat negatiivset mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Võimalik negatiivne mõju võib teoreetiliselt esineda puhke ja virgestusmaa juhtotstarbe kavandamisel lamminiitudega külgnevale alale. Samas ei põhjusta juhtotstarbe määramine ise mingit mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Kuna tegu on nii Natura ala kui kaitsealaga, siis igasugune reaalne ehitutegevus, mis võiks realselt lamminiitude elupaigatüüpi mõjutada, tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga.

Puhkeotstarbelise rajatise kavandamisel välistada negatiivse mõju avaldamine Natura ala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja kooslustele. Puhkeotstarbeliste rajatiste ehitusload tuleb loodusalal kooskõlastatada Keskkonnaametiga.

EE0080217 Ahja loodusala	Üldplaneering kavandab Ahja loodusalale liikumisrada, mis ületab Ahja jõge. Liikumisraja kavandamine on üle võetud alal kehtivast üldplaneeringust ja raja paiknemine on ligikaudne. Liikumisraja ja selle silla kavandamisel väljaspoole praegu olemasolevat rada tuleb välistada mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. 	Ahja jõele täiendavate sildade rajamisel tuleb välistada negatiivse mõju esinemine Ahja loodusala kaitse eesmärkidele rakendades järgmisi meetmeid: 1) Silla ehituse tööpiirkonnas ei tohi rikkuda Ahja jõe looduslikku süngi (keelatud on masinatega jões sõitmine ja voolava vee tsoonis töötamine, jõe süvendus- ja kaevetööd, jõe süngi silla tugikonstruktsioonide paigaldamine) 2) Tööd tuleb teostada madalveeperioodil, st töid ei tohi teostada aprillis-mais, kui esineb kude- ja rändeaeg 3) Ehitusaegsed ajutised laoplatsid, kütuse hoidmise alad ning tee-ehitusmasinate parkimiskohad ei tohi olla rajatud lähemale kui 50 meetrit veekogudest. Ehitustööd peavad olema korraldatud selliselt, et oleks välistatud saasteainete sattumine pinnavette. Ettevaatusprintsibist lähtuvalt tuleb Ahja loodusalale liikumisraja jaoks uue silla kavandamisel projekteerimisel teostada Natura hindamine.
EE0080224 Akste järve loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete seadmise vajadus ÜP raames puudub.

EE0080275 Akste loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080202 Ihamaru- Tilleoru loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080223 Kivijärve loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080230 Kuulmajärve loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080225 Laho loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080203 Meelva loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada. Loodusala piirnevale alale on määratud mäetööstuse maa-ala juhtotstarbega ala, kuid tegu on olemasoleva mäeeraldisega. Üldplaneering ei muuda juba alal toimuvaid tegevusi.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080207 Mooste loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080208 Peramaa loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames
EE0080213 Tahkjärve soo loodusala	ÜP kohaselt kattub Tahkjärve soo loodusala idapiir väikeses osas detailplaneeringu kohustuse alaga.	Meetmete vajadus ÜP raames puudub.	seadmise raames

EE0080205 Valgesoo loodusala	ÜP-ga planeeritakse loodusale (põhja suunda) kergliiklusteed. Kergliiklustee koridor on kavandatud maakonnaplaneeringuga ja see kattub loodusala kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga 9010. 	Mõju vältimiseks loodusale tuleb kergliiklustee koridor kavandada Akste – Häätaru kõrvalmaantee lääneküljele. Kaitstavast elupaigatüübist teisele poole olemasolevat teetammi uue kergliiklustee rajamisel ei ole oodata negatiivset mõju elupaigatüübile, sest välditakse raie ning valgusrežiimi muutusi ning olemasolevat teetammi väldib veerežiimi muutust.
EE0080203 Meelva linnuala	Üldplaneering ei näe linnualal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi, mis võiksid linnualale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Meetmete seadmise vajadus ÜP raames puudub.

Põlva maakonnaplaneeringu kohaselt on Eesti elektrienergia põhivõrgu arendamisel pikas perspektiivis kavas Eesti põhivõrgu ühendamine Läti võrguga selliselt, et ühendusvõrk ei läbi Venemaa territooriumi (Joonis 8). Ühenduse rajamine on kavandatud suunal Tartu-Gulbene.

Joonis 8. Eesti ja Läti põhivõrkude ühendamine ning Tartu-Gulbene ühendusliini põhimõtteline kulgemine Põlva maakonnaplaneeringu kohaselt.

Maakonnaplaneeringu lahendus kajastab Tartu-Gulbene 330 kV kõrgepingeliini trassi võimaliku kulgemise põhimõttelise suunana, kuid ei pane paika täpset trassikoridori. Kõrgepingeliini trassi täpsem kulgemine selgub edaspidi täiendava planeeringu koostamise tulemusena. Liin võib

hakata läbima Põlva valda. Kavandatav Tartu-Gulbene ühendusliin rajatakse 330 kV kõrgepingeliinina ning selle jaoks vajaliku trassikoridori kulgemine võib edasiste tööde käigus muutuda tulenevalt täpsustuvatest vajadustest ja tingimustest, st ka oluliselt erineva maakonnaplaneeringus kajastatust. Kui liinikoridori täpne trass selgub üldplaneeringu kavandamise ajaperioodil, siis teostatakse sellele KSH käigus Natura hindamine (üldplaneeringu eskiisi staadiumis täpsem teave trassi paiknemise osas puudub). Kui trassikoridori paiknemist üldplaneeringu ei määrata, siis tuleb vastav Natura hindamine läbi viia trassi eriplaneeringu vms planeeringu koostamise raames. Välistada tuleb mõju Natura aladele.

Natura hindamise tulemused ja järeldus

ÜPs kavandatakse kergliiklusteid Ahja- ja Valgesoo loodusaladele või nende vahetusse lähedusse. **Natura hindamise alusel on välistatud nimetatud alade terviklikkusele ja kaitseesmärkidele negatiivse mõju avaldamine kui järgitakse eelpool seatud tingimusi.**

3.1.5 Mõju voolu- ja seisuveekogudele ning nende kalda kaitsevööndite säilimine

Põlva vallas on Keskkonnaregistri avaliku teenuse¹⁶ andmetel seisuga 06.04.2021. a järgmised pinnaveekogud:

37 looduslikku järve: Akste järv, Arojärv, Edejärv (Hatiku Edejärv), Kanassaare järv, Kastijärv (Kalajärv), Kiidjärv, Kiisa järv, Kivijärv (Holvandi Kivijärv), Kogrõjärv (Hatiku Kogrõjärv), Korgõssaarõ järv, Kõrbjärv (Tilsi Kõrbjärv), Kõrdsijärv (Partsi Kõrdsijärv), Kõtjärv, Kükä järv, Lahojärv, Linnajärv (Mooste Linnajärv), Mooste järv, Neitsijärv (Partsi Neitsijärv), Paklajärv, Palojärv (Lutsu Palojärv), Pikkjärv (Lootvina Pikkjärv), Pikkjärv (Tilsi Pikkjärv), Pikämäe järv, Plaki järv, Saarijärv, Sanksaarõ järv, Savijärv (Joosu Savijärv), Sikuti järv, Suujärv (Vana-Koiola Suujärv), Tagajärv (Hatiku Tagajärv), Tsõõrikjärv (Lootvina Tsõõrikjärv), Uibo Linajärv (Kastjärv), Uibujärv, Vana-Koiola järv, Vardja järv, Vihatjärv, Viira järv.

16 paisjärve: Asu järv (Leevijõe Asu järv), Erne järv, Kauksi järv/Vanaküla järv, Konsa järv (Konsa paisjärv), Kundsä järv, Kunna järv (Tännassilma paisjärv), Külajärv (Leevijõe Külajärv), Latõrna järv / Soe järv (Miiaste turbakarjäär), Miiaste järv (Miiaste turbakarjäärid), Mõisajärv (Partsi Mõisajärv), Oleski lump (Partsi Külajärv, Partsi paisjärv), Peri järv (Tromsi veehoidla), Põlva järv, Saesaare paisjärv, Sika järv, Veskijärv (Leevijõe Veskijärv).

6 tehisjärve: Keskmine järv (Ahja Keskmine järv) (Ahja tiigid), Kodajärv, Likõlaanõ karjäär, Metste järv, nimetu (VEE2111450), Ülemine järv (Ahja Ülemine järv).

7 jõge: Ahja jõgi, Leevi jõgi, Lutsu jõgi, Luutsna jõgi, Mõra jõgi, Orajõgi, Porijõgi / Reola jõgi.

24 oja: Ahijärve oja, Akste oja, Alasoo kraav (Asunduse oja), Hatiku oja, Järvemäe oja (Sillukõsõ oja), Järvsuu oja, Kaarli oja, Kanariku oja, Karioja, Kooskora oja, Kosova oja (Kosuva oja), Kärša oja (Kuriku oja), Lipõssilla oja (Võuküla oja), Loko oja (Hurdaoro oja), Lumbioja, Peri oja, Piiraja, Savimäe oja, Tilsi oja, Timo oja, Tännassilma oja, Vana-Koiola oja (Koiola oja), Vastse-Kuuste oja, Visseoja (Uibujärve oja).

34 kraavi: Endla kraav, Hainjärve kraav, Hansi kraav (Hansimäe kraav), Helloro oja (Tännassilma kraav), Hüssi kraav, Indi kraav (Alaküla kraav), Joosu kraav (Koidu kraav), Jugooja (Ristiksuu kraav), Kivisilla kraav (Laanevere kraav), Kurgsoo kraav, Laane kraav (Pärli kraav), Lahemõtsa

¹⁶ Keskkonnaregistri avalik teenus - <http://register.keskkonnainfo.ee/>

kraav, Madala kraav, Miiaste kraav, Mikeli kraav (Mõrasoo kraav), Mudaku kraav (Laanemäe kraav), Mõisakraav, Mõisaoja, Mõrgi kraav (Joosu kraav), Määoja (Savimäe kraav), Naba kraav, Oodsi oja (Kurvitsa kraav), Piiraja (Padari kraav), Rabametsa kraav, Rasina kraav, Rauhtja kraav (Kauksi kraav), Rihma kraav (Kiidjärve kraav), Soe kraav, Tammistu kraav, Torma kraav, Tõrvhavva kraav (Holvandi kraav), Vingri kraav, Voore oja (Väike-Voore kraav), Ähniroja oja (Metsanurga kraav).

15 peakraavi: Kanassaare oja (Võuküla peakraav), Korgsilla oja (Piirisoo peakraav), Kotiku oja (Lootvina peakraav), Kährimäe peakraav, Laanevere peakraav, Laanõniidu peakraav (Laaneniidu peakraav), Lapi peakraav (Kährimäe), Leinasoo peakraav (Leinassuu oja), Mooste oja (Viisliisoo peakraav), Mõtsküla kraav (Metsküla peakraav), Plaki oja (Põlva peakraav), Saarijärve peakraav, Vaglaoja (Laanevere-Ahja peakraav), Varrõperä oja (Määrastu peakraav, Määrästü oja), Viira kraav (Naadimetsa peakraav).

46 allikat: Allikukalju allikas, Emaläte, Hullumäe läte, Kellämäe läte, Konksi läte, Liinamäe läte, nimi teadmata (VEE4607000, VEE4614100, VEE4614000, VEE4614200, VEE4619000, VEE4619100, VEE4618200, VEE4618300, VEE4618400, VEE4618600, VEE4618500, VEE4619800, VEE4619900, VEE4619300, VEE4619600, VEE4619400, VEE4619500, VEE4618900, VEE4618800, VEE4618700, VEE4619200, VEE4614300, VEE4613900, VEE4613800, VEE4613700, VEE4615000, VEE4615100, VEE4617700, VEE4617600, VEE4619700, VEE4614101), Plaksiläte, Sika läte, Silmäläte, Suure Taevaskoja läte, Sõõru läte, Toro läte (Ora jõe oru allikad: Himmaste kooli ja metsa allikad), Viinakualäte, Viinakualäte, Õliaholäte.

Kõik Põlva valla jõed kuuluvad Peipsi alamvesikonda.

3.1.5.1 Mõju pinnaveekogudele

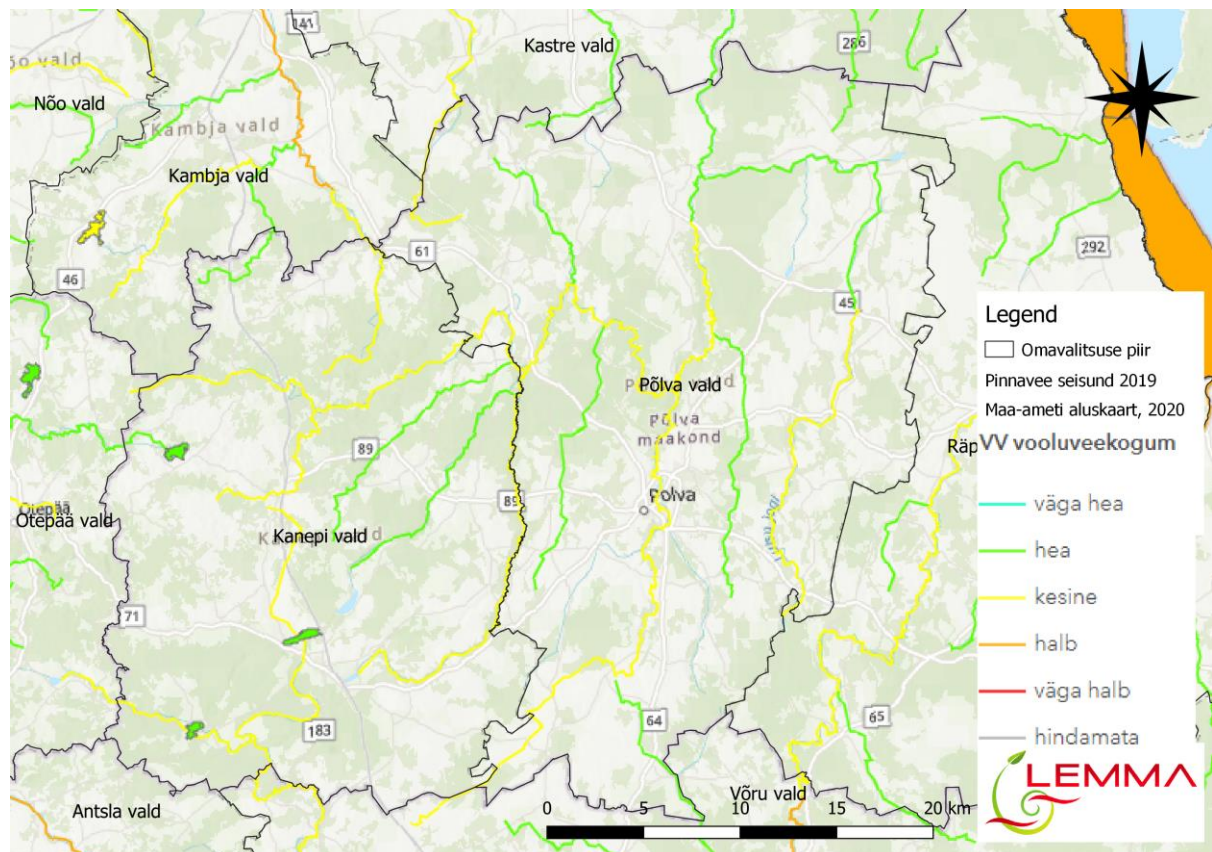
Põlva valla territooriumile jääb 37 looduslikku järve, 16 paisjärve, 6 tehisjärve, 7 jõge, 24 oja, 34 kraavi, 15 peakraavi ja 46 allikat. Looduslike vooluveekogude ökoloogiline seisund on Põlva maakonnas 2019. a andmete alusel¹⁷ kesine–hea. Leidus ka looduslikke vooluveekogusid, millel oli tugevasti muudetud veekogumi või tehisveekogumi ökoloogiline potentsiaal heaks või kesiseks. Pinnaveekogumi ökoloogilist seisundit hinnatakse **kesiseks kui inimtegevusest tulenevad bioloogiliste näitajate muutused on võrreldes referentsveekoguga mõõdukad (suuremad kui heas seisundis veekogus), veekogu võib mõjutada nt maaparandus või esineda tõkestusrajatisi.** Pinnavee ökoloogilist seisundit hinnatakse **heaks kui inimtegevusest tulenevad muutused bioloogiliste näitajate osas on väikesed, veekogu hüdro-morfoloogilisi omadusi pole muudetud nii, et see mõjutaks elustikku, vooluveekogu on tõkestamata.** 12 loodusliku veekogu ökoloogiline seisund liigitus 2019. a andmete alusel kesiseks (Ahja1, Ahja2, Leevi1, Leevi2, Lutsu1, Orajõgi1, Orajõgi2, Piusa2, Porijõgi1, Võhandu1, Võhandu5, Võhandu7), 1 looduslik veekogu ökoloogiline seisund osutus potentsiaalselt kesiseks (Võhandu6), seitsme veekogu seisund osutus potentsiaalselt heaks (Ahja3, Kotiku, Naha, Pahtpää jõgi, Ristoja, Varsoja ja Virosi) ning 14 veekogu seisund heaks (Hatiku, Hilba1, Hilba2, Karisilla, Kooskora, Lutsu2, Moločva, Mustoja (Õrsava), Mädaajõgi1, Mädaajõgi2, Palumõisa, Piigaste, Tuderna, Veersu). Samade andmete alusel on maismaa seisuveekogumite seisund 2019. a andmete alusel keskmine–halb. Pinnaveekogumi seisundit hinnatakse **halvaks kui bioloogilised näitajad erinevad tugevasti tüübi referentstingimustest, suur osa bioloogilistest tavakooslustest**

¹⁷ Pinnaveekogumite seisundiinfo - <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo>

puudub. Halva ökoloogilise seisundiga maismaa seisuveekoguks loeti 2019. a Pihkva järve, kesise ökoloogilise seisundiga seisuveekogusid oli neli (Meelva järv, Nohipalo Mustjärv, Nohipalo Valgjärv ja Pihkva järv) ning hea ökoloogilise seisundiga seisuveekogusid oli neli (Jõksi järv, Kooraste Suurjärv, Otepää Valgjärv ja Saare järv).

Eelpool toodud maakondlikust analüüsist hõlmas Põlva valda Ahja jõgi, Leevi jõgi, Lutsu jõgi, Orajõgi ja Porijõgi.

Kuna veekogud läbivad ka teisi omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavandatu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maakonnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega, mida veekogu läbib.

Joonis 9. Põlva valla vooluveekogude seisund (2019. a seis, allikas: Keskkonnaagentuur pinnavee ja põhjavee seisund - interaktiivne kaart).

Vooluveekogude keemiline seisund oli kõigil hinnatud veekogudel hea. Jõgede ökoloogiliselt kesine seisund võib olla tingitud osaliselt veekogudel paiknevatest paisudest. Põlva vallas paiknevate paisude andmed Keskkonnaregistri 17.05.2021. a seisu väljavõtteks on esitatud Tabel 12-s. Alljärgnevas tabelis ja joonisel on esitatud andmed paisude kohta, mille kohta puuduvad EELIS likvideeritud staatuse andmed (ei ole hävitatud/lammutatud, likvideeritud).

Tabel 12. Paisud Põlva vallas. Allikas: EELIS, 17.05.2021.

Nimi	Kood	Keskkonnamõju kirjeldus	Vooluveekogu	Kohanimi
Leevijõe II (Külajärv)	PAIS015690	Paisu ületatavus kaladele - Rändetõke puudub	Leevi jõgi VEE1047900	Leevijõe küla
Leevijõe I (Veskijärv)	PAIS015680	Paisu ületatavus kaladele - Rändetõke puudub	Leevi jõgi VEE1047900	Leevijõe küla

Kooskora	PAIS010540	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Kooskora oja VEE1049300	Adiste küla
Kauksi	PAIS013450	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Lutsu jõgi VEE1049500	Kauksi küla
Kotiku	PAIS018310	Paisu ületatavus kaladele - Raskesti ületatav	Kotiku oja VEE1048400	Padari küla
Kundsa	PAIS019380	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Orajõgi VEE1048800	Pragi küla
Kunna	PAIS023400	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Tännassilma oja VEE1049100	Tännassilma küla
Leevi II	PAIS013210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Leevi jõgi VEE1047900	Karilatsi küla
Lutsu	PAIS016320	Paisu ületatavus kaladele - Raskesti ületatav	Lutsu jõgi VEE1049500	Lutsu küla
Miiaste	PAIS017060	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Miiaste kraav VEE1049507	Partsi küla
Partsi Mõisajärve	PAIS018700	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu		Partsi küla
Poio	PAIS019390	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Orajõgi VEE1048800	Pragi küla
Rosma	PAIS020860	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Peri oja VEE1049200	Rosma küla
Ahja (Endla)	PAIS010620	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Endla kraav VEE1049401	Ahja alevik
Ahja tiik	PAIS010630	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu		Ahja alevik
Tiigi (Orajõe)	PAIS017050	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Orajõgi VEE1048800	Metste küla
Ahja	PAIS010610	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Mõisaoja VEE1050303	Ahja alevik
Leevi I (Kose)	PAIS015670	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Leevi jõgi VEE1047900	Leevijõe küla
Sika (Peri)	PAIS010920	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Peri oja VEE1049200	Andre küla
Peri	PAIS018870	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Peri oja VEE1049200	Peri küla
Raudsilla	PAIS020850	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Orajõgi VEE1048800	Rosma küla
Saesaare	PAIS013670	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Ahja jõgi VEE1047200	Kiidjärve küla
Põlva	PAIS016740	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Orajõgi VEE1048800	Mammaste küla
Tilsi	PAIS016750	Paisu ületatavus kaladele - Rändetõke puudub	Orajõgi VEE1048800	Mammaste küla
Ahja_1	PAIS010611	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Mõisaoja VEE1050303	Ahja alevik
Aarna	PAIS010470	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Ahja jõgi VEE1047200	Aarna küla

Krei	PAIS027100		Piigaste oja VEE1048300	Koorvere küla
Karilatsi	PAIS013200	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	Leevi jõgi VEE1047900	Karilatsi küla

Peipsi alamvesikond kuulub Ida-Eesti vesikonda. **Ida-Eesti vesikonna veekogude seisundi parandamiseks vajalikud meetmed on määratud Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015–2021¹⁸.** Meetmed on kavandatud nii punktkoormuse kui hajukoormuse vähendamiseks. Sealjuures punktkoormuse vähendamise meetmed on rakendatavad pigem projekti tasandil (keskkonnalubade tingimuste ja järelevalvega seotud meetmed). Hajukoormuse vähendamise meetmed seostuvad üldplaneeringutega suuremal määral. Hajukoormuse vähendamiseks nähakse üldplaneeringuga seonduva meetmena vajadust ühiskanalisatsiooni välja ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks.

Üldplaneeringuga ei kavandata tegevusi, mis võiksid põhjustada veekogude seisundite halvenemist.

3.1.5.2 Reoveekogumisalad ja nende mõju

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas nähakse ühe meetmena reostuskoormuse vähendamiseks ühiskanalisatsiooni väljaehitamist ja rekonstrueerimist.

Põlva vallas paikneb kaheksa reoveekogumisala (Tabel 13). Põlva valla reoveekogumisalad (edaspidi ka RKA) on kinnitatud keskkonnaministri 02.07.2009. käskkirjaga nr 1079.

Tabel 13. Reoveekogumisalad Põlva vallas Keskkonnaregistri avalik teenus seisuga 23.04.2021. a).

Reoveekogumisala nimetus	KKR registrikood	Tüüp	Koormus (ie)	Pindala (ha)
Vastse-Kuuste	RKA0650321	Alla 2000 ie	299	21,1
Tilsi	RKA0650589	Alla 2000 ie	350	16,7
Põlva	RKA0650329	Üle 2000 ie	56 237	595,7
Peri	RKA0650331	Alla 2000 ie	300	14,8
Mooste	RKA0650334	Alla 2000 ie	524	25
Lahe	RKA0650336	Alla 2000 ie	121	5,2
Kauksi	RKA0650333	Alla 2000 ie	223	8
Ahja	RKA0650340	Alla 2000 ie	531	36,3

Vastavalt Põlva valla ÜVK arendamise kavale on reoveepuhastite vanus ja tehniline seisund vallas piirkonniti erinev ja seetõttu on vajalik olemasolevate puhastite kaasajastamine ja/või vajadusel uute ehitamine põhjavee parema kaitstuse tagamiseks ning võimaliku ebameeldiva lõhna leviku vähendamiseks asulates. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine toimub kehtiva arengukava¹⁹ järgi. Põlva valla kehtiva ÜVK arengukava järgi on ÜVK parendamine ette nähtud Põlva linnas, Mammastes, Aarna külas ja endises Vastse-Kuuste vallas. Põlva linnas, endises Ahja vallas ja Tilsi külas on kavas täiendavat kanalisatsioonisüsteemi rajada. ÜVK on halvas seisus ka Himma-Varjda külas, Mooste alevikus ja Jaanimõisa külas.

¹⁸ [Ida-Eesti vesikonna VMK \(envir.ee\)](http://ida-estivi.vmk.ee)

¹⁹ Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030.

Vastse-Kuuste RKA-I teostati ÜVK koostamisel reostuskoormuse uuring. Uuringu tulemusel selgus, et RKA reostuskoormus on 250 ie. Seega tuleb taotleda RKA reostuskoormuse vähendamist. Mooste RKA reostuskoormuseks on määratud 524 ie. Tõenäoliselt on RKA reostuskoormus väiksem. Vajalik on teostada Mooste RKA-I reostuskoormuse uuring ja kui reostuskoormus väiksem kui 300 ie, on otstarbekas taotleda RKA reostuskoormuse vähendamist.

Aarna külas ei ole määratud reoveekogumisala, kuid alal on ühiskanalisatsioon. Vajalik on ÜPs määrata Aarna külasse reoveekogumisala perspektiivala vastavalt ÜVKle. Aarna RKA suurus on 1,9 ha ning reostuskoormus on 75 ie.

Uute alade kasutuselevõtul piirkondades, kus on tehniliselt ja majanduslikult võimalik, tuleb alati eelistada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni lahendusi ning seega perspektiivis laiendada reoveekogumisalasid. ÜVK lahendused tagavad reeglina paremad puhastusefektiivsused ning kontrolli reovee keskkonda sattumise üle. Piirkondades, kus puudub ühiskanalisatsioonisüsteem, võib rajada omapuhasti või kasutada lekkekindlaid kogumismahuteid.

3.1.5.3 Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud ja nende mõju

Vastavalt looduskaitseaduse § 40 võib ranna ja kalda ehituskeeluvööndit (edaspidi ka EKV) suurendada või vähendada, **arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.** Ehituskeeluvööndit võib vähendada Keskkonnaameti nõusolekul. Ehituskeelu vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus Keskkonnaametile taotluse ja planeerimisaduse kohaselt vastuvõetud üldplaneeringu, kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu ning vastuvõetud detailplaneeringu kui kehtestatud üldplaneering puudub. Keskkonnaamet hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile ja looduskaitseaduse § 40 lg-s 1 sätestatule. Ehituskeeluvööndi laiuse vähenemine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

ÜP jätab jõusse kõik senised EKV vähendamise ettepanekud. Kuna senised EKV vähendamise otsused on Keskkonnaameti poolt tehtud, siis nende vähendamise mõju KSH aruandes ei käsitleta.

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek vähendada ehituskeeluvööndit Põlva järve ääres 50-le meetrile metsamaal lõikudes, kuhu on kavandatud elamumaad ja Ahja jõel endise Kiidjärve veskijärve asukohas 50-lt meetrilt piirini kuhu varasemalt ulatus Kiidjärve veskijärve EKV.

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek Kiidjärve veskijärve asukohas ehituskeeluvööndi vähendamist 50 meetrilt 25 meetrile (Joonis 10).

Vastavalt KeM asekanstleri 06.03.2019. a käskkirjale nr 1-2/19/206 on antud Keskkonnaagentuurile korraldus muuta keskkonnaregistri veekogude nimistu andmed ning kustutada keskkonnaregistri veekogude nimistust Kiidjärve veskijärv (keskkonnaregistris paisjärv koodiga VEE2087220). EKV selles piirkonnas suurenes korraldusega 25-lt meetrilt 50-le seoses paisutamise lõpetamise ja Ahja jõe ruumikuju muutmise. Vastavalt käskkirjale muutus senine maa kasutamise piirang rangemaks 26 katastriüksusel. Kiidjärve veskijärve veepiiri asendamine Ahja jõe veepiiriga tõi kaasa veekogu kalda tegevuspiirangutega kaetud maa asukoha ja ulatuse muutuse ja seni veekogu kalda tegevuspiirangutega katmata maadel tekkivad veekogu kalda

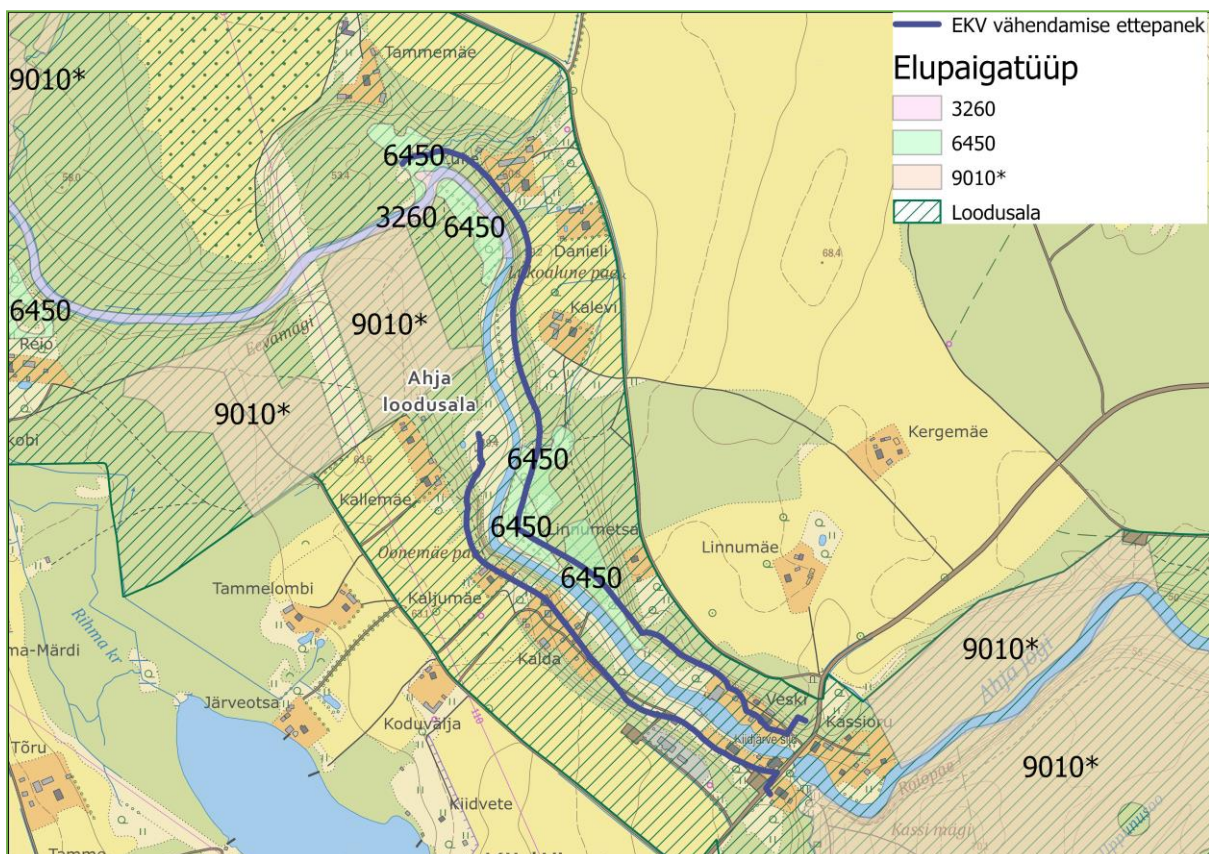
tegevuspiirangud.

Käesoleval ajal kehtib piirkonnas Ahja jõe (VEE1047200) 50 m ulatusega ehituskeeluvöönd. Arvestama peab ka looduskaitseseaduse § 35 lg 5 kohase erisusega, mille kohaselt üle viie meetri kõrgusel ja Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja käesoleva seaduse ehituskeeluvööndi laiusest. **Kõnealusel lõigul esineb Ahja jõe põhjakaldal selgelt üle 5 m kõrgune astang. Ka lõunakaldal võib kohati astangu esinemist tuvastada.**

Üldplaneering soovib ehituskeeluvööndit vähendada 25 meetrini.

EKV vähendamise ettepanekul antud lõigus on lähtutud ajaloolisest asustusstruktuurist – antud piirkonnas võib iseloomulikuks pidada jõe kaldaala hoonestamist.

EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad (Ahja jõgi on ise kaitsealuste liikide elupaik, kuid kaldaaladel liike registreeritud ei ole). Samas on kallastel mitmes piirkonnas registreeritud lamminiitude (6450 elupaigatüüp) esinemisalad. Mullakaardi info toetab lamminiitude esinemisevõimalust antud piirkondades. Lamminiitude esinemisalal ei ole Ahja loodusala kaitse-eesmärkidest tulenevalt võimalik ehitustegevus. Ehitustegevusega lamminiitude alal võib kaasneda neile ka oluline negatiivne mõju. **Seega ehituskeeluvööndi vähendamine kõnealuses lõigus lamminiitude esinemise alal võib omada negatiivset keskkonnamõju ja seda tuleks vältida.**

Joonis 10. Endise Kiidjärve veskijärve EKV vähendamise ettepaneku ala.

Ülejäänud piirkonnas EKV vähendamisega kaasnevat olulist mõju looduskeskkonnale pole oodata. Kaldaastangu peale (kuni 25 m ulatuses astangu servast) igasuguse ehitustegevuse

korral tuleb hinnata tegevuse mõju astangule. Tagatud peab olema ehitise konstruktsiooniline sobivus ja varinguohu puudumine.

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek vähendada ehituskeeluvööndit Põlva järve ääres 50-le meetrile metsamaal lõikudes kuhu on kavandatud elamumaad. Põlva järve kaldaaladel on kohati juba kehtivate planeeringute alusel ehituskeeluvööndit vähendatud.

EKV vähendamise ettepanek hõlmab katastriüksuseid Mammaste tee (62001:004:0310); Kase tn 9 (62101:001:0497), Kase tn 7a (62001:004:0329) ning Järve tn 1 (62001:004:0328). Põlva järve ääres 50-le meetrile metsamaal lõikudes kuhu on kavandatud elamumaad.

Ehituskeeluvööndi vähendamise aladel ei esine teadaolevaid kaitsealuste taimeliikide leiukohti ega kõrge väärtusega taimekooslusi. ÜP ei näe ette eeldust tegevuseks, mis võiks põhjustada kaldavööndi reljeefi muutmist.

Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada väiksemaks kui veekaitsevöönd. Tegu on tiheasustusalaga ja reovee kogumisalaga, seega liidetakse potentsiaalsed uusehitused ühisveevärgiga ning pole oodata olulise reostusohu lisandumist järvele.

Ehituskeeluvööndi vähenduse ettepanekul lähtutakse väljakujunenud ehitusjoonest või maakasutuse loogilisusest. Põlva järve kallastele on kujunenud eriilmelised alad – järve ida ja lääne kallastel on välja kujunenud linnaline elukeskkond (sh rajatud teid ja tehnovõrke). Asjakohane oleks ehituskeeluvööndi vähendamine lähtuvalt väljakujunenud asustusest. Järve põhjakallas on valdavalt looduslikus seisundis, kuna võimalikku ehitamist piiravad puhastusseadmetest lähtuv kuja. Järve lõuna-edela kallas on linna puhkeala, mis säilitatakse.

Ehituskeeluvööndi vähenduse ettepanekul lähtutakse väljakujunenud teedest ja tehnovõrkudest. Kinnistute piiride muutmist, mis võiks kuidagi kaldaala kahjustada, ette ei nähta.

Kavandatava tegevusega ei halvendata juurdepääsu rannale. Säilitatakse kallasrada. Suur osa järve kaldaaladest on ette nähtud puhke- või kompensatsiooniala juhtotstarbega, mis tagab kaldaalade hoonestusvabana säilimise.

Ehituskeeluvööndi vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus Keskkonnaametile taotluse ja planeerimiseseaduse kohaselt vastuvõetud üldplaneeringu. Keskkonnaamet hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile. Ehituskeeluvööndi laiuse vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu jõustumisel.

3.1.5.4 Supluskohad

Põlva vallas on Terviseameti avalike supluskohade kaardirakenduse kohaselt üks avalik supluskoht: Põlva järve rand²⁰. Ranna valdaja on Põlva Haldusteenistus ning järelevalvet ranna üle teostab Terviseamet.

Vastavalt 2016–2020. a uuringutele on Põlva rannas suplusvesi olnud halb, piisav ja väga hea kvaliteediga mikrobioloogiliste ja keemiliste näitajate järgi. Viimasel kolmel aastal on seisund olnud piisav või hea.

Põlva valla üldplaneeringu kohaselt on Põlva vallas kohaliku tähtsusega supluskohad järgmistel veekogudel:

²⁰ [Avalikud andmed :: Terviseamet \(sm.ee\)](http://Avalikud_andmed::Terviseamet(sm.ee))

- Tsõõrikjärv;
- Ülemine järv;
- Lutsu jõgi;
- Mooste järv;
- Lahojärv (RMK supluskoht);
- Akste järv;
- Kiidjärv (2 supluskohta);
- Ahja jõgi;
- Leevi jõgi;
- Orajõgi;
- Põlva järv;
- Vihatjärv;
- Vana-Koiola järv;
- Savijärv;
- Pikkjärv (2 supluskohta);
- Kõrbjärv.

Veekogud ning nende äärsed kohalikud supluskohad täidavad puhke- ja virgestusala funktsiooni. Kõikidele traditsioonilistele kohalike elanike poolt kasutatavatele supluskohtadele, mis asuvad avalikult kasutatava veekogu ääres, tuleb tagada juurdepääs avalikult kasutatavate teede kaudu. Supluskohtades tuleb tagada elementaarsed taristud (nt prügikastid). Supelranna külastajate parkimise tuleb korraldada liiklejate ohutuse tagamiseks väljaspool riigiteed ning võimalusel objektiga samal pool teed.

Juhul kui üldplaneeringuga soovitakse kavandada supluskohtasid, siis tuleb arvestada, et neile kehtivad 03.10.2019. a sotsiaalministri määruse nr 63²¹ nõuded. Määruse nr 63 nõudeid kohaldatakse kõikidele supluskohtadele, kus käib ujumas suur hulk inimesi ning milles suplemist ei ole alaliselt keelatud või mille suhtes ei ole antud alalist soovitusi mitte supelda. Määruse kohaldumise konkreetsele supluskohale otsustab Terviseamet.

3.1.5.5 Tuletõrje veevarustus

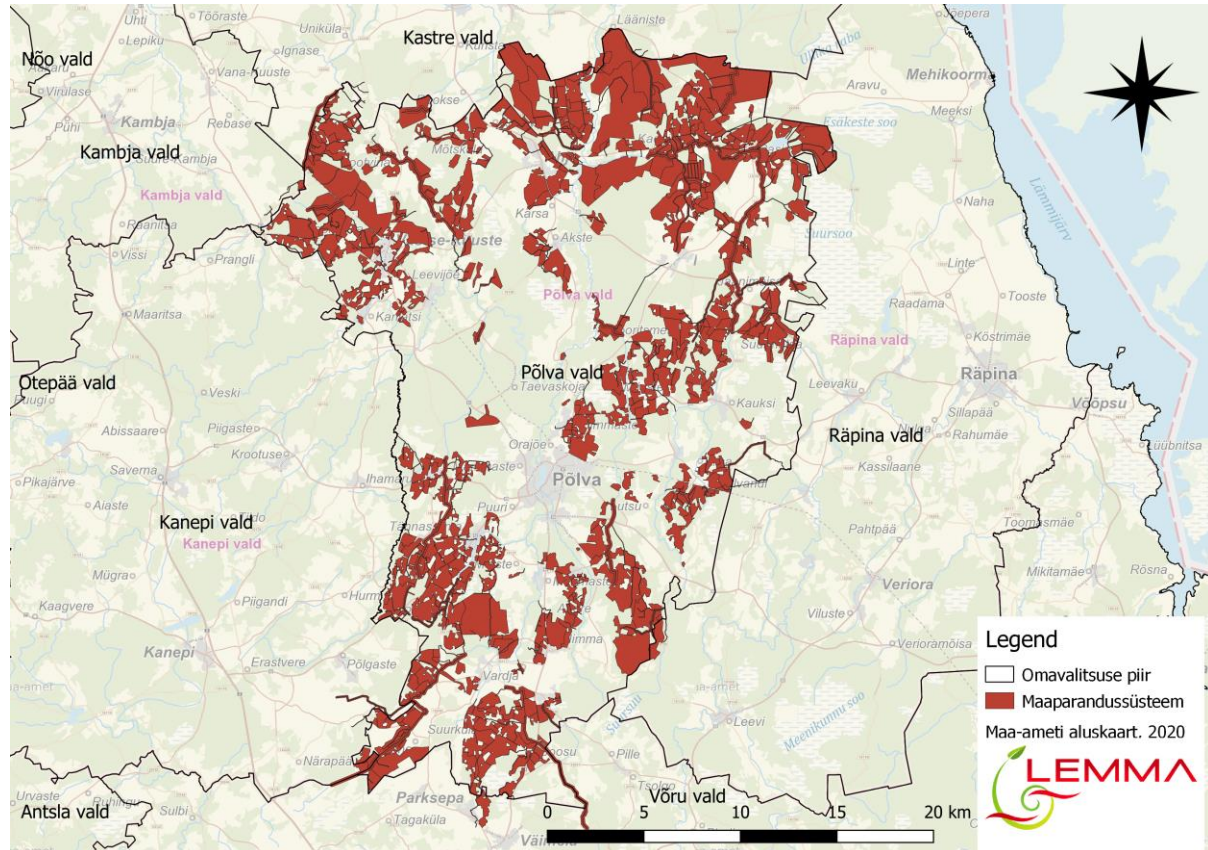
Üldplaneeringus on vastavalt Päästeametilt saadud infole olemasolevad tuletõrje veevõtukohad ja hüdrandid. Kõikidele tuletõrje veevõtukohtadele ja hüdrantidele tuleb tagada nõuetekohane ligipääs (piisava kandevõimega juurdepääsutee) ja juurdepääsetavus, sh vajadusel tuletõrjeauto manööverdamise (ümberpööramise) võimalus, veevõtukaev (looduslike veevõtukohtade osas) ning piisav vooluhulk (hüdrantidel).

Üldplaneeringu koostamise käigus analüüsiti valla kaetust tuletõrje veevõtukohtadega (võrgustiku analüüsi meetoditel arvatati olemasolevatest veevõtukohtadest kaugused mööda teedevõrku), mille tulemusel toodi välja asustatud piirkonnad, mis jäid enam kui 3 km kaugusele (mööda teid) teadaolevatest tuletõrje veevõtukohtadest ning kus on lähiajal vajalik veevõtukohta tegemine. Tuletõrje veevarustus tuleb tagada kõigi ehitiste lähialal vastavalt kehtivatele nõuetele. Veevarustuse tagamine on iga ehitisega kinnisasja omaniku ülesanne. Planeeritud veevõtukohtade asukohad täpsustatakse projekteerimise käigus.

²¹ [Nõuded suplusveele ja supelrannale – Riigi Teataja](#)

3.1.5.6 Mõju maaparandussüsteemidele

Põlva valla põllumajanduslikud maad on kaetud ulatusliku maaparandussüsteemide võrguga. Vastavalt Maaparandussüsteemide registrile (MSR)²² asub Põlva vallas 354 maaparandussüsteemi reguleerivat võrku. Ulatuslikud maaparandusladad annavad teavet suuresti liigniisketest aladest.

Joonis 11. Maaparandussüsteemide paiknemine Põlva vallas.

Maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal tuleb arvestada maaparandussüsteemide toimimist ja terviklikkust tagavate meetmetega vastavalt maaparandusseaduses sätestatule ja looduskaitseadusest tulenevate veekaitsevöönditega.

ÜP kohaselt tuleb maaparandussüsteemiga kaetud maa-ala kasutusele võtmisel muul otstarbel tagada, et kavandatav tegevus ei muuda veerežiimi ka süsteemi ümbritsevatel aladel. Maavaldaja ei tohi oma tegevusega takistada veevoolu maaparandussüsteemis ega tekitada muu tegevusega kahju teistele maavaldajatele. Kinnistul asuvad maaparandussüsteemide registrisse kantud kraavid tuleb kinnistu omaniku poolt hoida korras, need puhastada ja võsa eemaldada. Maaparandussüsteemide registrisse kantud kraavide hooldamisel tuleb järgida nõudeid, mis on kinnitatud õigusaktidega.

Maaparandussüsteemiga ala kasutuselevõtt elamu-, äri- või tootmisalana nõuab maaparandussüsteemi toimimisega arvestamist. Ebakorreksete lahenduste puhul võib tegevusega kaasneda üleujutusohu ning sellega seotult kahju varale.

²² Maaparandussüsteemide register – [PMAIS Avalik Vaade \(agri.ee\)](https://pmais.avalikvaade.agri.ee)

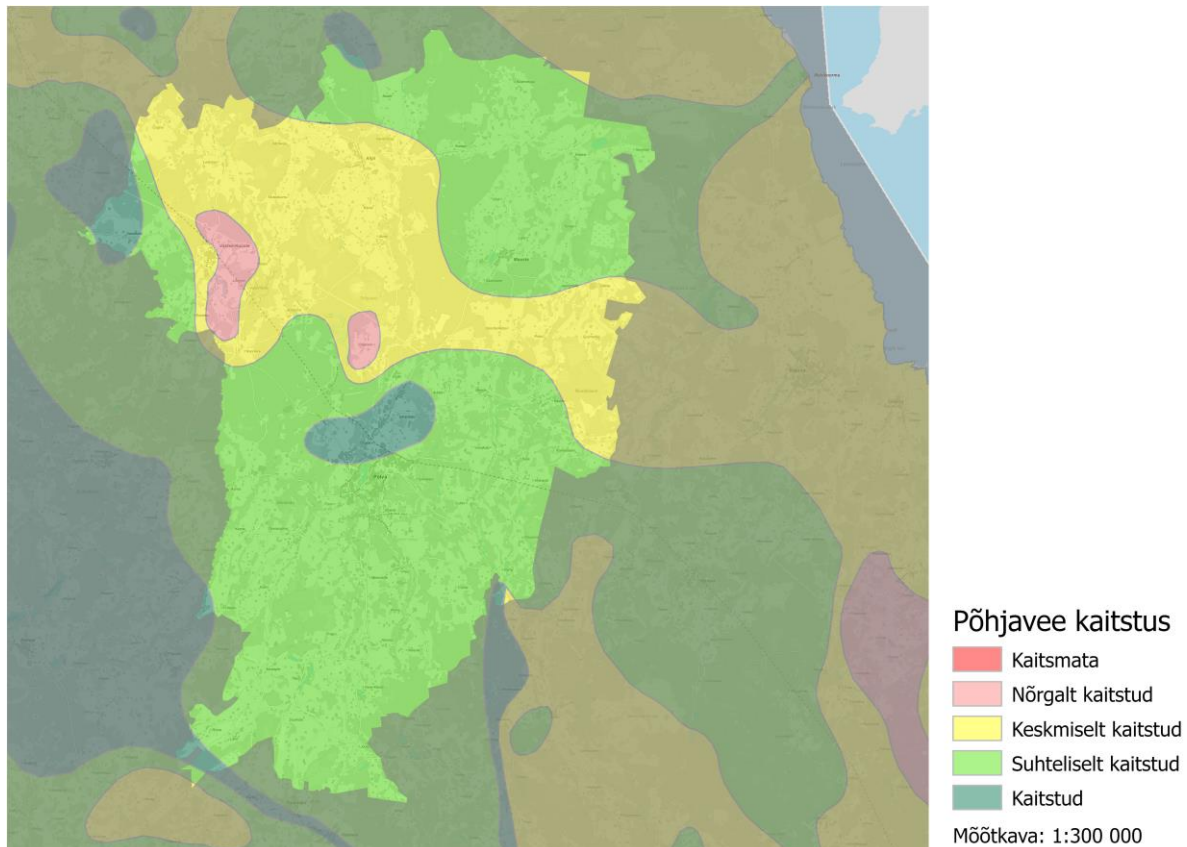
Maaparandussüsteemidega alade arendamisel on vajalik Põllumajandusameti koostööstus ning kohalik omavalitus peaks lahenduse toimumise kahtluse korral nõudma liigvee ärajuhtimislahenduse projekti ja/või eksperthinnangut.

KSH juhib tähelepanu, et Vastse-Kuuste alevikus kattuvad maaparandussüsteemi alad elamu-, äri- ja tootmisala juhtotstarvetega aladega. Samuti kattub Aarna ja Mooste külades maaparandussüsteemi ala tootmismaa juhtotstarbega aladega. Rasina külas kattub maaparandussüsteemi ala elamu- ja tootmisala juhtotstarbega aladega. Nende alade arendamisel tuleb tähelepanu pöörata maaparandussüsteemide toimimisele.

3.1.6 Mõju põhjaveele

3.1.6.1 Mõju põhjavee kvaliteedile

Hüdrogeoloogiliselt on Põlva valla ala vahelduv, eeskätt ürgorgude piirkonnas, kus esineb rohkesti allikaid. Põlva vallas kasutatakse Kvaternaari, Kesk-Devoni ning Kesk-Alam-Devoni veekompleksi põhjavett. Valdavalt kasutatakse tarbeveeks Kesk-Devoni põhjavett.

Joonis 12. Põlva valla põhjavee kaitstuse kaart. Allikas: Põhjavee kaitstuse kaart 1:400 000.

Suuremal osal vallast on põhjavesi kaitstud, nõrgalt kaitstud alasid on kaks:

- Valgesoo ja Kiidjärve küla piiril;
- Vastse-Kuutse aleviku põhja-kirde-ida serv, osaliselt Lootvina, Padari, Leevijõe, Karilatsi, Valgemetsa ja Koorvere külad.²³

²³ Põhjavee kaitstus, Maa-ameti goportaal ja OÜ Eesti Geoloogiakeskus

Nõrgalt kaitstud põhjaveega aladele asustuse laiendamisel, eeskätt tootmisalade arendamisel, tuleb suurt tähelepanu pöörata põhjavee võimaliku reostuse vältimisele. ÜP ei näe ette asustuse olulist laiendamist nõrgalt kaitstud põhjaveega aladele.

Põlva vald tarbib Kvaternaari-, Kesk-Devoni ja Kesk-Alam-Devoni veekihi põhjavett. Põlva valla ühisveevarustuses kasutatavate põhjaveekogumite seisund on hea (Tabel 14). ÜPga ei kavandata tegevusi, mis võiksid põhjavee seisundit ohustada.

Tabel 14. Põlva valla ühisveevarustuses kasutatavate põhjaveekogumite seisund (Andmed: Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014–2019. Eesti Geoloogiateenistus, 2020).

Põhjaveekogum	Põhjavee- kogumi number	Keemiline koond- hinnang 2020	Koguseline koond- hinnang 2020	Põhjavee koond- seisund 2020	Mittehea seisundi põhjus
Kesk-Alam- Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas	22	Hea	Hea	Hea	
Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas	24	Halb	Hea	Hea	PVK-ga seotud Kavilda_1 ja Verevi järve pinnaveekogumite mittehead seisundit põhjustav kõrge ammoniumi sisaldus võib pärineda põhjaveest. Vajalik on selgitada Kavilda oja põhjavee toitumise osakaal ja jätkata NH4 pikaajalist seiret.

Põhjavee seisundi seisukohalt on eeskätt tähtsad erinevad hajukoormusallikad nagu põllumajandustegevus, kanaliseerimata alad, karjääridest põhjavette minev reostus ning võimalikud punktkoormusallikad, milleks on võimalikud lekked tööstusaladelt, lekked jäätmete ladustamisega seotud aladelt ja reoveepuhastite väljalasud.

Üldplaneeringu tasandil ei ole võimalik olulisel määral reguleerida põllumajanduslikku hajureostust. Reostuskoormuse vähendamiseks tuleks eelistada mahepõllumajanduslikku tootmist ning järgida tuleb põhjavee kaitseks veeseaduses ja selle alamaktides kehtestatud nõudeid võimaliku põllumajandusreostuse vältimiseks.

Põhjavee reostuskoormuse vähendamiseks vajalikud tegevused põllumajanduse valdkonnas vastavalt meetmekavale ei ole valdavalt üldplaneeringu kontekstis ellu viidavad²⁴. Üldplaneeringus osaliselt reguleeritavaks on reoveekogumisalade temaatika. Reoveekogumisalad on kajastatud KSH ptk 3.1.5.2.

ÜVK arengukava toob välja ÜP veemajanduslikud ja looduskeskkonna eesmärgid (poolpaksus kirjas esitatud eesmärgid on asjakohane kajastada ÜPs tingimustena):

²⁴ Infracat eesti AS ja Hartal Projekt AS. 2015. Põhjaveekogumite ohustatust ja halba seisundit põhjustavate koormuste vähendamise meetmeprogramm ja selle tegevused.

- Renoveerida ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitrassid, puhastada biotiigid;
- **Liita uued kompaktse asustuse põhimõttel kavandatavad elumualad (olemasolevate elumaaade laiendused) ühisveevärgi- ja kanalisatsioonivõrkudega;**
- Keelata reovee transportimine põldudele. Kogumismahutite tühjendamisel tuleb reovesi transportida purgimissõlme;
- Hajaasustuses tuleb jälgida salvkaevude asukoha valikul nende paiknemist võimalike reostusallikate suhtes põhjaveevoolu suunas ülesvoolu ja neist võimalikult kaugel (mitte vähem kui 10 m);
- Hajaasustuses on soovitatav korraldada veevarustus mitme kinnistu peale ühiselt, võttes vett ühisest suurkaevust;
- Mitte suunata reoaineid valla territooriumile jäävatesse seisu- ja vooluveekogudesse;
- **Suure keskkonnamõjuga ettevõtete rajamise puhul on vajalik rakendada reovee eelpuhastust (lokaalsed reoveepuhastuslahendid) enne reovee ühiskanalisatsiooni juhtimist;**
- Pinna- ja põhjavee saastumise vältimiseks on oluline tootmisaladele rajada kõvakattega territooriumid, et vältida maha valgunud reostuse pinnasesse infiltreerumist (luua drenaažisüsteem reostuse kogumiseks);
- Nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas tuleb kanalisatsioonivõrguta majapidamistes pinna- ja põhjaveekaitse eesmärgil reovesi suunata imbsüsteemi või kogumiskaevudesse;
- Välja ehitada looduslike veekogude juurde Päästeameti nõuetele vastavad veevõtukohad ja ligipääsud;
- **Uute hoonestusalade arendamisel näha detailplaneeringuga ette veevõtukoha või tuletõrjehüdrantide rajamine.**

Põlva valla ÜP-ga on seatud ka põhimõtted sademevee käitlemiseks:

- Sademevee lahenduse kavandamisel arvestatakse, et üldjuhul ei juhita sadevett riigiteede kraavidesse. Erisused on võimalik koostöös vastava ametiga.
- Sademevee immutamiseks kasutatakse keskkonnasäästlikke lahendusi (nt sademevee puhastamine või puhverriba ja/või vett läbi laskvate materjalide kasutamine). Vähem koormatud parklate puhul on soovitatav kasutada vett läbilaskvat sillutist (nt murukivi, killustik).
- Valingvihmadega toimetulekuks planeerida sademevee imbumise võimaldamiseks või sademeveetorustikku jõudmise viivitamiseks haljastatud alasid, mis toimivad sademevee ajutiste hoidlatena.
- Võimaluse korral eelistada sademevee ärajuhtimiseks säästlikke lahendusi ja vältida sademevee torustike rajamist. Tehismärgalad on madalad tiigid või pinnasfiltrid, mis on rajatud spetsiaalselt sademevee või reovee puhastamiseks ning milles on loodud sobivad kasvutingimused märgalakooslustes kasvavatele taimedele, mis aitavad vee hulka vähendada ja vett puhastada.

KSH teeb ettepaneku käsitleda ka sademevee lahendusi parklates. KSH teeb ettepaneku lisada parklate sademevee käsitlust puudutava tingimusena, et tootmisaladel üle 10 parkimiskohaga ja elamu- ning ärialadel üle 20 parkimiskohaga kõvakattega parklas tekkiva sademevee juhtimisel eesvoolu on sademevee õli- ja liivapüüduris puhastamine kohustuslik.

ÜVKst tuleneva tingimuse „Nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas tuleb kanalisatsioonivõrguta majapidamistes pinna- ja põhjaveekaitse eesmärgil reovesi suunata imbsüsteemi või

kogumiskaevudesse“ osas on asjakohane tingimuse ÜPsse kandmisel sõnastust korrigeerida. Nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas tuleb kanalisatsioonivõrguta majapidamistes pinna- ja põhjaveekaitse eesmärgil reovesi koguda kogumiskaevudesse või nõuetekohaselt puhastatud heitvesi hajusalt immutada.

Üldplaneeringus kavandatava maakasutusega kaasnevana ei ole oodata negatiivse mõju avaldamist põhjavee seisundile juhul kui järgitakse üldplaneeringuga sätestatavaid tingimusi ning õigusaktidega kehtivaid veemajanduse regulatsioone.

3.1.6.2 Mõju põhjavee kvantiteedile

Põlva valla ühisveevarustuses kasutatavate puurkaevude kaudu ammutatakse vett kolmest põhjaveekogumist: Kvaternaari-, Kesk-Devoni- ja Kesk-Alam-Devoni põhjaveekogumid Ida-Eesti vesikonnas. Ülejäänud põhjavee kompleksid lasuvad sügavamal ning vesi on kõrge mineraalainete sisaldusega. Valdavalt kasutatakse tarbeveeks Kesk-Devoni põhjavett. Ülevaate Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2020. a hinnatud põhjavee seisundi kohta on toodud Tabel 14-s.

Põlva valla territooriumil on põhjaveevarud kinnitatud Põlva põhjaveemaardlas keskkonnaministri 06.12.2016. a käskkirjaga nr 1-2/16/1244 „Põlva ja Valga põhjaveemaardlate põhjaveevaru kinnitamine“²⁵ järgmiselt (Tabel 15):

Tabel 15. Põlva põhjaveemaardla kinnitatud põhjaveevaru.

Põhjavee- maardla	Veekiht, indeks	geoloogiline Veehaare	Põhjavee- varu, m ³ /ööp	Põhjaveevaru kategooria ja otstarve	Põhjavee- varu kasutusaeg
Põlva	Kesk-Devon (D ₂)	Piiri	1700	T ₁ joogivesi	31.12.2043
		Ähniuru	940	T ₁ joogivesi	31.12.2043
	Kesk-Alam-Devon (D ₂₋₁)	Piiri	1200	T ₁ joogivesi	31.12.2043
		Ähniuru	2180	T ₁ joogivesi	31.12.2043

Tuginedes põhjaveebilansi 2019. a andmetele²⁶, siis oli Põlva põhjaveemaardla Kesk-Devoni põhjaveekogumi veevõtt 868 m³ ööpäevas (Piiri veehaardest 443 ja Ähniuru veehaardest 425 m³) ning aasta lõpul oli kasutamises olev vaba põhjaveekogus 1772 m³.

Arvestades piirkonna põhjavee tarbimist ja põhjaveemaardlate koguselise seisundi hinnangut, siis ei ole oodata põhjavee koguselisi probleeme. Üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega ei ole oodata koguselise tarbe olulist suurenemist. Juhul kui piirkonda lisandub väga suure (üle 500 m³/ööp) põhjaveetarbega ettevõtteid tuleb neil läbi viia põhjaveevarude hindamine.

3.2 Mõju ressursikasutusele

3.2.1 Väärtuslikud põllumajandusmaad ning nende säilimine

Väärtuslike põllumajandusmaade määramise lähtekohaks on Maaeluministeeriumi poolt omavalitsustele antud sisend ning Põlva maakonnaplaneering. Maakonnaplaneering kajastab väärtuslike põllumajandusmaade kihti informatiivse andmekihina ning lähtus maakonnaplaneeringu kehtestamise ajal (2017) menetluses olnud väärtuslike

²⁵ Põlva ja Valga põhjaveemaardlate põhjaveevaru kinnitamine (envir.ee)

²⁶ Põhjaveebilansi andmed | Keskkonnaagentuuri koduleht

põllumajandusmaade määramise tingimusi ja kasutamistingimusi reguleeriva seaduse eelnõust. ÜP koostamise ajal on väärtuslike põllumajandusmaade määramist ja kasutustingimusi reguleeriv õigusakt kehtestamata. Põlva valla üldplaneeringuga määratakse väärtuslik põllumajandusmaa ja selle kasutustingimised eelkõige lähtudes Põlva valla ruumilise arengu vajadustest, arvestades maakonnaplaneeringus sätestatuga ning põllumajandusmaade määramise tingimusi ja kasutamistingimusi reguleeriva seaduse eelnõus toodud üldiste põhimõtetega. Vastava õigusakti jõustumisel rakendatakse väärtuslikule põllumajandusmaale õigusaktis toodud definitsiooni ning kaitse- ja kasutustingimusi.

Väärtuslik põllumajandusmaa võib olla haritav maa (põllumaa), püsirohumaa ja püskikultuuride all olev maa, kus tulenevalt viljakusest jätkub põllumajanduslik maakasutus. Põlva maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet (viljelusnäitaja mis sõltub mullastiku kvaliteedist) on 39 hindepunkti.

Väärtuslike põllumajandusmaade olemasolu ja säilitamine loob aluse väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimuste seadmiseks läbi erinevate planeeringute.

Väärtuslikul põllumajandusmaal või seda mõjutatavate tegevuste kavandamisel peetakse silmas, et eelkõige on tegemist põllumajandussaaduste tootmiseks vajaliku maaga mille **terviklikkus ja kasutatavus ei tohi väheneda ega halveneda**. Väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üksnes põllumajandussaaduste tootmiseks ning üldjuhul on väärtuslikku põllumajandusmaad sisaldava katastriüksuse maa kasutamise sihtotstarve maatulundusmaa.

ÜP lubab teatud tingimustel kasutada väärtuslikku põllumajandusmaad ehitamiseks. Ehitamisel tuleb arvestada väärtusliku põllumajandusmaa eesmärkidega ning tagatakse väärtusliku põllumajandusmaa terviklikkus. Väärtuslikule põllumajandusmaale ehitamist kaalutakse üksnes siis, kui mujale ehitamine on võimatu või ebaotstarbekas. Maatulundusmaa sihtotstarbeliseks kasutamiseks või põllumajandusloomade pidamiseks vajalik uus hoone või rajatis (põllumajandusehitis) ehitatakse ühte kompleksi olemasolevate ehitistega või võimalikult lähedale teele.

Elamuid ja nende teenindamiseks vajalikke hooneid tohib ÜP järgi ehitada väärtusliku põllumajandusmaa äärel, olemasoleva hoonestuse või tee lähedusse. Väärtusliku põllumajandusmaa terviklikkuse tagamiseks kavandatakse uued ehitised seejuures selliselt, et väärtusliku põllumajandusmaa pindala ei lange alla 5 ha. Joonobjektide jm taristuobjektide kavandamisel arvestatakse väärtusliku põllumajandusmaa säilimisega, need kavandatakse selliselt, et alad ei killustuks ning nende kompaktsus ei väheneks.

Väärtuslikku põllumajandusmaad ei metsastata ega lasta võsastuda. Mulla kaitseks, kliimakahjustuse leevendamiseks või põllumajandusmaa massiivi ruumikuju mitmekesistamiseks rajatakse või lastakse looduslikult tekkida puuderida, hekk, kiviaed või puudesalu üksnes väärtusliku põllumajandusmaa äärealale.

ÜP-s esitatud tingimused tagavad väärtuslikke põllumaade kaitstuse.

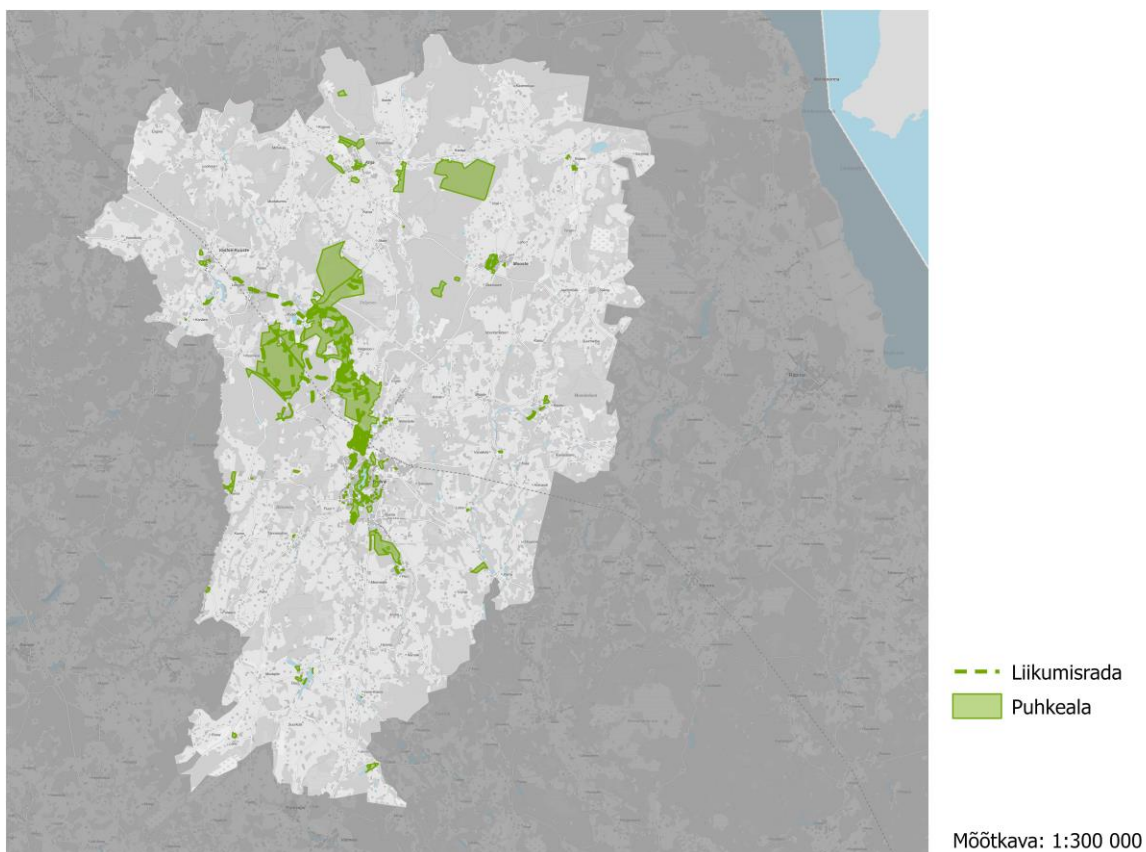
3.2.2 Mõju metsa-aladele

Tuginedes seisuga 30.04.2021. a Maakatastri andmetele, siis kuulub Põlva valla territooriumist 46% metsamaa alla. Üldplaneering taunib asendiliselt ja maakorralduslikult ebaotstarbekat metsamaade kruntimist üksteisest ruumiliselt isoleeritud pisasumiteks. ÜP kohaselt tuleb Põlva vallas olemasolevat kõrghaljastust maksimaalselt säilitada, ehitamisel täielikult või osaliselt **metsaga alale** tuleb säilitada katastriüksuse metsamaast vähemalt 30% metsana. **Asulate olulist laiendamist metsamaade arvel ei kavandata ning seega ei ole oodata üldplaneeringus**

kavandatavast maakasutusest tulenevat negatiivset mõju metsa-aladele. ÜP kohaselt ei ole lubatud metsa raadamine päikeseparkide rajamise eesmärgil, mida võib pidada asjakohaseks meetmeks.

Metsa majandamine toimub metsaseaduse alusel ning metsa majandamist ÜPs oluliselt reguleerida ei kavandata. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse.

Metsade suurest osakaalust tingituna on valla territooriumile jäävatel metsadel nii metsamajanduslik, looduskaitsealine kui ka puhkemajanduslik väärtus. Üldplaneeringu kontekstis on oluline eeskätt puhkemajanduslik väärtus. Metsad toimivad asulate puhkealadena. Üldplaneeringus on kaardistatud piirkonna jaoks olulised puhkeotstarbeliselt kasutatavad metsaalad. Antud alad võib käsitleda **kui avaliku huviga metsaalasid**. Avaliku huviga metsaalade metsamaadel tuleb raietegevust planeerida selliselt, et aladel oleks tagatud kaugemas tulevikus erivanuseliste puistute kogum. Raiete kavandamisel (metsamajanduskavade koostamisel) puhkemetsa aladel tuleb omaavalitsust ja huvirühmasid kaasata.

Joonis 13. ÜPga määratavad puhkealad.

Üldplaneering ei näe ette kaitsehaljastuse juhtotstarbe määramist. Kaitsemetsa funktsiooniks oleks leevendada tundlikele aladele (elamualad jms) maantee/raudtee/tootmisalade poolt avalduvat negatiivset mõju. ÜP raames ei kaardistatud olulise mõjuga objekte metsastel aladel, mille puhul metsaaladel esineks kaitsemetsa funktsioon.

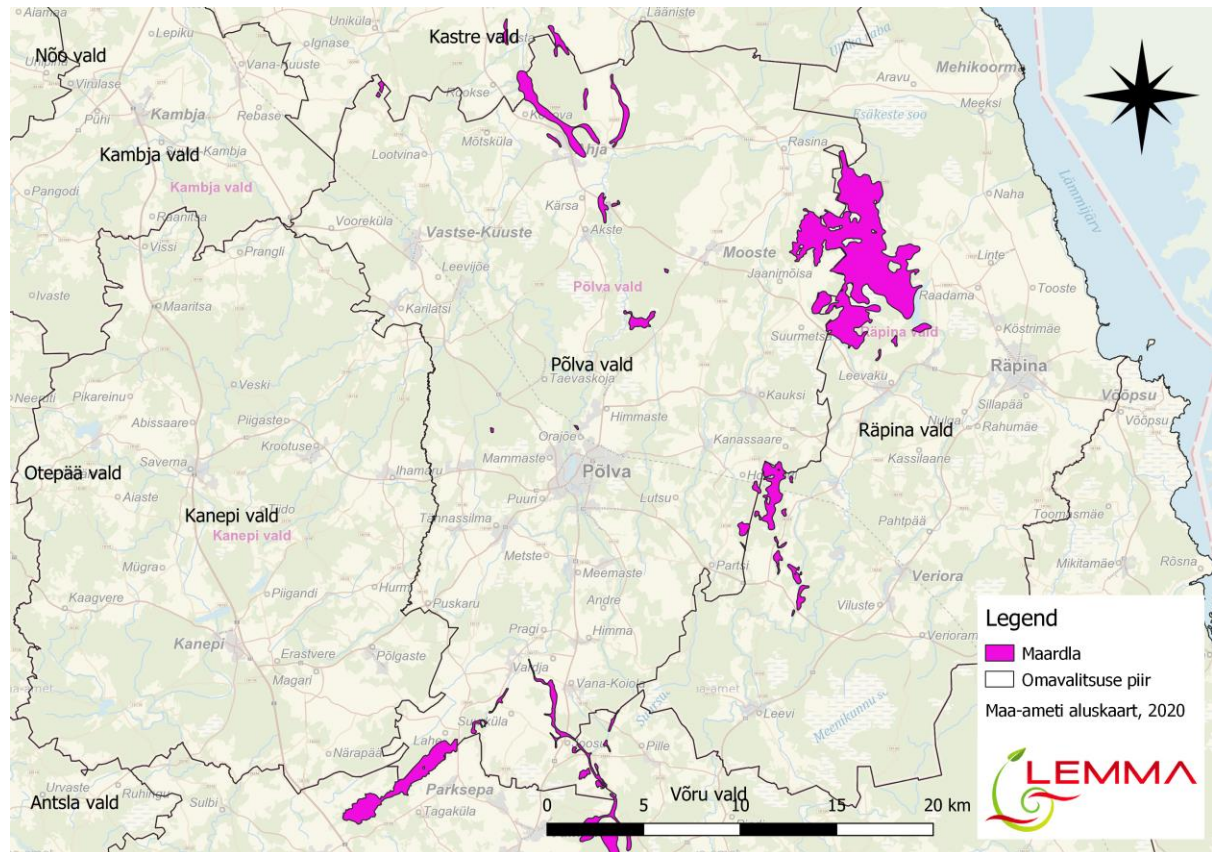
3.2.3 Maardlate kasutuselevõtt ja mõjud

Põlva valla territooriumil on osaliselt või täielikult 11 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel

olevat maardlat (Kurgsoo-, Ahja (Ahja-Lutsu, Vanamõisa)-, Riha-, Kääpa- ja Meelva turbamaardlad; Kadaja- Mooste- ja Himmaste liivamaardlad; Joosu- ja Kärsa savimaardlad; Marimäe kruusamaardla) ja viis kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist (Kurgsoo II turbatootmisala, Meelva turbatootmisala, Kadaja II liivakarjäär, Mooste II liivakarjäär ja Himmaste liivakarjäär). (Tabel 16)

Tabel 16. Põlva valla territooriumil paiknevad maardlad (seisuga 28.04.2021)

Maavara	Maardla nimetus, pindala	Maavara kasutusala	Olemasolev mäeeraldis
T-turvas	Kurgsoo, 484,57 ha	vähe- ja hästilagunenud turvas	Kurgsoo II turbamaardla (VO-015)
T-turvas	Ahja (Ahja-Lutsu, Vanamõisa), 1166,76	järvelubi, hästilagunenud turvas, järvemuda põlluväetiseks	-
T-turvas	Riha, 371,47 ha	vähe- ja hästilagunenud turvas	-
T-turvas	Kääpa, 775,58 ha	hästilagunenud turvas	-
T-turvas	Meelva, 2640,37 ha	vähe- ja hästilagunenud turvas	Meelva turbatootmisala (PolM-10)
S-savi	Joosu, 24,39 ha	keraamiline savi	-
S-savi	Kärsa, 61 ha	keraamiline savi	-
L-liiv	Kadaja, 2,88 ha	täiteliiv	Kadaja II iivakarjäär (L.MK.PÕ-174838)
L-liiv	Mooste, 2,88 ha	täiteliiv	
L-liiv	Himmaste, 2,25 ha	täiteliiv	Himmaste liivakarjäär (L.MK/327152)
K-kruus	Marimäe, 9,14 ha	ehituskruus	-

Joonis 14. Põlva vallas paiknevad maardlad (seisuga 26.05.2021).

Põlva valla territooriumile jääb Maa-ameti geoportaali maardlate kaardirakenduse andmetel veel järgmiste maavarade leiukohtasid: kruus, liiv, turvas, savi. Maavara leiukoht on ala, kus maarava kvaliteet vastab maavaradele esitatud kvaliteedinõuetele, kuid lasundi levik on täpsemalt piiritlemata.

Samuti jääb Põlva valla territooriumi loode suunda veel liiva- ja turba perspektiiv alasid. Perspektiivala on geoloogiliste otsingu- või uuringutööde tulemusel hinnatud prognoosvaruga maavaralasundi ala, mis on keskkonnaregistris kinnitamata.

Seisuga 26.04.2021. a ei ole Kotkas Infosüsteemi andmete alusel vallas esitatud mitte ühtegi geoloogilise uuringuloe ega keskkonnavaloe (maavara kaevandamiselo) taotlust.

Tuginedes olemasolevale olukorrale ja maa-ameti geoportaali maardlate kaardirakendisele ja Kotkas Infosüsteemile, siis kehtib maavara kaevandamise luba Kurgsoo II turbamaardlal kuni aastani 2025, Meelva turbatootmisalal kuni aastani 2049, Kadaja II liivakarjääri mäeeraldisel kuni aastani 2034 ning Himmaste liivakarjääri mäeeraldisel kuni aastani 2032. Endisel Mooste II liivakarjääri mäeeraldisel lõppes maavara kaevandamise luba seisuga 09.02.2021 ning tuginedes maapõueseaduse § 84 lg 2 peab ala olema käesolevaks hetkeks juba korrastatud osaliselt metsa- ja osaliseks veekogu maaks.

Turbatootmisaladest lõppeb järgmisena maavara kaevandamise loa kehtivus kõige esimesena Kurgsoo II turbamaardla mäeeraldisel aastal 2025. Kotkas Keskkonnalubade Infosüsteemis puudub info kaevandatud maa kasutamise otstarbe kohta. Meelva turbatootmisala keskkonnavaloe kohaselt on ala korrastamise suund taastuv soo.

Liivakarjääridest lõppeb maavara kaevandamise loa kehtivus kõige esimesena Himmaste

liivakarjääris aastal 2032. Kotkas Keskkonnalubade Infosüsteemi andmete alusel on Himmaste liivakarjääri kaevandatud maa korrastamise otstarve osaliselt metsamaa ja osaliselt veekogu. Kotkas Keskkonnalubade Infosüsteemi andmete alusel on Kadaja II liivakarjääri kaevandatud maa korrastamise suund maatulundusmaa (metsamaa).

Tuginedes keskkonnaregistri andmetele, siis kattub olemasolev Kadaja II liivakarjäär täielikult Kadaja liivamaardlaga, mistõttu käesoleval hetkel nimetatud maardla olemasolevale maavaravarule uute kaevandamislubade väljastamine ei ole võimalik. Sarnane olukord on ka Himmaste liivamaardla ja Himmaste liivakarjääriga.

Seisuga 29.04.2021 Põlva vallas hetkel veel arvel olev Mooste liivamaardla varu on eeldatavasti lõppenud, sest kogu maardla pindalaga täielikult kattunud Mooste liivakarjääri maavara kaevandamise luba lõppes 2021. a veebruaris. **Seega tuleb veel hetkel registris arvel olev Mooste liivamaardla registrist kustutada.**

Maa-ameti geoportaali andmetel kattub Meelva turbamaardla plokk 6 (aktiivne tarbevaru) osaliselt Meelva looduskaitsealaga. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 29.12.2016. a määruse nr 64 „Meelva looduskaitseala kaitse-eeskiri“ § 9 lg 2 on kaitsealal keelatud loodusvarade kasutamine.

Vastavalt maapõueseadusele jaguneb arvele võetud maavara kogus olenevalt uurituse detailsusest tarbevaruks ja reservvaruks. Tarbevaru on maavaravaru, mille geoloogilise uurituse detailsus võimaldab saada maavaravaru kaevandamiseks ja kasutamiseks vajalikud andmed. Reservvaru on maavaravaru, mille geoloogilise uurituse detailsus võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru perspektiivi hindamiseks ja edasise geoloogilise uuringu suunamiseks. Tarbevaru ja reservvaru jagunevad nende kasutusvõimalikkuse alusel aktiivseks ja passiivseks. Vastavalt maapõueseaduse § 23 lg-le 6 on maavaravaru passiivne juhul kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne.

Eelnevast lähtuvalt teeb KSH ettepaneku tunnistada Meelva turbamaardla plokki 6 aktiivne tarbevaru osaliselt passiivseks tarbevaruks.

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb tagada:

- 1) maavara kaevandamisväärsena säilimine juhul, kui ei ole tegemist maavara kaevandamisega, muul viisil looduslikust seisundist eemaldamise, kasutamise ega tarbimisega käesolevas seaduses või selle alusel lubatud ulatuses;
- 2) juurdepääs maavarale;
- 3) maavara majanduslikult otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust võib lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:

- 1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
- 2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või
- 3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitse ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Põlva valla üldplaneeringuga ei kavandata uusi maakasutusalasid ning infrastruktuuriobjekte kaevandamata maardla alale. Üldjuhul peab planeeritava taristu kattumisel maardlaga eelistatavalt kavandama esmalt maa-alalt maavara kaevandamist ning seejärel objekti rajamist.

Üldplaneeringuga ei kavandata tegevusi, mis halvendaksid maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist.

3.3 Mõjud tehiskeskkonnale

3.3.1 Mõju transporditaristule

Põlva vallal on hea liiklusgeograafiline asend. Valda läbib Tartu–Petseri suunaline raudtee ja järgmised tugimaanteed²⁷:

- 45 Tartu – Räpina – Värska,
- 62 Kanepi – Leevaku (tervikteel on mitteriigitee lõike),
- 64 Võru – Põlva (tervikteel on mitteriigitee lõike),
- 89 Põlva – Saverna,
- 90 Põlva – Karisilla
- 61 Põlva – Reola (tervikteel on mitteriigitee lõike),
- 87 Põlva ringtee.

Tihe riigi tugi- ja kõrvalmaanteed võrgustik tagab hea ühenduse Tartu ja Võru linnaga ning valla suuremate asumite ühenduse vallakeskuse – Põlva linnaga. Põlva linna ümbritseb ringtee, mis teenindab raudteeäärseid tootmispiirkondi ning sellele on suunatud liiklemine raske- ja ohtlike veostega. Riigile kuuluvate kruusateede osakaal maakonna riigiteede kogupikkusest on Põlva maakonnas 44,8%, veelgi suurem on see vaid Valga (50,0%) ja Võru (47,5%) maakondades²⁸.

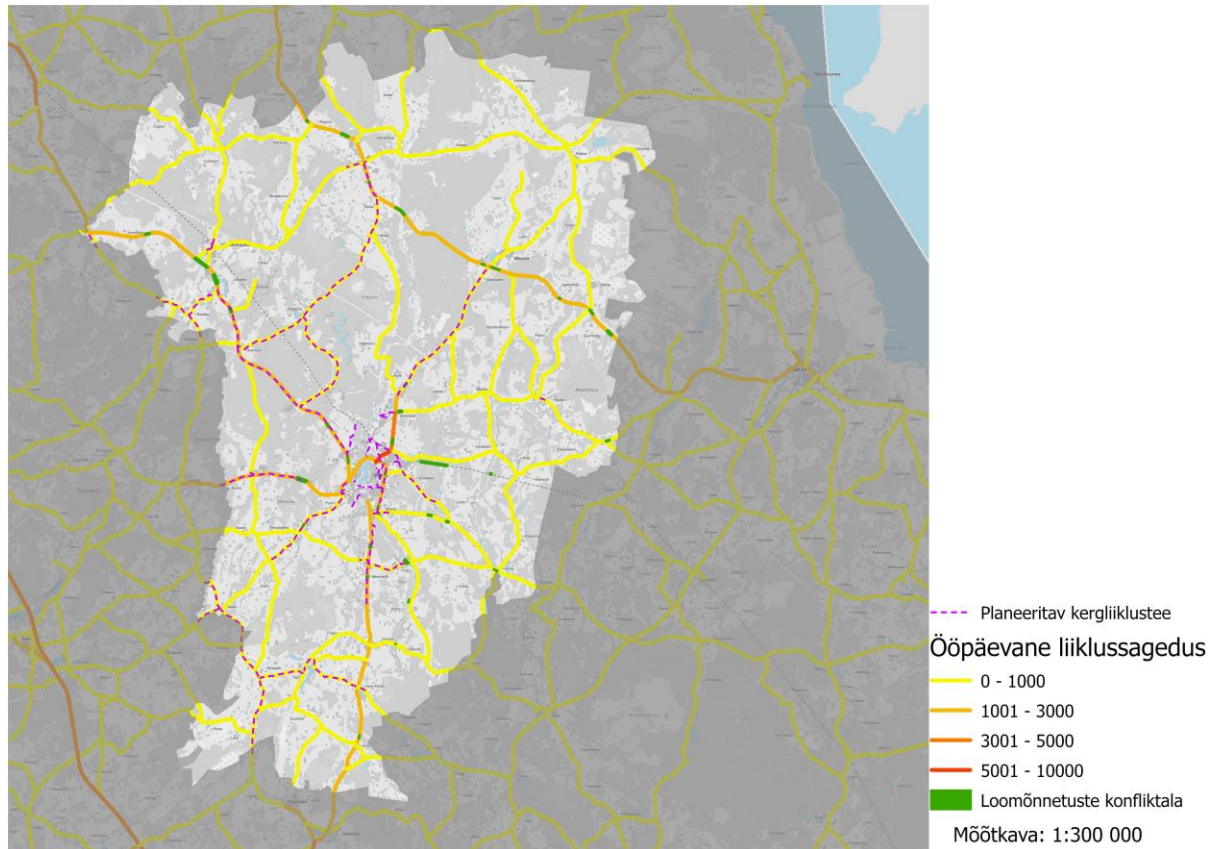
Põlva vallas on kokku ligikaudu 679 km teid, neis avalikus kasutuses on 514 km. Avalikult kasutatavate teede hoolduse ja remondi korraldamise tagab Põlva valla hallatav asutus – Põlva Haldusteenistus.

Kergliiklusteid on Põlva vallas kokku 18,5 km ja peamiselt asuvad need Põlva linnas ja selle ümbruses.

Põlva valla teedevõrk on suures plaanis välja kujunenud (Joonis 15) ja asustusega hõlmatud alasid kattev. Muuhulgas läbib Põlva valda kagu-loodesuunaliselt laiarööpmeline raudtee (väline tunnus: 4076623).

²⁷ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/teeregister>

²⁸ [Teeregister \(mnt.ee\)](https://mnt.ee/teeregister)

Joonis 15. Põlva valla riigiteede liiklussagedused 2020 aastal ning ÜPs planeeritavad kergliiklusteed.

Üldplaneering ei kavanda uusi maanteetrasse. Põlva valla üldplaneering keskendub peamiselt jalg- ja jalgrattateede kavandamisele, mis tagab kvaliteetse avaliku ruumi ja soodustab keskkonnasäästlikke liikumisviise. Üldplaneeringus ei ole paika pandud kavandatavate teede täpset asukohta ning ei määratle planeeritavate teede konkreetseid trajektoore ning täpset teede liiki. Teede täpsem lahendus selgub detailplaneeringu või ehitusprojekti raames.

Põlva valla üldplaneering määrab tänavad, kus rakendatakse jagatud tänavaruumi põhimõtteid. Jagatud tänavaruumi all mõistetakse teid ja tänavaid, mis on olulised jalgsi- ja jalgrattaga liiklejatele, kui tagavad mootorsõidukitega ligipääsu kohalikele elanikele ja teenustele. Jagatud tänavaruumi luuakse sobiliku tänavadisainiga, mis ei soosi läbivat mootorsõidukite liiklust.

Üldplaneering toob välja riigiteede lõigud, millel kehtestatakse riigitee kaitsevööndi ulatus 10 meetrit mõlemal pool äärmise sõiduraja välimist serva (kaheksa teelõiku). Samuti esitab üldplaneering riigiteede lõigud, millel suurendatakse riigitee kaitsevööndi ulatust 30 meetrile mõlemal pool äärmise sõiduraja välimist serva (11 teelõiku).

Üldplaneeringus on tähistatud loomaõnnetuste statistika andmetel konfliktialad (piirkonnad, kus tuleb täiendavat tähelepanu pöörata maakasutusele ja liiklusohutusele). **Üldplaneeringus esitatud konfliktialadel loomade liikumisvõimaluste säilimiseks ning ootamatult teed ületavad metsloomade tekitatud õnnetusjuhtumite vältimiseks on vajalik, et teede ehitus- ja rekonstrueerimisprojektide koostamisel kavandatakse vajalikud kaitseabinõud: kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, ökotunnelid, ökoduktid jms.**

Üldplaneeringus kavandatavat täiendavat kergliiklusteede võrgustikku võib pidada positiivset keskkonna mõju omavaks. Kergliiklusteede edasisel planeerimisel ja projekteerimisel tuleb

arvestada looduskaitsete kitsendustega (käsitletud ptk 3.1.4).

3.3.2 Mõju jäätmekäitlusele ja jääkreostus

Vastavalt Jäätmearuandluse Infosüsteemile tekkis Põlva vallas 2019. a jäätmeid kokku 38 425 tonni. Tekkelt olid valdavalt ehitus- ja lammutusjäätmed, mille teke on tavapäraselt väga kõikuv sõltudes konkreetsetest suuremahulistest ehitusobjektidest.

Tabel 17. Jäätmete ja käitlus Põlva vallas 2019. a. Alus: <https://jats.keskkonnainfo.ee/>

Jäätmete põhigrupi nimi	Koguteke	Taas-kasutatud
Põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil ning toiduainete valmistamisel ja töötlemisel tekkinud jäätmed	234,905	100,000
Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli ning tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	1188,800	976,000
Pinnakatete, liimide, hermeetikute ja trükivärvide valmistamisel, kokkusegamise, jaotamise ja kasutamisel tekkinud jäätmed	1,632	–
Termilistes protsessides tekkinud jäätmed	240,000	240,000
Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ning füüsikalisel ja mehaanilisel pinnatöötlemisel tekkinud jäätmed	6,689	–
Õli- ja vedelkütusejäätmed	10,796	–
Orgaaniliste lahustite, külmutusagenside ja propellentide jäätmed	0,014	–
Pakendijäätmed	965,827	–
Muud jäätmed	291,581	14,453
Ehitus- ja lammutuspraht	26 877,716	20 350,000
Inimeste või loomade tervishoiu käigus tekkinud jäätmed	9,781	–
Jäätmekäitlustevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ning joogi- ja tööstusvee käitlemisel tekkinud jäätmed	5590,300	9405,000
Olmejäätmed	3006,859	28,000
KOKKU	38 424,900	31 113,453

Põlva valla kehtiva jäätmekava raames tehtud jäätmetekke prognoosi (Tabel 18) alusel on oodata valla territooriumil pigem jäätmetekke vähest langust seoses elanikkonna prognoositava vähenemisega. Üldplaneering ei näe ette ulatuslike uute elamute- ja tootmisalade kavandamist, mille alusel oleks oodata olulist jäätmetekke kasvu. Samas seoses riiklike jäätmealaste eesmärkidega ning õigusaktide nõuetega on vajalik jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse olulisel määral parandamine.

Tabel 18. Prognoositavad jäätmetekke kogused Põlva vallas 2019–2025 (Allikas: Põlva valla jäätmekava).

Aasta	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Elanike arv	13 846	13 804	13 763	13 722	13 681	13 640	13 599
Olmejäätmete kogus, t	2731	2723	2715	2707	2699	2691	2682
Pakendijäätmete kogus, t	799	797	795	792	790	787	785

Põlva valla jäätmekava ei näe ette uusi kavandatavaid tegevusi, mis tingiks vajadust ÜP-ga määrata jäätmekavaga seoses kindlat maakasutust (nt uut jäätmejaama ala,

kompostimisväljakut). Samas tuleb ÜPs tagada, et see võimaldaks nii olemasolevate jäätmekäitluskohtade laiendamist kui uute jäätmekäitluskohtade rajamist.

Põlva vald käsitleb ÜP-s jäätmekäitluskohtade, sh kompostimisväljakute rajamise tingimusi, nende rajamisel tuleb arvestada:

- asukoht – rajada eemale tundlikest aladest (elamud, üldkasutatavad alad) tööstuspiirkonda, kompostimisväljakuna reoveepuhasti kompostimisplats vms alale, et vältida võimalikke häiringuid;
- ligipääs – et oleks tagatud alale hea ja mugav juurdepääs mootorsõidukiga;
- tagada vastavus keskkonnanõuetele jäätmekäitluskoha rajamisel ja jäätmete käitlemisel.

Tingimusi võib pidada piisavaks ja asjakohaseks negatiivse keskkonnamõju vältimiseks. Arvestama peab, et kõik jäätmekäitluskohad vajavad keskkonnaluba, kompleksluba või jäätmekäitleja registreerimistõendit, mille raames on võimalik kehtestada täiendavaid keskkonnanõudeid.

Põlva vallas on EELIS andmetel registreeritud 9 keskkonnaohtlikku objekti, neist 8 on jääkreostusobjektid (Tabel 19).

Tabel 19. Põlva valla keskkonnaohtlikud objektid

Objekti nimetus	Ala ohutustamine	Ohu liik	Asukoht
Põlva Teedevalitsuse ABT	Jääkreostus on aruande/info põhjal likvideeritud	Pinnas	Himmaste küla
Põlva Tarbijate Ühistu endine Linavabrik	Jääkreostus on aruande/info põhjal likvideeritud, osa likvideerimata (jätkuvalt riigi omandis olev maa)*	Pinnas	Põlva linn
Plaki järv	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Muda veekogu põhjas, pinnas	Orajõe küla
Põlva masuudihoidla	Jääkreostus likvideeritud 2017*	Pinnas	Põlva linn
Põlva EPT naftabaas	Maapealsed mahutid on tühjendatud ja torustikud likvideeritud. Maa-alused mahutid on tühjendatud, kuid välja tõstmata	Pinnas	Põlva linn
Elektrivõrkude immutusplats	Jääkreostus väheses osas likvideeritud	Pinnas	Taevaskoja küla
Endine Põlva EPT naftabaas	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud	Pinnas	Põlva linn
Kuremäe ABT	Jääkreostus suures osas likvideeritud	Pinnas	Rosma küla
Kooli katlamaja mahuti*	Maa-alused mahutid likvideerimata*	Pinnas	Põlva linn
Tännassilma kütusetankla*	Maa-alused mahutid likvideerimata*	Pinnas	Tännassilma küla

Põlva vallas puuduvad tegutsevad prügilad. Põlva valla haldusterritooriumil on üks praeguseks suletud prügila – Adiste prügila (oli kasutuses 1965–2009). Prügila sulgemine toimus vastavalt Põlva Linnavalitsuse poolt esitatud ja keskkonnaameti poolt heaks kiidetud sulgemiskavale.

Üldplaneeringuga ei ole kavandatud jääkreostusobjektide asukohtadesse tundlikku maakasutust. Jääkreostusaladele uute ehitiste rajamisel tuleb eelnevalt veenduda pinnase ja põhjavee vastavuses kavandatava kasutusotstarbe nõuetele.

3.3.3 Mõju riigikaitsele ja lennuohutusele

Põlva vallas asub mitu riigikaitse ehitist, mis on loetletud allpool. Riigikaitse ehitise ümbruses või seda mõjutada võivate ehitiste ehitamisele on kehtestatud piirangud ehitusseadustiku §-s 120. Sama paragrahvi lõike 4 alusel on kaitseminister kehtestanud 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/107042016009>), mille § 3 lõige 4 sätestab, et riigikaitse ehitiste piiranguvöönd ja piiranguvööndi ulatus täpsustatakse üldplaneeringus või määratakse üldplaneeringus. Samuti on planeerimisseaduse §-s 75, et üldplaneeringuga määratakse riigikaitse otstarbega maa-alad ja täpsustatakse maakonnaplaneeringus määratud riigikaitse otstarbega maa-alade piirid.

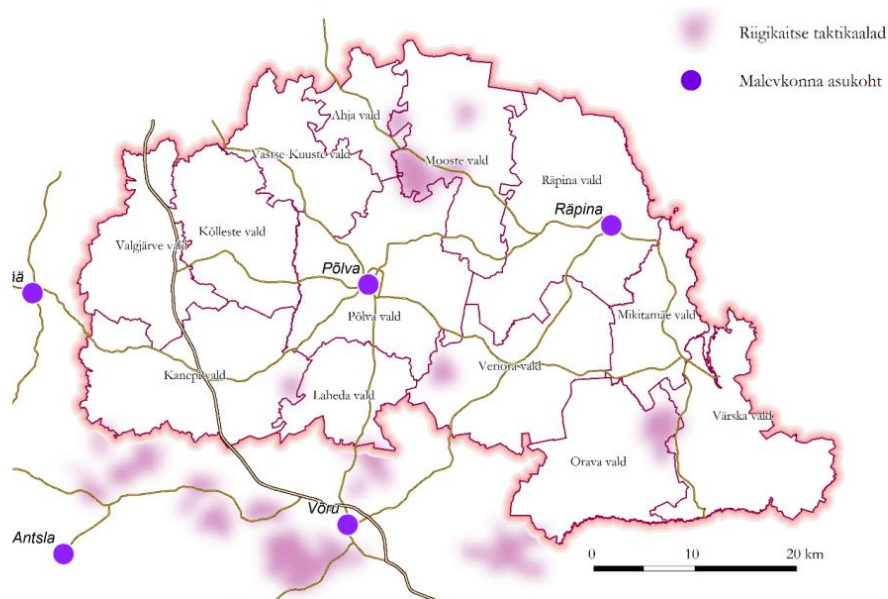
Põlva vallas on järgmised riigikaitse ehitised:

- Kaitseleidi Põlva maleva staabi- ja tagalakeskus (katastritunnus 62001:006:0045 ja 62001:006:0341), mille piiranguvöönd on 300 m kinnistu välispiirist.
- Kaitseleidi Põlva maleva staap (katastritunnus 62001:002:0247), mille piiranguvöönd on 300 m kinnistu välispiirist.
- Palume ka käsitleda Uniküla lasketiiru piiranguvööndit, mis ulatub väiksel määral ka Põlva valla territooriumile. Uniküla lasketiiru (katastritunnus 18502:005:0028) piiranguvööndi ulatus on 2000 m kinnistu välispiirist.

Riigikaitse ehitise piiranguvööndisse kavandavad ehitised võivad mõjutada riigikaitse ehitise töövõimet. **Lasketiiru piiranguvööndisse ei ole võimaliku müra leviku tõttu soovitatav rajada uusi müratundlike ehitisi (nt elamuid, puhkeotstarbelisi hooneid jms) või määrata müratundlike ehitiste rajamist soodustavat maakasutuse juhtotstarvet.**

Riigikaitse ehitise piiranguvööndisse kavandavad ehitised ning kogu valda kavandavad kõrged ehitised, tuulikud ja tuulepargid võivad mõjutada riigikaitse ehitise töövõimet. **Avalduda võiva negatiivse mõju ärahoidmiseks on oluline üldplaneeringus kajastada riigikaitse ehitiste piiranguvööndeid nii planeeringu seletuskirjas kui ka kaardil.** Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõik riigikaitse ehitise piiranguvööndisse jäävad ja ulatuvad planeeringud ning projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis. Juhindudes seadustest tuleb Kaitseministeeriumiga kooskõlastada ka kõigi kõrgete ehitiste, tuulikute ja tuuleparkide planeeringud, projektid, projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis. Seejuures on koostööd Kaitseministeeriumiga soovitatav alustada võimalikult varases etapis.

Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitseliku väljaõppe korraldamiseks. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.

Joonis 16. Põlvamaal 2015 a enim kasutatavad taktikaalad ja Kaitseliidu allüksused.

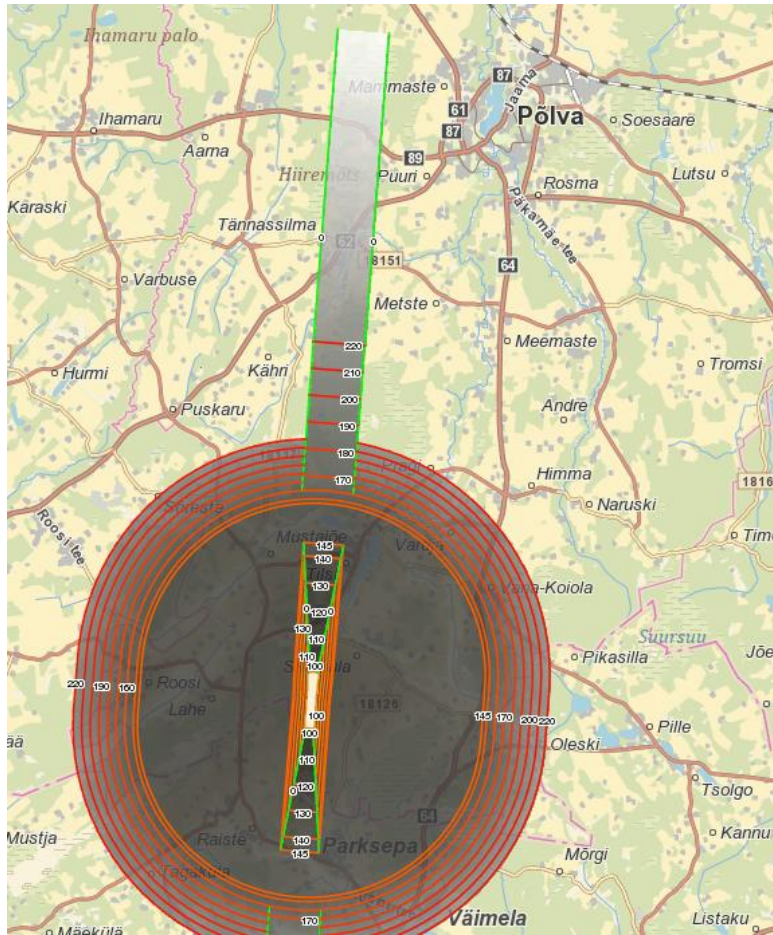
ÜP on käsitlenud metsa kasutamist riigikaitseliku väljaõppe korraldamiseks. ÜP-s on esitatud joonis, millel on esitatud kogu Põlva maakonnas enim kasutatavad taktikaalad ja Kaitseliidu allüksused. Seejuures on välja toodud, et riigikaitse väljaõppe korraldamiseks võidakse kasutada kõiki riigimetsaalasid, mitte ainult joonisel esitatud alasid. Seejuures on Väljaõppe korraldajal kohustus teavitada kavandatavast tegevusest väljaõppe ala lähialade elanikke ja metsa-alade kasutajaid, et tagada ohutus.

Põlva valla üldplaneering ei määra eraldiseisvaid juhtotstarbeid riigikaitsele ehitistele. Sõltuvalt asukohast on need alad keskuse maa-ala või segakasutusega maa-alade hulgas. ÜPga kavandatavad tegevused ei avalda negatiivset mõju riigikaitsele.

Vastavalt Maa-ameti geoportaali kaardirakenduse lennunduskaardile paikneb Põlva vald enamusalal lennuinfoiirkonnaga TALLINN (kood: EETT, tüüp: FIR). Lennuinfoiirkond on piiritletud õhuruum, milles osutatakse lennuinfo- ja häireteenuseid võidakse kasutada näiteks juhul kui teenust kasutab enam kui üks üksus. MH kattub Põlva vald ka enamusalal lähenemisalaga TARTU TMA (Kood: EETU tüüp: TMA; alampiir: 1500; ülempiir: 95; õhuruumi klass: D(G); sagedus: 133,9). Lähenemisala on ühe või mitme suure lennuvälja läheduses, tavaliselt ATS-marsruutide liitumiskohas kehtestatud lennujuhtimispiirkond (kasutatakse peamiselt Euroopas õhuruumi paindliku kasutamise mõiste raames).

Põlva valla lõunaosas asub Ridala lennuväli, millel ja mille lähiümbruses piirangupindadega kaetud alal ning lennuvälja instrumentaallähenemise protseduuride piirkonnas tuleb arvestada kehtivas seadusandluses seatud piirangutega.

Lennuvälja piirangupind määrab ehitiste lubatud maksimaalse kõrguse lennuvälja ümbruses, kõrgusepiirang jääb vahemikku 97 – 220 m. Lennukite tõusu- ja maandusmiskoridor ulatub Mammaste külla (Joonis 17). ÜPga kavandatavad tegevused ei avalda negatiivset mõju lennuohutusele.

Joonis 17. Põlva vallas Ridala lennuvälja piirangupinnad. Allikas: Maa-ameti lennunduskaart.

3.4 Mõju välisõhu kvaliteedile, sh müratasemele

3.4.1 Mõju välisõhu seisundile

Välisõhu kvaliteeti puudutavat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus. Seaduse § 47 lg 1 alusel on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2016. a määrus nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“. Määrus sätestab õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused keskkonna ja inimese tervise kaitseks.

Õhukvaliteedi piirväärtus on saasteaine lubatav kogus välisõhu ruumalaühikus või pinnaühikule sadestunud saasteaine lubatav kogus, mis on kehtestatud teaduslike andmete alusel ning mis nimetatud koguse ületamise korral tuleb saavutada kindlaksmääratud aja jooksul ja mida edaspidi ei tohi enam ületada. Piirväärtuse kehtestamise eesmärk on vältida, ennetada või vähendada saasteaine ebasoodsat mõju inimese tervisele või keskkonnale.

Õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist.

Põlva valla välisõhu seisundit võib enamike saasteainete osas pidada heaks. Võrdlemisi kõrged on ammoniaagi kontsentratsioonid, mis tulenevad põllumajanduse võrdlemisi suurest

osakaalust piirkonnas. Teiste esmatähtsate saasteainete osas jäävad kontsentratsioonid väga madalatele tasemetele ning piirväärtuste ületamine on ebatõenäoline.²⁹

3.4.1.1 Tootmisettevõtete mõju

Tootmisettevõtete mõju peamised objektid, mis võivad välisõhu seisundit tulevikus mõjutada, on tootmisaladele tulevikus rajatavad või laiendatavad tootmisettevõtted. Käesoleval paikneb vallas mitmeid ettevõtteid, kes omavad keskkonnaluba või keskkonnakompleksluba saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimiseks. Kõigi olemasolevate ettevõtete saasteainete heitmeid ja heitkoguste vastavust kehtivatele saasteainete piirnormidele välisõhus on hinnatud vastavate keskkonnalubade või komplekslubade taotluste koostamisel. Sealjuures hinnatakse igakordselt loa muutmisel või loa taotlemisel tekkivaid saasteainete kontsentratsioone koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Käitisele ei väljastata luba kui on võimalik välisõhu piirväärtuste ületamine väljaspool käitise tootmisterritooriumit.

ÜP staadiumis ei ole teada tootmisaladel tulevikus tegutsema hakkavate ettevõtete iseloom ja sellest lähtuvalt ei ole võimalik hinnata ka nende saasteainete emissioone. Iga konkreetse arenduse/ettevõtte korral tuleb juhtumipõhiselt analüüsida ja kaaluda, kas ja milliseid häiringuid see võib põhjustada. **Vajadusel tuleb ettevõttel taotleda vastav keskkonna(kompleks)luba ning taotluse koostamisel hinnata õhukvaliteedi piirväärtustele vastavust koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Tähelepanu tuleb pöörata lisaks saasteainetele ka lõhnaainete esinemisele ning lõhnaainete heite esinemisel hinnata lõhna häiringutasemele vastavust.**

ÜP määrab tootmisalad juba olemasolevatele tootmismaadele ning nende vahetusse lähedusse. Uusi ulatuslikke tootmisalasid ette ei nähta. Pigem nähakse mitmete olemasolevate tootmisalade puhul ette nende perspektiivset sega-alaks muutumist.

ÜP seab tingimuse, et tootmishoonete kavandamisel tuleb arvestada, et katastriüksusele või tootmise maa-alale mahuks ka tootmisest tulenev mõjuala (sh kaitsehaljastus). Kui tootmishoone piirneb elamu, majutushoone või ühiskondliku ehitisega, tuleb eelnimetatud hoone poolsesse külge, kaitseks kahjulike häiringute eest, kavandada mitmerindeline haljastus (võimalusel laiusega 30 –50 m). Puhvervöönd tootmisalade ja tundlike alade vahel aitab vältida õhusaaste negatiivset mõju.

3.4.1.2 Kaugküte

Vastavalt endise Põlva valla (enne valdade ühinemist) soojusmajanduse arengukavale³⁰ on Põlva linnas kolm eraldiseisvat kaugküttevõrku, mille kaudu varustatakse kaugküttevõrguga liitunud tarbijaid, peamiselt korterelamuid ja ühiskondlikke hooneid soojusega.

Mammaste küla kaugküttevõrgu ja Põlva kaugküttevõrgu vahelise ühenduse (ühendus oli amortiseerunud) on AS Põlva Soojus rekonstrueerinud 2015. aasta sügisel. Mammaste küla varustatakse soojusega J. Käisi tänava katlamajast. Peri küla soojusvarustusega tegeleb soojaettevõtja Peri Põllumajanduse OÜ, kes on mitteametlikult teatanud tsentraalse soojatootmise lõpetamisest

²⁹ Keskkonnaministeerium. Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2020–2030 LISA II ÕHUSAASTEAINETE PIIRIÜLENE KAUGLEVI. Kinnitatud keskkonnaministri 29.03.2019. a käskkirjaga nr 1-2/19/276.

³⁰ Põlva valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016–2030.
<https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4170/2201/6008/Lisa.pdf#>

Vastavalt endise Ahja valla (enne valdade ühinemist) soojusmajanduse arengukavale³¹ kasutab endise Ahja alevi piirides käesoleval ajal kaugkütte soojust 4 objekti, sealhulgas: 2 korruselamut (Illimari 5 ja 9), eramaja Illimari 7 ja kultuurimaja-vallamaja (Illimari 6). Enamik kaugküttega võrguga ühendatud hoonetest on Ehitusregistri andmetel ehitatud 25–30 aastat tagasi.

Vastavat endise Laheda valla (enne valdade ühinemist) soojusmajanduse arengukavale³² on kaugküttevõrguga ühendatud endises Laheda vallas Tilsa külas kaheksa hoonet, neist neli on kortermajad, üks kauplus, sotsiaalkeskus ja põhikool koostöökeskusega ühes hoones.

Vastavalt endise Mooste valla (enne valdade ühinemist) soojusmajanduse arengukavale³³ on kaugküttevõrgu operaator (käitaja) endise valla piires AS Tootsi Turvas. Mooste kaugküttevõrguga on ühendatud kaheksa tarbijat, millest kuus on korruselamud ja kaks vallale kuuluvat hoonet (Mooste Lasteaed Tammetõru ja Mooste Kultuurimaja).

Vastavalt endise Vastse-Kuuste valla (enne valdade ühinemist) üldplaneeringu seletuskirjale³⁴ on tsentraalne soojavarustus tagatud endise aleviku keskosas, valdav osa pereelamutest on lokaalküttel.

Kütteperioodil võib eramute kohtküte põhjustada tavapärasest kõrgemat foonisaastet. Väikeelamute kütmine toob endaga kaasa eelkõige tahkete osakeste (peentolm) kontsentratsioonide suurenemise, kuna eramutes kasutatakse kütusena sageli puitu, pelleteid ja turbabriketti, mille põletamine annab võrdlemisi suure tahkete osakeste heitme. **Piirkonna õhukvaliteedi seisukohast eelistatuid variandid on kaugkütte kasutamine või kohtkütte arendamine maagaasi baasil. Üldplaneeringu kontekstis võib pidada eelistatuks nii elamu- kui äri- ja tootmise arendamist eelkõige kaugküttepiirkondades ja aladel kuhu on võimalik kaugkütet laiendada. Uute arenduste liitmine kaugküttevõrguga minimeerib tekkivat õhusaastet.**

3.4.1.3 Põllumajandus

Põlva valla territooriumil on erinevaid loomakasvatusega seotud hooneid võrdlemisi palju (PRIA veebirakenduse andmetel 10.06.2021. a seisuga 136). Enamik loomakasvatusega seotud hooneid ja alasid on väiksemahulised. Õhukvaliteeti mõjutavateks saab pidada suuri põllumajanduskäitisi, mida on vallas seitse (Rakvere Farmid AS (Lutsu küla), TERE AS, Eesti Muna OÜ, Peri Põllumajanduslik OÜ, Põlva Agro OÜ, Mooste Farmerid OÜ ja Rakvere Farmid AS (Mammaste küla). Antud käitised omavad tegevuseks keskkonnakomplekslubasid. Eeldatavalt jäävad teistes loomakasvatustevõtetes peetavate loomade arvud allapoole loastamise künniskoguseid. Siiski võib esineda loomapidamisega kaasnevana õhu saasteainete emissioon, mis eeskätt väljendub lõhnahäiringu näol. Lõhnaainete heitkogust ja lõhna levikut peavad käitised üldjuhul hindama keskkonnalubade taotlemisel, kuid kuna antud juhul on tegu väikeste põllumajandustevõtetega, siis pole seda tehtud. Selge on, et **häiringu vältimiseks ei ole soovitatav farmide lähedusse elamualade ega teiste tundlike objektide kavandamine. Eesti**

³¹ Ahja valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016–2026.

<https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4180/8201/6012/Ahja%20SMAK%202016-2026.pdf#>

³² Laheda valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2017–2030.

https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4280/1201/7002/Laheda_soojusmajanduse_arengukava.pdf#

³³ Mooste valla soojusmajanduse arengukava (aastateks 2016–2026).

<https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4020/6201/6022/Soojusmajanduse%20arengukava.pdf#>

³⁴ Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri.

<https://www.polva.ee/documents/17842760/19108440/Seletuskiri+%281%29.pdf/d987a5b1-b354-4e68-89e2-cf593a58fa3e>

õigusaktides puudub põllumajandusettevõtetele või sõnnikuhoidlatele otsene kuja nõue, kuid soovituslikuks vahemaaks tundlike aladega on sigalatel sõnnikuhoidlast 500 m ja lehmalaudadel 300 m³⁵.

Uute elamute või tundlike hoonete kavandamine keskkonnamõju saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimiseks künnist³⁶ ületavatest põllumajandusettevõtetest lähemale kui 300 m ei ole mõistlik. Samuti ei ole soovitatav keskkonnamõju künnist ületavate uute põllumajandusettevõtete kavandamine lähemale kui 300 m elamutest.

3.4.2 Müra mõju

Atmosfääriõhu kaitse seadus³⁷ sätestab, et mürakategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- 1) I kategooria – virgestusrajatise maa-alad;
- 2) II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandetasutuste ning elumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad;
- 3) III kategooria – keskuse maa-alad;
- 4) IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad;
- 5) V kategooria – tootmise maa-alad;
- 6) VI kategooria – liikluse maa-alad.

Planeeringutes ja projekteerimisel kasutatakse järgmisi müra normtasemete liigitusi:

- müra piirväärtus – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid;
- müra sihtväärtus – suurim lubatud müratase uute üldplaneeringutega aladel.

Uute planeeringute koostamisel tuleb tagada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks kehtestatud müra normtasemeid. **Uus planeeritav ala on väljaspool tiheasustusalade või kompaktse hoonestusega piirkonda kavandatav seni hoonestamata uus müratundlik ala.** Müratundlik ala on üldplaneeringu juhtotstarbega määratud ala, millele on kehtestatud müra normtasemed.

Nimetatud mürakategooriatest lähtuvalt tuleb uute tegevuste kavandamisel järgida keskkonnaministri 16.12.2016. a määruses nr 71 toodud müra sihtväärtusi:

- 1) I kategooria: tööstusmüra sihtväärtus päeval 45 dB ja öösel 35 dB, liiklusmüra sihtväärtus päeval 50 dB ja öösel 40 dB;
- 2) II kategooria: tööstusmüra sihtväärtus päeval 50 dB ja öösel 40 dB, liiklusmüra sihtväärtus päeval 55 dB ja öösel 50 dB;
- 3) III ja IV kategooria: tööstusmüra sihtväärtus päeval 55 dB ja öösel 45 dB, liiklusmüra sihtväärtus päeval 60 dB ja öösel 50 dB.

Hajajasustusaladel uute elamumaade planeerimisel on asjakohane II kategooria sihtväärtuste rakendamine. Uute hoonete projekteerimisel tiheasustusaladel ja kompaktse asustusega aladel ning juba hoonestatud aladel lähtutakse müra piirväärtuse nõuetest.

³⁵ AS Maves. 2005. Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine

³⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122017010?leiaKehtiv>

³⁷ [Atmosfääriõhu kaitse seadus – Riigi Teataja](#)

Eksisteerivate teede- ja tänavate äärde uute hoonete rajamisel ei ole hoonete teepoolsel küljel alati võimalik müra normtasemete nõuete täitmine. Hoonete teepoolsel fassaadil on oluline nii olemasolevate kui planeeritavate hoonete puhul rakendada eelkõige ehituslikke meetmeid (akende helipidavuse parandamine, fassaadikonstruktsioonide helipidavuse tõstmine), mis tagavad head tingimused hoonete siseruumides.

KSH teeb ettepaneku jaotada üldplaneeringuga kavandatavad maa-alad mürakategooriate vahel. **Selline jaotus tagaks edasisel planeerimisel, projekteerimisel, tegevuslubade väljastamisel ja sellega kaasneval mürahinnangute koostamisel hea ja arusaadava ülevaate.** Jaotus on järgmine:

- I kategooria – haljasala maa-ala juhtotstarbega alad ning kalmistu maa-alad.
- II kategooria – elamu maa-alad (EV ja EK), sh hajaasustuses olevate elamute õuemaad, puhke- ja virgestuse maa-alad, supelranna maa-alad, aiandus maa -ala (AA).
- III kategooria – keskuse (K) ja segakasutusega maa-alad (SE).
- V kategooria – segakasutusega tootmis- ja äriettevõtte ning tootmise maa-alad (SÄ, ST, TO, T, TM) ja eritingimustega puhke- ja spordiehitise maa-ala (PE),
- VI kategooria – liikluse maa-alad (L).

Siseruumide müratasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid”³⁸ kehtestatud normtasemeid. Vajadusel tuleb rakendada müravastaseid meetmeid lähtudes muuhulgas EVS 842:2003 „Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest.”

3.4.2.1 Tööstusmüra

Üldplaneeringuga hõlmatud alal esineb piirkondi, kus külgnevad elamualad ja tootmisalad. Nende alade puhul tuleb tootmisaladele uute tootmisettevõtete täpsemal planeerimisel näha detailplaneeringuga ette tõhusad leevendavad meetmed (kõrghaljastusega puhveralad, tootmishoonete ja mürarikaste seadmete paigutus jms) müra jm häiringute hoidmiseks normikohastena.

Välisõhus leviva müra käsitlusel planeeringutes lähtutakse atmosfääriõhu kaitse seadusest ja sama seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid”³⁹ (edaspidi KeM määrus nr 71), mis jõustus 01.02.2017. a. Lisanduv müratase tootmisala või ka näiteks elamu tehnosüsteemide poolt ei tohi põhjustada müra normtasemete ületamist.

Potentsiaalselt müra tekitavate ettevõtete või seadmete projekteerimisel tuleb vajadusel teostada mürauuring ja võtta tarvitusele asjakohased meetmed müra normtasemete tagamiseks. Arvestada tuleb ka müraekraanide ja teiste müra peegeldavate pindade müra

³⁸ [Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid – Riigi Teataja](#)

³⁹ [Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid – Riigi Teataja](#)

levikut mõjutava toimega, mis võib samuti halvendada lähedalasuvate tundlike alade müratingimusi.

3.4.2.2 Liiklusrüü

Põlva vallas on olemasolevatest liiklusrüü allikatest olulisemad riigimaanteed. Suurtel riigimaanteedel müra hindamise ja leevendamise tegeleb Transpordiamet müra vähendamise tegevuskava alusel. Põlva vallas puuduvad riigimaanteed, mida kasutaks üle kolme miljoni sõiduki aastas ja millele seega esineks kohustus koostada strateegiline mürakaart ja müra vähendamise tegevuskava.

Samas on oluline, et ka väiksemate potentsiaalselt kõrge müratasemega teede ja raudtee äärde ei rajataks uusi tundlike alasid. Kui kavandatakse tee ja raudtee-äärsetele aladele elamualasid, siis peab olema veendunud, et välisõhus levivad liiklusest tulenevad müratasemed vastaksid KeM määrus nr 71 lisas 1 toodud normtasemetele. Lisaks tuleb arvestada, et ka liiklusrüü maksimaalne helirõhutase müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada päeval 85 dB ja öösel 75 dB. Asjakohane on nõuda detailplaneeringu koostamisel mürahinnangut.

Maanteed äärsetele aladele uusi elamualasid kavandades tuleb säilitada tee- ja elamuala vaheline piisav puhvervöönd või kavandada müratõke. Puhvervööndi täpne ulatus peaks selguma mürahinnangu alusel.

3.4.3 Olulise ruumilise mõjuga ehitised (ORME)

Põlva valla üldplaneeringus ei kavandata olulise ruumilise mõjuga ehitisi. Seega puudub ka nende mõju hindamise vajadus.

3.5 Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele

3.5.1 Radoonirisk

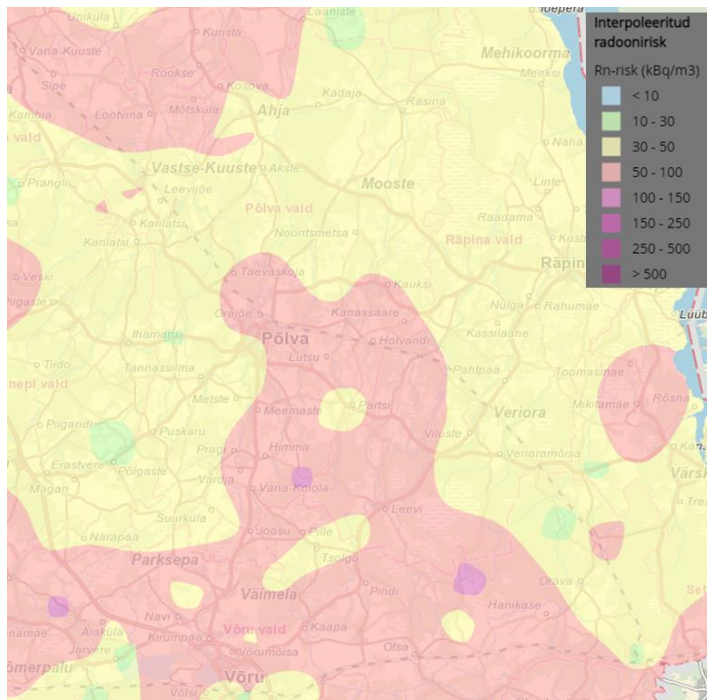
Peamine radooniallikas Eestis on pinnas. Radooni tekkimise aluseks on looduslik radioaktiivne lagunemine, mille käigus maapinna sees tekkiv gaasiline radoon võib levida kümnete meetrite kaugusele, jõudes maapinnale ja hoonete siseruumidesse. Põhjavesi ning kodumaised ehitismaterjalid ei ole üldjuhul kõrge radoonisisaldusega.

Eesti radooniriski kaardi kohaselt esineb Põlva vallas pinnaseid, mille radoonitase võib olla kohati kõrge. 2016. aastal OÜ Eesti Geoloogiakeskuse koostatud uurimustööle⁴⁰ tuginedes on Eesti territoorium jagatud tinglikult kolmeks: kõrgendatud radooniriskiga, madala või keskmise radooniriskiga ning täiendava uuringuvajadusega haldusüksused. Selle jaotise järgi liigitub Põlva vald kõrgendatud radooniriskiga omavalitsuseks.

Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlase ning Eesti Geoloogiateenistuse 2019. a valminud uue Eesti pinnase radooniriski kaardi alusel esineb Põlva vallas kõrge radooniriskiga⁴¹ (>50 kBq/m³) alasid. Kõrge Rn-sisaldus pinnaseõhus on riskiteguriks kõrge radoonisisalduse tekkele hoonete siseõhus.

⁴⁰ [eesti_rn_atlas_2017_kyljendatud.pdf \(envir.ee\)](#)

⁴¹ [Eesti pinnase radooniriski kaart \(egt.ee\)](#)

Joonis 18. Pinnasest tulenev radoonioht Põlva valla piirkonnas. Väljavõte Eesti pinnase radooniriski kaardist.

2017. a teostatud radooni monitooringu käigus tehti järeldused, et pinnaseõhus säiliva radooni kontsentratsioon sõltub pinnase ja aluspõhjakiivimite litoloogilisest läbilõikest ja nende U-sisaldusest, mõõtmise aastaajast ja mingil määral sademetest. Samas punktis otsemõõtmistel saadud pinnaseõhu radoonitase erineb oluliselt kevad-suvistel ja sügis-talvistel perioodidel. Selle tõus algab sügisel kui pinnase kasvukiht hakkab enam märguma ja õhuniiskus kasvama. Radooni kontsentratsioon pinnaseõhus saavutab maksimumi hilistalvel (kui pinnas on külmunud) ja langeb kiiresti kevadel kui maapind sulab ja toimub kiire pinnase kuivamine.

Ehitistealuse pinnase Rn-riski taseme selgitamisel pole määrava tähtsusega mitte uuringute ajal mõõdetud pinnaseõhu Rn-sisaldus, vaid ehitistealuse pinnase Rn päritolu ja pärast ehitise rajamist kujuneva reaalse Rn-riski taseme selgitamine uuringutulemuste alusel. Just nendest andmetest sõltub projekteeritavate Rn-riski leevendusmeetmete otstarbekus ja efektiivsus.

Uute hoonete rajamine eeldab ja toetab käesoleval ajal projekteerimise käigus juba ka individuaalset hoone rajamise kinnistul pinnaseõhus radoonitaseme mõõtmist⁴², mille käigus tehakse kindlaks projekteeritava hoone asukohas radoonirisk. Kui radoonirisk on kõrge, siis tuleb rakendada leevendavaid meetmeid.

Aladel, kus Rn-sisaldus pinnaseõhus ületab 30 kBq/m³, on otstarbekas elamute, olme- ja teiste sarnaste hoonete projekteerimisel teha eelnevalt detailsemad uuringud. Maja asukoha pinnase kõrge Rn-sisalduse korral tuleb rakendada ehitamisel kehtestatud radoonikaitse nõudeid, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini.

Kui hoone on ehitatud kõrge radooniriskiga või kõrge looduskiirgusega alale, tuleks sellest teavitada tulevasi kasutajaid ja anda kasutajatele infot ka selle kohta, kas Rn-sisaldus on korterite olme- ja tööruumide õhus kontrollitud ning milline on Rn-sisalduse tase.

⁴² Kiirguskeskus. Radooniohu arvestamine ehitusplaneeringutes ning olemasolevates hoonetes. https://www.envir.ee/sites/default/files/radooniohu_arvestamine.pdf

Alad, kus radoonisisaldus pinnaseõhus ületab 200–250 kBq/m³ ja eU-sisaldus 20 mg/kg taseme, ei ole sobivad lasteasutuste, elamute, olme- ja teiste sarnase suunitlusega hoonete ehitamiseks. Sellised alad on reeglina kõrge looduskiirguse tasemega ning välisõhu maapinnalähedase kihi (<1 m) Rn-sisaldus nendel võib ületada 100 Bq/m³ piiri. Sellises olukorras hoonete projekteerimine ilma territooriumi saneerimistöödeta on mõeldamatu ning eeldab ka läbimõeldud ventilatsiooni lahendusi.

Radooniohu vältimiseks tuleb ehitustegevuse kavandamisel rakendada järgmiseid ettevaatus- ja ehituslikke meetmeid:

- Piirkonnas on soovitatav ehitustegevusel arvestada piirkondliku radooniriskiga.
- Korrastada ventilatsioonisüsteem, vaadata üle põranda konstruktsioon (sulgeda maja alt tulevate torude ja juhtmete ümbrus jms).
- Kui radoonisisalduse tase on kõrge või eriti kõrge, tuleb kasutusele võtta radoonikindlad lahendused – paigaldada hoone alla radooni kogumise torud või võimaldada välisõhu juurdepääs hoone alla; paigaldada ventilatsioonisüsteem, radoonikiled vms.

KSH teeb ettepaneku täiendada ÜP radooniohtu käsitlevat peatükki tingimusega, et omavalitsusel on õigus nõuda ehitusloa taotluse juurde radooni uuringut ning hoonete projekteerimisel tuleb arvestada asjakohase standardi nõudeid radooniohutuse tagamiseks. Tingimuste järgimisel ei ole oodata olulist radooniohust tingitud negatiivset mõju inimese tervisele.

3.5.2 Tootmisettevõtete suurõnnetuste oht

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted on kemikaaliseadusest tulenevalt künniskogusest või alammäärast suuremas koguses ohtlikke kemikaale käitlevad ettevõtted. Alammäärad ja künniskogused on kehtestanud 02.02.2016. a majandus- ja taristuminister määrusega nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord⁴³“.

Põlva vallas on seisuga 29.04.2021. a kokku neli ohtliku objekti (Tabel 20). Kõik neli ettevõtet on C-kategooria ettevõtted ehk ohtlikud ettevõtted, kus kemikaale käideldakse ohtlikkuse alammäärast suuremas koguses.

Kuna Põlva valla territooriumil asuvad ohtlikud ettevõtted, siis tuleb maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel lähtuda Päästeameti koduleheküljel leitavast metoodikast „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine⁴³“.

Nimetatud metoodika kohaselt on ohtlik ala ohuala osa, milles võib õnnetuse ohtlik väljund tekitada inimesele tervisekahjustusi ning ehitisele kergeid kahjustusi. Ohtliku ala välispiir on üheaegselt ka ohuala välispiiriks.

ÜP on asjakohane seada tingimus, mille kohaselt ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kavandamisel tuleb arvestada ettevõttest lähtuvaid riske ja ohte ning vajadusel vältida ettevõtete ohutsoonide kattumist tundlike aladega (nt elamud ja ühiskondlikud hooned, puhkealad). Ohualades asuvate maa-alade edasisel planeerimisel tuleb käsitleda ohtliku ettevõtte võimalikku mõju ja riske (st selgitada välja, milline oht kaasneb õnnetuse puhul) ning asjakohastel juhtudel ennetusmeetmeid.

⁴³[18-03-28-metoodika-kems-planeeringute-ja-ehitusprojektide-kooskõlastamise-otsuse-tegemine.pdf](https://rescue.ee/18-03-28-metoodika-kems-planeeringute-ja-ehitusprojektide-kooskõlastamise-otsuse-tegemine.pdf)
(rescue.ee)

Tabel 20. Põlva valla ohtlikud ettevõtted (Allikas: maa-ameti geoportaal).

Ohtlik ettevõtte	Ohu kategooria	Ohuala raadius, m	Kemikaalid ja info
Tere AS Põlva Tootmisosakond	C- kategooria (ohtlik)	643	kemikaalid: ammoniaak (6 t); naatriumhüdroksiid (5 t); väävelhape (0,1 t); lämmastikhape (4 t) Ettevõtte riskianalüüsi arvutuste põhjal võib ammoniaagiõnnetuse korral tervist kahjustava toimega ala ulatuda kuni 643 meetrini avariikohast. AS Tere Põlva tootmisosakonnal on olemas sireen, millega teavitatakse elanikkonda tekkinud ohust. Sireeni käivitusnupp asub administratiivhoone pääsla turvaruumis. Sireeni käivitab turvatöötaja. Ümberkaudsete korrusmajade trepikodadesse paigaldatakse käitumisjuhised sireeni käivitamise puhul, eramute omanikele saadetakse materjal postiga. Infovoldikuid jagatakse iga 3 aasta tagant.
Olerex AS Põlva tankla	C- kategooria (ohtlik)	400	Bensiin (36,7 t); diisel (45,1 t); propaan-butaan (4,2 t)
Alexela Oil AS Põlva tankla	C- kategooria (ohtlik)	434	Bensiin (67 t); diislikütus (25 t); propaan-butaan (4,06 t)
Vedelgaas OÜ Säknaagro viljakuivati	C- kategooria (ohtlik)	427	propaan-butaan (7,78 t)

Põlva valla territooriumit läbib maagaasi ülekandevõrk (D-kategooria) ning tarbijate varustamiseks on rajatud A- ja B-kategooria gaasitorustikud. Uusi ühendusi üldplaneeringuga ei ole kavandatud. Hoonete ehitamist D-kategooria gaasitorustiku läheduses reguleerib standard EVS 884:2005, mille alusel arvutatakse minimaalselt lubatav vahekaugus olemasolevast torustikust. Sõltumata arvutuse tulemusest on minimaalselt lubatav kaugus D-kategooria gaasitorustikust 25 m, mis peab tagama minimaalse ohutusala säilimise. Reeglina annab standardis toodud arvutuskäik suurema kuja ulatuse kui 25 m. Kitsenduse olemasoluga tuleb arvestada edasiste planeeringute koostamisega. Gaasitorustike riskihinnangud on näidanud, et ülekandetorustiku võimaliku hädaolukorra tagajärjed võivad olla rasked (materjalne kahju, keskkonnamõju, inimohvrid jm), ent nende esinemise tõenäosus on väga väike.

3.5.3 Mõju sotsiaalsele taristule

Põlva vallas elas 01.01.2020. a seisuga Statistikaameti andmetel 13 717 inimest. Natuke üle kolmandiku valdade elanikkonnast elab linnas – Põlvas 38%. 0–14-aastaseid lapsi on Põlva valla rahvastiku hulgas 15,1%. Eestis keskmisena on rahvastiku hulgas selle vanusrühma osatähtsus 16,5%, kuid maalistes piirkondades protsendi võrra vähem. Seega on Põlva vald laste osatähtsuse poolest Eesti ülejäänud maaliste piirkondadega sarnane. 65-aastaste ja vanemate osatähtsus on Põlva vallas Eesti maalistes piirkondade keskmist (20,9%) veidi ületav. Sünnitusealisi naisi (15–44) on maalistes piirkondades keskmiselt 15,3% ja sama on nende osatähtsus Põlva vallas. Kui rahvastikukoosseis ei muutu, siis on kümne aasta pärast neid veidi

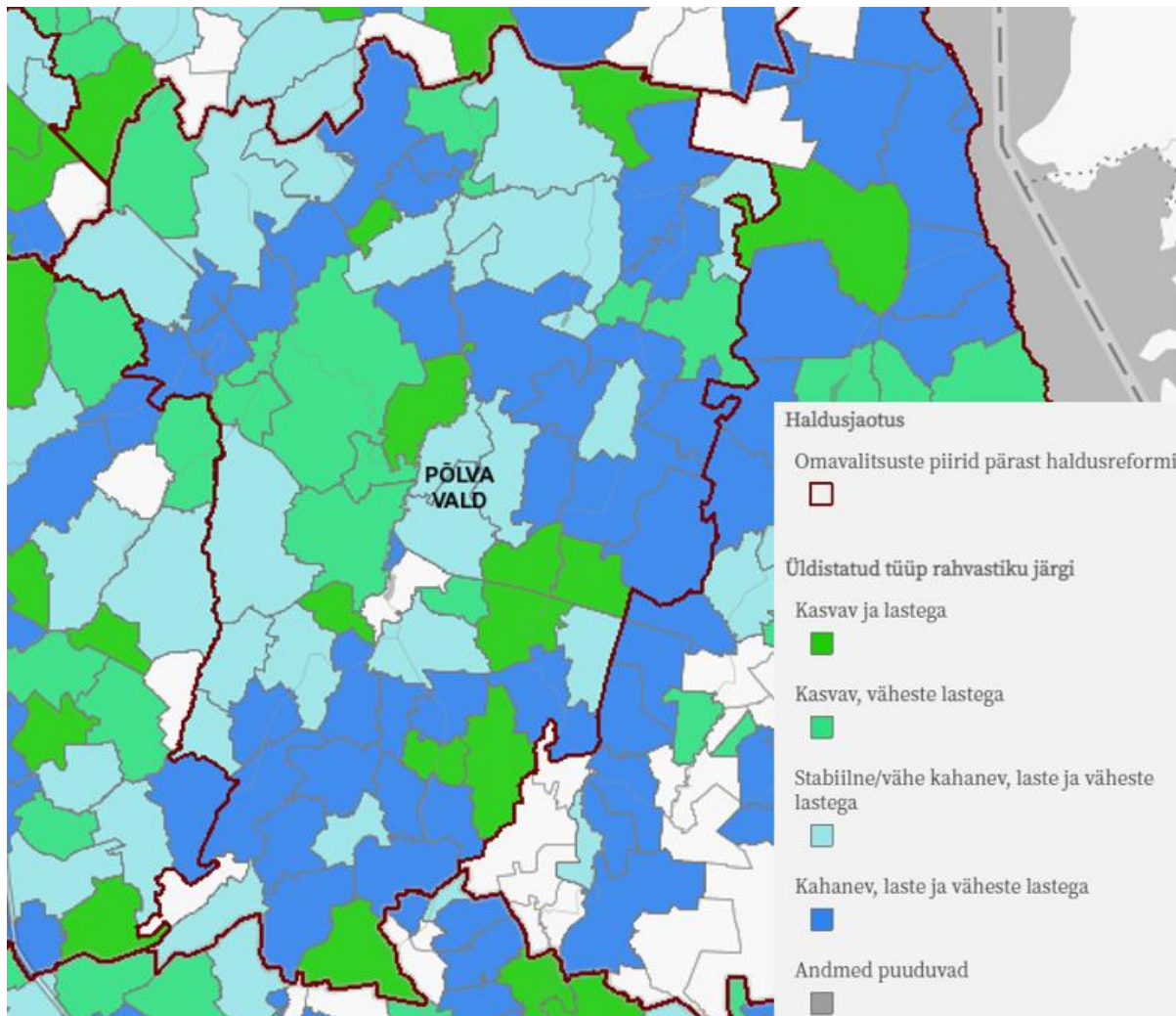
vähem.

Viimase viie aastaga on üldjoontes toimunud rahvaarvu langus. Põlva valla rahvaarv on langenud 6,6%. Linnas 12% ja ülejäänud vallas 3%. Peamiselt toimub rahvaarvu vähenemine tänu rändele, eriti tänu siserändele. 2015–2019 kaotas vald väljarändes 676 elanikku, negatiivse loomuliku iibe tõttu aga 225 inimest. Valla sees on protsessid pisut erinevad. Selgub, et Põlva linn oli see, kust lahkuti enamasti, ülejäänud vallas oli suuremus peamiseks rahvaarvu vähenemise põhjuseks. Välisrändes mõnel aastal vald isegi sai elanikke juurde, viie aasta peale kokku kaotas umbes 30 inimest.

Põlva ja Räpina valla kohta on koostatud 2021. a üldplaneeringu alusuuring „Asustuse ja arengut suunavate tingimuste, sh tiheasustusalade ja ruumilise paiknemise täpsustamine ning keskuste (kompaktse hoonestusega alade) kavandamine kahanemisega kohanemiseks”⁴⁴. Tuginedes uuringu tulemustele on Põlva vallas toimunud viimase viie aastaga üldjoontes rahvaarvu langemine.

Põlva valla rahvastikku iseloomustab rahvaarvu vähenemine tänu rändele, eriti tänu siserändele. Põlva valla rahvaarv on langenud 6,6% - linnas 12% ja ülejäänud vallas 3%. Aastatel 2015–2019 kaotas Põlva vald väljarändes 676 elanikku, negatiivse loomuliku iibe tõttu aga 225 inimest. Vallas sees on protsessid pisut erinevad. Selgub, et Põlva linn oli see, kust lahkuti enamasti, ülejäänud vallas oli suuremus peamiseks rahvaarvu vähenemise põhjuseks. Välisrändes mõnel aastal vald isegi sai elanikke juurde, viie aasta peale kokku kaotas umbes 30 inimest.

⁴⁴<https://www.polva.ee/documents/17842760/23469413/Aruanne.pdf/68b7f1bc-9557-4403-8f84-194ce9375af5>

Joonis 19. Põlva valla asustusüksused rahvastiku tüübi järgi. Allikas: Eesti väikeasulate uuring.

Põlva vallas tegutseb seitse munitsipaallasteaeda: Ahja Lasteaed Illikuku, Mooste Lasteaed Tammetõru, Tilsa Lasteaed Muumioru, Vastse-Kuuste Lasteaed Kaari, Põlva Lasteaed Lepatriinu, Põlva Lasteaed Mesimumm, Põlva Lasteaed Pihlapuu. Põlva Roosi Koolis on lasteaiarühm erivajadusega lastele.

2019/2020 õppeaastal käib Põlva valla lasteaedades kokku 585 last. Lasteaiakohti on valla lasteaedades piisavalt.

Vallas tegutseb seitse munitsipaalüldhariduskooli: Põlva Kool, Põlva Roosi Kool, Friedebert Tuglase nimeline Ahja Kool, Mooste Mõisakool, Kauksi Põhikool, Tilsa Põhikool ja Vastse-Kuuste Kool. Valla territooriumil asub ka kaks erakooli: Johannese Kool ja Lasteaed Rosmal (100 õpilast) ja Tartu Luterliku Peetri kooli õppekoht (14 õpilast).

Valla munitsipaalkoolides õppis 2019/2020 õppeaastal 1282 õpilast.

Põlva Kool tegutseb hetkel kokku kolmes hoones: kahes õppehoones Põlva linnas ja linna piiril Mammaste külas. Varasemalt on võetud suund Lina tänaval asuva õppehoone sulgemiseks ja lammutamiseks. Vaatamata elanike arvu vähenemisele, tõuseb õpilaste arv Põlva linnas, seda teiste valla koolide arvelt, kus õpilaste arv väheneb. Olukorras, kus Põlva linnas õpilaste arv suureneb, tuleb tühjenevatele koolimajadele teistes piirkondades leida lisakasutust.

Põlva linnas asub riigile kuuluv Põlva Gümnaasium ning seal õpib 213 õpilast. Lisaks Põlva valla koolidele õpib valla lapsi Tartu linna põhikoolides ja gümnaasiumides, seejärel põhikoolis

Kambja ja Võru vallas, gümnaasiumis aga Võru linnas. Õpirände saldo on negatiivne.

Vallas on kolm munitsipaalhuvikooli: Põlva Spordikool, Põlva Kunstikool ja Põlva Muusikakool – kõik tegutsevad Põlva linnas.

Lastele ja noortele erinevaid võimalusi meelepärasete huvialadega tegelemiseks pakub üheksa mittetulundusühingut ja üks seltsing. Vallas on üks noorsootööasutus – Põlva valla Noorsootöö Keskus, millel on viis tegutsemiskohta: Põlva, Tilsa, Vastse-Kuuste, Ahja ja Mooste.

Põlva vallas asuvad järgmised kultuuri- ja rahvamajad: Põlva Kultuuri- ja Huvikeskus, Asja Kultuurimaja, Mooste Kultuurimaja, Vana-Koiola Rahvamaja, Vastse-Kuuste Kultuurimaja, Kiuma rahvamaja ja SA Mooste MÕIS.

Põlva vallas tegutsevad järgmised tantsuühingud (seisuga 16.04.2018): MTÜ Meie Studio, Seltsing Põlva noorte rahvatantsurühm Mandariinid, MTÜ Spordiklubi SUN DOME, MTÜ Urban Style, Seltsing Tantsurõõm, MTÜ VÄRTEN, MTÜ Kultuuriselts Viruskundra ja Seltsing Saimah.

Põlva vallas tegutsevad järgmised lauluühingud (seisuga 16.04.2018): MTÜ E Studio, MTÜ Põlva Vimuliku Laulu Selts, MTÜ Kevadised Hetked, MTÜ Põlva Naiskoor MAI, MTÜ Põlva Seto Selts ja Seltsing Vivace.

Põlva vallas tegutsevad järgmised käsitööühingud (seisuga 14.04.2018): Seltsing Põlva Käsitööklubi, MTÜ Mammaste Hääd Alostajad, Seltsing Nobedad Näpud, Seltsing Rukkilill, Seltsing Vesipapp, Seltsing Virmalise' ja MTÜ Väärt Värk.

Põlva vallas tegutsevad järgmised muusikaühingud (seisuga 19.04.2018): MTÜ Lõõtspilliselts, MTÜ Mandoliinide Orkester, Põlva Linna Puhkpilliorkester ja MTÜ Virbel.

Põlva vallas tegutsevad järgmised teatriühingud (seisuga 14.04.2018): MTÜ Lutsu Teatri Selts, Seltsing Põlva Linna Harrastusteater ja MTÜ Külateater Virvendus.

Põlva vallas tegutsevad järgmised kontserttegevuse ühingud (seisuga 14.04.2018): MTÜ Folgisellide Selts, MTÜ Munalinn ja SA Mooste Mõis.

Põlva vallas tegutsevad järgmised külaseltsid (seisuga 19.05.2020): MTÜ Rehealune Selts, Rasina Külaarendamise Selts, Viisli Küla Selts, Laho Küla Selts ja MTÜ Kauksi Sõprus.

Põlva vallas tegutsevad järgmised rahvahariduse ühingud (seisuga 19.04.2018): MTÜ Põlva Kolmanda Nooruse Rahvakool, J. Hurda nimeline Põlva Rahvahariduse Selts, Vastse-Kuuste naisteklubi „Kolmapäev“ ja Eakate klubi Kanarbik.

Seisuga 05.04.2021 tegutsevad Põlva vallas järgmised hoolekandeadasutused: Põlva valla Hooldekodu, Laheda Sotsiaalkeskus ja Ahja Hooldekodu. Põlvas tegutseb ka Põlva Päevakeskus.

Põlva vallas on seisuga 11.01.2021 viis perearstikeskust: Ahjal, Põlvas, Tilsis ja Vastse-Kuustes.

Põlva vallas asuvad seisuga 22.05.2020 järgmised raamatukogud: Ahja haruraamatukogu, Kauksi haruraamatukogu, Kiidjärve haruraamatukogu, Mooste haruraamatukogu, Põlva Keskraamatukogu, Himmaste haruraamatukogu, Kiuma haruraamatukogu, Peri haruraamatukogu, Taevaskoju haruraamatukogu, Vanaküla haruraamatukogu (Holvandis), Rasina haruraamatukogu, Tilsa haruraamatukogu ja Vastse-Kuuste haruraamatukogu.

Põlva valda jääb rohkesti spordirajatisi.

Valla sotsiaalsed taristud võib pidada võrdlemisi heaks. Ulatuslike täiendavate alade kavandamine ühiskondlike ehitiste jaoks ei ole vajalik.

Lisaks otseselt teenuseid pakkuvatele objektidele on oluline ka puhkemajandusliku taristu olemasolu (supluskohad, puhkealad, mänguväljakud, pargid). Põlva valla üldplaneering näeb

ette, et uued puhke- ja virgestusalad kavandatakse nii, et need oleksid elu- või töökohtade lähedal, hõlpsasti ligipääsetavad igas eas ja erinevate liikumisvõimalustega inimestele. Tegevuse mõju võib pidada positiivseks.

ÜP loob eeldused inimeste sotsiaalsetele vajaduste rahuldamiseks vajalike teenuste osutamiseks ning liikuvuse (sh kergliiklusteed) tagamiseks.

3.5.4 Mõju ettevõtlusele

01.01.2019. a seisuga on Põlva vallas registreeritud kokku 1633 ettevõtet (13 aktsiaseltsi, 436 füüsilisest isikust ettevõtjat, 1148 osaühingut, 22 tulundusühistut, 5 täisühingut ja 9 usaldusühingut)⁴⁵.

Tuginedes Põlva valla arengukavale aastateks 2019–2030⁴⁶ on Põlva vallas registreeritud majanduslikult aktiivsete ettevõtete peamised tegevusvaldkonnad põllumajandussaaduste tootmine, töötlemine ja müük, metsamajandus ja puidu töötlemine, jae- ja hulgikaubandus, puhkemajandus, transportteenused, transpordivahendite hooldus ja remont. Põlva linnas on välja arendatud tööstuspark (endise KEKi territooriumil) ning perspektiivseimaks edasiseks tootmise arendusalaks on Põlva linnas Jaama ja Pärnaõie tn vaheline ala.

Põlva kui vallasise linna ja vallakeskuse näol on tegemist teeninduskeskusega, kuhu on koondunud erinevad teenindus- ja äriettevõtted. Tartu lähedust on suudetud vähe kasutada siinsetes ettevõtetes tootearenduse ja innovatsiooni arendamisel.

Vallas on ülekaalus alla 10 töötajaga ettevõtted, 2018. aastal oli selliseid 936. Üle 250 töötajaga ettevõtteid on üks (Põlva Tarbijate Ühistu) ning veel viies ettevõttes on töötajaid üle 50: aktsiaselts "Põlva Haigla", osaühing Põlva Agro, aktsiaselts Lõuna Pagarid, Tere AS Põlva tootmisüksus ja Acino Estonia OÜ.

Kogu maailmas süveneb konkurents kvaliteetse teadmistemahuka töö ja kvalifitseeritud tööjõu osas. Selline konkurents on täheldatav ka Eestis, kus kvaliteetsema tööjõu saamiseks ollakse üha enam valmis töötajate leidmiseks maksma neile paremat palka ja looma paremaid töötingimusi. Põlva vallal tuleb võimalusel senisest enam panustada inimkapitali, so suurendada investeeringuid haridusse, ettevõtlikkuse ergutamisse ning sotsiaal- ja tervishoiuteenustesse. Üldistava nõrkusena tuleb kokkuvõtteks märkida innovatiivsete ja teadmispõhiste majandustegevuse harude puudulikkust arengutasel piirkonnas. Olukorra parendamiseks on vajalik soodustada kaugtöökohtade loomist eesmärgiga tuua valda innovatiivseid ettevõtteid ja elama töötajaid, kellele sobib kaugtöö.

Põlva valla üldplaneeringust lähtuvalt on Põlva valla üheks ruumilise arengu eesmärgiks **toetada ettevõtluse arengut ja töökohtade loomist kogu vallas**. Selleks:

- Eelistada ettevõtlusvõimalusi avardavaid ruumilisi lahendusi ja käia kaasas ettevõtluse ja tööstuse formaadimuutustega.
- Luua piisavalt paindlikud tingimused ettevõtluse arendamiseks säilitades olemasoleva elukeskkonna väärtused.
- Eelistada ettevõtluspiirkondade kavandamist keskustesse või nende lähistele, et vähendada perspektiivset liikuvusvajadust ning ebamõistlikke kulutusi infrastruktuuridele.

⁴⁵ [ettevõtluskeskkond - Põlvamaa portaal \(polvamaa.ee\)](http://ettevotluskeskkond-polvamaa-portaal.polvamaa.ee)

⁴⁶ [Mooste Vallavalitsus \(riigiteataja.ee\)](http://mooste.vallavalitsus.ee/riigiteataja.ee)

- Arvestada, et vähenevad traditsioonilised tootmispinnad ning vajadus suurte tööstusalade järgi kahaneb, ettevõtlusvormid ja -alad segunevad – väikesest kodukontorist võib juhtida suurt ettevõtet või kümneid töötajaid.

Üldplaneeringu kohaselt on ettevõtluskeskkonna arendamine vajalik, et rahvaarvu vähenemist pidurdada ning soodustada sissetulekut.

3.6 Mõju kultuurilisele keskkonnale

3.6.1 Väärtuslikud maastikud ja teelõigud

Põlva vald asub Kagu-Eesti lavamaa ürgorgudest lõhestatud lainjate lavakõrgendike piirkonnas. Vallas asuvad Eesti ühed tuntuimad looduslikud vaatamisväärsused: Ahja jõe ürgorus asuvad Suur-Taevaskoda, kus on 22,5 meetri kõrgune liivakivipaljand ja oruperve suhteline kõrgus kuni 38 meetrit ning jõe mööda pisut ülesvoolu asuv Väike-Taevaskoda, kus paljandi kõrgus ulatub 13 meetrini⁴⁷.

Põlvamaa väärtuslike maastike on algselt määratud Põlva maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused⁴⁸”, mis käsitles ja väärtustas eelkõige traditsioonilist kultuurimaastikku, kus on säilinud Põlvamaa ajaloo erinevate ajastute jäljed. Väärtuslike maastike määramisel arvestati maastike kultuurilis-ajaloolise, loodusliku, esteetilise, rekreatiivse (turismipotentsiaal ja puhkeväärtus) ja identiteediväärtusega.

Põlva valda jäävad järgmised maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslikud maastikud: Kiidjärve-Kärsa (I tähtsusklass); Vana Tartu-Võru maantee ehk Postitee (I tähtsusklass); Mooste mõisakompleks (II tähtsusklass); Rasina asundusküla (II tähtsusklass); Põlva järve, Orajõe ja Peri oja lähiümbrus (II tähtsusklass).

Põlva valla üldplaneeringu kohaselt loetakse väärtuslikeks neid alasid, kus on paremini säilinud ja eksponeeritud looduslike, kultuuriliste või ajalooliste väärtuste kontsentratsioon. Need alad väärtavad ja vajavad suuremat tähelepanu, säilitamist ja hooldamist. Maa-alad koos seal asuva ajaloolise hoonestuse, teede ja tänavate võrgustiku ning reljeefiga moodustavad miljööväärtuse. Miljööväärtuslik ala sisaldab endas eelkõige kohalike elanike jaoks ajaloolist, kultuurilist või tavandilist tähendust – identiteediväärtused. Miljööala tuleb mõista kui piiranguala, kus peab järgima kohalikke hoonestus- ja ehitustavasid. Eelkõige kaitstakse alal miljööväärtust loovat arhitektuuri ja hoonestusviisi, haljastust, tänav- ja teedevõrku, krundijaotust, hoonestusstruktuuri, piirdeid, väikevorme – terviklikku ja harmoonilist üldmuljet. Väärtuslike teelõikudena on määratletud enamasti mitme aastasaja vanused ja algsetel trassidel paiknevad teed, nende vahetusse lähedusse jääb hulgaliselt maastikulisi ja kultuurilisi väärtusi.

Üldplaneeringus käsitletavat väärtuslikud maastikud on üle toodud Põlva maakonnaplaneeringust 2030+. **Muuhulgas on üldplaneeringuga muudetud ja täpsustatud Põlva järve, Orajõe ja Peri oja lähiümbruse väärtusliku maastiku piiri Peri külas ning tehakse ettepanek väärtuslike maastike hulgast välja arvata kohaliku tähtsusega Arniku maastik. Üldplaneeringuga on tehtud ettepanek arvata ilusate teede hulgast välja Miiaste-Partsi tee ja lisada väärtuslike teede hulka Kärsa-Akste-Kiidjärve tee ning Postitee kogu ulatuses.**

Põlva järve, Orajõe ja Peri oja lähiümbrus (maakondliku tähtsusega väärtuslik maastik) – Ala läbib põhja-lõunasuunaline Ora org, mis on kuni 30 m sügav ja järskude veergudega. Oru lammil

⁴⁷ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

⁴⁸ [Põlva maakonnaplaneering 2030+ - Maakonnaplaneering](#) – Lisa 4. Teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”

kerkib üksikuid seljakuid ja kupleid, näiteks Intsikurmu mägi. Põlva linna lähemas ümbruses, eriti põhja pool, pakub Ora org huvitavaid vaateid. Üsna Põlva lähedal, linnast lõuna pool suubub Rosma kohal Ora ürgorgu Peri org. Lisaorud liigestavad ürgoru veerud arvukaiks neemikuiks. Alal asub mitmeid kultuurilis-ajalooliselt väärtuslikke objekte, näiteks looduskaitse all olev Intsikurmu parkmets, Rosma linnamägi või esimesena Eestis riikliku kaitse alla võetud Rosma ristimets. Väärtuslikuks maastikuks tunnistatud alale jääb Põlva linn kus asub kaks miljööväärtuslikku hoonestusala. Omanäoliste, valdavalt sõjaeelsel perioodil rajatud puitelamutega ala Põlva paisjärve idakaldal väärib säilitamist hoonestusstruktuur ja arhitektuurne üldilme, ehitusjoon ja põlispuud. Teise miljööväärtusliku hoonestusala Kesklinna ja Käisi-Piiri asumis moodustab 20. sajandi algupoolel ning 1960-ndatel aastatel rajatud hoonetega ajalooline linna keskusala. Põllu tänava piirkonda jääb ulatuslik 1950-ndatel ja 1960-ndatel rajatud elamute ala ühtse haljastusstruktuuriga. Nurme tänava ääres paiknevad 1960-ndatel ehitatud 2-korruselised mitme trepikojaga elamud. Alale jääb 15. sajandist pärit Põlva kirik ning mitmeid 20. sajandi algusest pärit hooned. Selle miljööala eesmärgiks on hoonestusala ehitusmahtude ja -joone, arhitektuurse üldilme (sh piirete kõrgus) ning haljastusskeemi (sh põlispuude säilitamine, hekkide kasutamine piirdena) säilitamine.

Kärsa-Akste-Kiidjärve teelõik ehk Kärsa kõrtsi – üks pikemaid ja paremini säilinud, ühe talliga ja ulualuseta maantee-kõrtsi Lõuna-Eestis – juures algava tee lõik Akstest Kiidjärveni ja sealt edasi ka Koorvereni, on märgitud juba Rückeri kaardil (1839) ja kulgeb siiani samal trassil. Tee piirneb Valgesoo maastikukaitsealaga ja on nauditav eelkõige männimetsade ja loogelise trassi tõttu. Tee ääres on mitmeid vanemale asutusele viitavaid mälestisi ja loodusväärtusi, piirkonna kohta on Liivi- ja Põhjasõja-aegseid legende lahingu- ja laagrikohtadest. Väärtuslik teelõik lõppeb Kiidjärvel: vesiveski, veskisilla ja mõisapargi juures.

Vana Tartu-Võru maantee ehk Postitee (maakondliku tähtsusega väärtuslik maastik) – Väärtusliku maastiku koosseisu on haaratud tee koos ümbritseva alaga. Praegune tee järgib just Ihamarust lõuna pool oma ajaloolist, keskajal alguse saanud ja Rootsi ajal lõplikul kujul väljakujunenud, trassi ning toonast maastikulist situatsiooni. Teeäärsete külade struktuur on suures osas oma senise kuu säilitanud tänapäevani. Väärtuslikule maastikule ulatub samuti Tilleoru maastikukaitseala. Ala lõunatipus asuv Põlgaste mõisa park on muinsus- kui looduskaitse all. Postitee on kogu ulatuses märgitud väärtuslikuks teeks.

Üldplaneeringus maakonnaplaneeringu väärtuslike maastike ja teelõikude käsitlese täpsustamist võib pidada asjakohaseks ning väärtuste säilimisele positiivset mõju omavaks. ÜP kohane väärtuslike teelõikude sisulisemat käsitlust võib pidada teelõikude väärtuste säilimise osas tunduvalt asjakohasemaks kui ainult teedelt avanevate vaadete käsitlust.

3.6.2 Kultuurimälestised

Põlva vallas leidub nii riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi.

Tuginedes seisuga 13.03.2021. a Kultuurimälestiste riikliku registri⁴⁹ andmetele, siis on Põlva vallas riikliku kaitse all 390 kultuuri-, sh 331 kinnismälestist, millest:

- ajaloomälestisi 12 (Tabel 21);

⁴⁹ [Mälestised \(muinas.ee\)](http://muinas.ee)

Tabel 21. Põlva valla ajaloomälestised (Allikas: Kultuurimälestiste register, 31.05.2021).

Reg. nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)
28354	Elmar Kitse suvemaja (halb)	27145	Vabadussõja mälestussammas (rahuldav)
4211	II maailmasõjas hukkunute ühishaud (hea)	4203	Rosma külakooli hoone (halb)
4202	Kähri kalmistu (halb)	4201	Põlva kalmistu (halb)
4200	Gustav Adolf Oldekopi (1755-1838) haud (rahuldav)	4199	Jaan Vahtra (1882-1947) haud (rahuldav)
4198	Johannes Käisi (1885-1950) haud (rahuldav)	4197	II maailmasõjas hukkunute ühishaud (rahuldav)
4192	II maailmasõjas hukkunute ühishaud (rahuldav)	4183	II maailmasõjas hukkunute ühishaud (hea)

– arheoloogiamälestisi 217 (Tabel 22);

Tabel 22. Põlva valla arheoloogiamälestised (Allikas: Kultuurimälestiste register, 31.05.2021).

Reg. nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)
11665	Kääbas (rahuldav)	11664	Kääbas (halb)	11663	Kääbas (rahuldav)
11662	Kääbas (rahuldav)	11661	Kalmistu "Tõrva ahju ase" (rahuldav)	11660	Kalmistu "Kabelimägi" (hea)
11659	Kääbas (rahuldav)	11658	Kääbas (halb)	11657	Kääbas (rahuldav)
11656	Kääbas (rahuldav)	11655	Kääbas (rahuldav)	11654	Kääbas (rahuldav)
11653	Kääbas (rahuldav)	11652	Kääbas (rahuldav)	11651	Kääbas (rahuldav)
11650	Kääbas (halb)	11649	Kääbas (rahuldav)	11648	Kääbas (rahuldav)
11647	Kääbas (rahuldav)	11646	Kääbas (rahuldav)	11645	Kääbas (rahuldav)
11644	Kääbas (rahuldav)	11643	Kääbas (rahuldav)	11642	Kääbas (rahuldav)
11641	Kääbas (rahuldav)	11640	Kääbas (rahuldav)	11639	Kääbas (rahuldav)
11638	Kääbas (rahuldav)	11637	Kääbas (rahuldav)	11636	Kääbas (halb)
11635	Kääbas (rahuldav)	11634	Kääbas (rahuldav)	11633	Kääbas (rahuldav)
11632	Kääbas (halb)	11631	Kivikalme (halb)	11630	Kivikalme (rahuldav)
11629	Kalmistu (rahuldav)	11628	Kalmistu "Vassoja mägi" (halb)	11627	Ohvrikivi (hea)
11626	Kääbaskalmistu (rahuldav)	11625	Kääbas (rahuldav)	11624	Kääbas (rahuldav)
11623	Kääbas (rahuldav)	11622	Kääbas (rahuldav)	11621	Kääbas (rahuldav)
11620	Kääbas (rahuldav)	11619	Kääbas (rahuldav)	11618	Kääbas (rahuldav)

11617	Kääbas (rahuldav)	11616	Kääbas (rahuldav)	11615	Kääbas (halb)
11614	Kääbas (rahuldav)	11613	Kivikalme (rahuldav)	11612	Kivikalme (rahuldav)
11534	Ohverdamiskoht (halb)	11533	Kääbas (rahuldav)	11532	Kääbas (rahuldav)
11531	Kääbas (rahuldav)	11530	Kääbas (rahuldav)	11529	Kääbas (rahuldav)
11528	Kääbas (rahuldav)	11527	Kääbas (rahuldav)	11526	Kääbas (rahuldav)
11525	Kääbas (rahuldav)	11524	Kääbas (rahuldav)	11523	Kääbas (rahuldav)
11522	Kalmistu (halb)	11521	Ohvrikivi (halb)	11520	Ohvrikivi "Tõnisekivi" (rahuldav)
11519	Linnus (avariiline)	11518	Kääbas (hävinud)	11517	Kääbas (hooldamata)
11516	Kääbas (rahuldav)	11515	Kääbas (halb)	11514	Kääbas (halb)
11513	Kääbas (halb)	11512	Asulakoht (rahuldav)	11511	Kalmistu (hea)
11510	Kalmistu (rahuldav)	11509	Asulakoht (rahuldav)	11508	Kääbas (halb)
11507	Kääbas (halb)	11506	Kääbas (halb)	11505	Kääbas (halb)
11504	Kalmistu (rahuldav)	11503	Asulakoht (rahuldav)	11502	Kääbas (rahuldav)
11501	Kääbas (rahuldav)	11500	Kääbas (rahuldav)	11499	Kääbas (rahuldav)
11498	Kääbas (rahuldav)	11497	Kääbas (rahuldav)	11496	Kääbas (rahuldav)
11495	Kääbas (rahuldav)	11494	Kääbas (rahuldav)	11493	Kääbas (rahuldav)
11492	Kääbas (rahuldav)	11491	Kääbas (halb)	11490	Kääbas (rahuldav)
11489	Kääbas (rahuldav)	11488	Kääbas (rahuldav)	11487	Kääbas (halb)
11486	Kääbas (halb)	11485	Kääbas (rahuldav)	11484	Kääbas (rahuldav)
11483	Kääbas (halb)	11482	Kääbas (rahuldav)	11481	Kääbas (rahuldav)
11480	Kääbas (rahuldav)	11479	Kääbas (rahuldav)	11478	Kääbas (rahuldav)
11477	Kääbas (rahuldav)	11476	Kääbas (rahuldav)	11475	Kääbas (rahuldav)
11474	Kalmistu "Ristimägi" (rahuldav)	11473	Asulakoht "Keldrimägi" (rahuldav)	11472	Kääbas (rahuldav)
11471	Kääbas (rahuldav)	11470	Põlva kirikuaed (rahuldav)	11227	Kääbas (rahuldav)
11226	Kääbas (rahuldav)	11225	Kääbas (halb)	11224	Kääbas (rahuldav)
11223	Kääbas (rahuldav)	11222	Kääbas (rahuldav)	11221	Kääbas (rahuldav)
11220	Kääbas (rahuldav)	11219	Kääbas (rahuldav)	11218	Kääbas (rahuldav)

11217	Kääbas (hävinud)	11216	Kääbas (rahuldav)	11215	Kääbas (rahuldav)
11214	Kääbas (rahuldav)	11213	Kääbas (rahuldav)	11212	Kääbas (rahuldav)
11211	Kääbas (rahuldav)	11210	Kääbas (halb)	11209	Kääbas (rikutud)
11208	Kääbas (rahuldav)	11207	Kääbas (rahuldav)	11206	Kääbas (rahuldav)
11205	Kääbas (rahuldav)	11204	Kääbas (hea)	11203	Kääbas (rahuldav)
11202	Kääbas (rahuldav)	11201	Kääbas (rahuldav)	11200	Kääbas (rahuldav)
11199	Kääbas (rahuldav)	11198	Kääbas (rahuldav)	11197	Kääbas (rahuldav)
11196	Kääbas (rahuldav)	11195	Kääbas (rahuldav)	11194	Kääbas (rahuldav)
11193	Kääbas (rahuldav)	11192	Kääbas (rahuldav)	11191	Kääbas (rahuldav)
11190	Kääbas (rahuldav)	11189	Kääbas (rahuldav)	11188	Kääbas (rahuldav)
11187	Kääbas (rahuldav)	11186	Kääbas (rahuldav)	11185	Kääbas (rahuldav)
11184	Kääbas (rahuldav)	11183	Kääbas (halb)	11182	Kääbas (hea)
11181	Kääbas (rahuldav)	11180	Kääbas (rahuldav)	11179	Kääbas (rahuldav)
11178	Kääbas (rahuldav)	11177	Kääbas (rahuldav)	11176	Kääbas (rahuldav)
11175	Kääbas (halb)	11174	Kääbas (rahuldav)	11173	Kääbas (rahuldav)
11172	Kääbas (rahuldav)	11171	Kääbas (rahuldav)	11170	Kääbas (rahuldav)
11169	Kääbas (rahuldav)	11168	Kääbas (rahuldav)	11167	Kääbas (halb)
11166	Kääbas (halb)	11165	Kääbas (halb)	11164	Kalmistu "Märtna kiriku surnuaed" (halb)
11163	Asulakoht (hea)	11162	Linnus "Leerimägi" (halb)	11161	Kalmistu "Sikuti mägi" (rahuldav)
11160	Kalmistu (hea)	11159	Kalmistu (rahuldav)	11081	Kivikalme (rahuldav)
11080	Asulakoht (rahuldav)	11079	Pelgupaik "Kirstumägi" (halb)	11078	Ohvriallikas "Silmaläte" (rahuldav)
11077	Kääbas (rahuldav)	11076	Kääbas (halb)	11075	Kääbas (rahuldav)
111074	Kääbas (rahuldav)	111073	Kääbas (rahuldav)	11072	Kääbas (rahuldav)
11071	Kääbas (rahuldav)	11070	Kääbas (rahuldav)	11069	Kääbas (rahuldav)
11068	Kivikalme (halb)	11067	Kivikalme (halb)	11066	Kivikalme (halb)
11065	Ohvrikivi (rahuldav)	10965	Asulakoht (rahuldav)	10964	Kivikalme (rahuldav)

10963	Kalmistu (hea)	10962	Asulakoht (rahuldav)	10961	Kääbas (rahuldav)
10960	Kääbas (halb)	10959	Kääbas (rahuldav)	10958	Kalmistu "Kabelimägi" (rahuldav)
10957	Kalmistu (halb)	10956	Kääbas (rahuldav)	10955	Kääbas (rahuldav)
10954	Kääbas (rahuldav)				

– ehitismälestisi 99 (Tabel 23);

Tabel 23. Põlva valla ehitismälestised (Allikas: Kultuurimälestiste register, 31.05.2021).

Reg. nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)
23856	Kiidjärve mõisa ait-kuivati (rahuldav)	23855	Kiidjärve vesiveski (restaureerimisel)	23811	Kadaja talu küün (rahuldav)
23810	Kadaja talu ait-kuur (rahuldav)	23809	Kadaja talu ait-kelder (rahuldav)	23808	Kadaja talu saun (rahuldav)
23807	Kadaja talu tall-küün (rahuldav)	23806	Kadaja talu sepikoda (rahuldav)	23805	Kadaja talu ait (rahuldav)
23804	Kadaja talu elamu (rahuldav)	23803	Otteni vesiveski kuivati (hea)	23802	Otteni vesiveski ait (rahuldav)
23801	Otteni vesiveski pais (variiline)	23800	Otteni vesiveski veekanal sillaga (halb)	23798	Rosma küla elamu III (rahuldav)
23797	Rosma küla kauplus-elamu II ait-kelder (rahuldav)	23796	Rosma küla kauplus-elamu II (rahuldav)	23795	Rosma küla elamu I kaev (rahuldav)
23794	Rosma küla elamu I kelder (rahuldav)	23793	Rosma küla elamu I tiibhoonega (rahuldav)	23792	Rosma vesiveski laut (hea)
23791	Rosma vesiveski elamu (rahuldav)	23790	Rosma vesiveski pais (restaureerimisel)	23789	Rosma vesiveski (halb)
23788	Peri mõisa viinaköök (rahuldav)	23787	Peri mõisa park ja allee (rahuldav)	23786	Peri mõisa ait (avariline)
23785	Partsi mõisa park (halb)	23784	Partsi mõisa peahoone (restaureerimisel)	23783	Kähri õigeusu kirik (rahuldav)
23782	Põlva kirikuaia piirdemüür (halb)	23781	Põlva kirikuaed (rahuldav)	23780	Põlva kirik (halb)
23775	Rasina mõisa tuuleveski (avariline)	23774	Rasina mõisa tall (halb)	23773	Rasina mõisa valitsejamaja (rahuldav)
23772	Rasina mõisa park ja allee (halb)	23771	Rasina mõisa peahoone tiibehitis (halb)	23770	Mooste mõisa viinavabrik (hea)

23769	Mooste mõisa viina-kelder-elamu (hea)	23768	Mooste mõisa tööriistakuur (hea)	23767	Mooste mõisa meierei (hea)
23766	Mooste mõisa abihooned (rahuldav)	23765	Mooste mõisa kuivati (hea)	23764	Mooste mõisa ait (halb)
23763	Mooste mõisa moonakatemaja (hea)	23762	Mooste mõisa auruveski katlamajaga (rahuldav)	23761	Mooste mõisa puutöökoda (rahuldav)
23760	Mooste mõisa sepikoda (rahuldav)	23759	Mooste mõisa vankrikuur (rahuldav)	23758	Mooste mõisa sealaut (halb)
23756	Mooste mõisa laut (hea)	23755	Mooste mõisa tall-tõllakuur (restaureerimisel)	23754	Mooste mõisa piirdemüürid väravate ja kellatorniga (halb)
23753	Mooste mõisa valitsejamaja (halb)	23752	Mooste mõisa park ja alleed (rahuldav)	23751	Mooste mõisa peahoone (restaureerimisel)
23750	Kauksi vesiveski talli varemed (halb)	23749	Kauksi vesiveski laut-ait (halb)	23748	Kauksi vesiveski elamu (rahuldav)
23747	Kauksi vesiveski pais (halb)	23746	Kauksi vesiveski (halb)	23745	Jaanimõisa ait-kuivati (rahuldav)
23744	Tilsi mõisa piirdemüür ja väravapostid (halb)	23743	Tilsi mõisa puukuur (rahuldav)	23742	Tilsi mõisa meierei (halb)
23741	Tilsi mõisa laut (rahuldav)	23740	Tilsi mõisa tall-tõllakuur (halb)	23739	Tilsi mõisa pargigrott (halb)
23738	Tilsi mõisa park (rahuldav)	23737	Tilsi mõisa peahoone (halb)	23736	Mustajõe kõrtsihoone (halb)
23735	Põlgaste mõisa moonakatemaja 2 (rahuldav)	23734	Põlgaste mõisa moonakatemaja 1 (rahuldav)	23733	Põlgaste mõisa tall-tõllakuur (rahuldav)
23732	Põlgaste mõisa valitsejamaja (halb)	23731	Põlgaste mõisa piirdemüürid (avariiline)	23730	Põlgaste mõisa park (rahuldav)
23729	Põlgaste mõisa peahoone (avariiline)	23728	Joosu mõisa kõrts (rahuldav)	23727	Joosu mõisa ait (halb)
23726	Joosu mõisa park (halb)	23725	Joosu mõisa peahoone (avariiline)	23670	Kärsa õigeusu kirik (rahuldav)
23669	Kärsa kõrtsi laut (rahuldav)	23668	Kärsa kõrtsi ait-kelder (halb)	23667	Kärsa kõrtsi saun (halb)
23666	Kärsa kõrtsi kaev (halb)	23665	Kärsa kõrts (halb)	23664	Ahja mõisa jahimaja tall (avariiline)
23663	Ahja mõisa jahimaja (avariiline)	23662	Ahja mõisa sepikoda (restaureerimisel)	23661	Ahja mõisa valitsejamaja (rahuldav)
23660	Ahja mõisa tall-tõllakuur (halb)	23659	Ahja mõisa ait-kelder (rahuldav)	23658	Ahja mõisa piirdemüürid (rahuldav)

23657	Ahja mõisa park (hea)	23656	Ahja mõisa peahoone (halb)		
--------------	--------------------------	--------------	-------------------------------	--	--

– kunstimälestisi 61 (Tabel 24);

Tabel 24. Põlva valla kunstimälestised (Allikas: Kultuurimälestiste register, 31.05.2021).

Reg. nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)	Reg nr	Nimi (seisund)
5606	Ristimisvaagen, Vene? töö, 1873 (hõbe, graveeritud) (varastatud)	5605	Leivik, Martin Specht, Tartu, 1774 (hõbe, pealt kulla-tud) (varastatud)	5175	Tornikell, M.Stukolkin, Peterburg, 19.saj. (pronks) (rahuldav)
5174	Tornikell, Valdai töö, 1909 (pronks) (rahuldav)	5173	Jakob Hurda mälestussammas, A.Rimm, A.Mänd, 1989 (pronks, graniit) (rahuldav)	5172	Maal "Mooste suvepäevad", Elmar Kits, 1961/62 (õli, lõuend) (rahuldav)
5171	Maal "Maastik järvega", J.Uiga, 1978 (õli, lõuend)(rahuldav)	5170	Rist Gustav v Glaserapp'i haua, 1862 (malm) (rahuldav)	5169	Reljeef Põlva vabadussambalt, A.Eller, 1922 (pronks) (rahuldav)
5168	Skulptuur V.Glaserapp'i suguvõsa haualt, 1905 (marmor) (rahuldav)	5167	Orelipropekt, W.Müllverstedt, Tartu, 1883 (puut, metallviled) (hea)	5166	Harmoonium, kohalik meister, 19/20.saj. (puut) asub Kähri kirikus (rahuldav)
5165	Tornikell, Põlva töö, 1868 (malm) (rahuldav)	5164	Lauaühter kolme tülega, 19.saj. (messing, hõbe- tatud) (rahuldav)	5163	Lauaühter kolme tülega, 19.saj. (messing, hõbetatud) (rahuldav)
5162	Lauaühter kolme tülega, 19.saj. (messing, hõbetatud) (asukoht tuvastamata)	5161	Lauaühter kolme tülega, 19.saj. (messing, hõbetatud) (asu- koht tuvastamata)	5160	Küünlajalg, 19.saj. (messing, hõbetatud) (rahuldav)
5159	Küünlajalg, 19.saj. (messing, hõbe- tatud) (rahuldav)	5158	Küünlajalg, 19.saj. (messing, hõbeta- tud) (rahuldav)	5157	Küünlajalg, 19.saj. (messing, hõbetatud) (rahuldav)
5156	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5155	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5154	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)
5153	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5152	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5151	Seinalühter kolme tülega, 19.saj. (messing) (rahuldav)

5150	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5149	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5148	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)
5147	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5146	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5145	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)
5144	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5143	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5142	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)
5141	Seinalühter kolme tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5140	Seinalühter "Johannes" seitsme tulega, 19/20. saj. (messing) (rahuldav)	5139	Seinalühter "Peetrus" seitsme tulega, 19/20. saj. (messing) (rahuldav)
5138	Kroonlühter kolmekümne tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)	5137	Kroonlühter kolmekümne tulega, 19.saj. (messing) (hea)	5136	Kroonlühter kolmekümne tulega, 19.saj. (messing) (rahuldav)
5135	Kroonlühter kolmekümne tulega, 19.saj. (messing) (hea)	5134	Veinikann, 1875 (messing, hõbetatud, graveeritud) (rahuldav)	5133	Veinikann, 1875 (messing, hõbetatud, graveeritud) (rahuldav)
5132	Oblaatide toos, 19.saj. (messing, hõbetatud, seest kullatud) (varastatud)	5131	Maal "Munk lapsega", E.Rudolff'i koopia B.E.Murillo järgi, 19.saj. (õli, lõuend) (rahuldav)	5130	Maal "Ülestõusmine", L.von Maydell, 1842-1845 (õli, lõuend) (rahuldav)
5129	Maal "Rahvapidu Suures Taevaskojas", E. Kits, 1959 (õli, lõuend) (rahuldav)	5127	Leivik, 20.saj.I pool (uushõbe, graveeritud) (asukoht tuvastamata)	5126	Karikas, 20.saj.I pool (uushõbe, seest kullatud, graveeritud) (rahuldav)
5125	Veinikann, 20.saj.I pool (uushõbe, seest kullatud, graveeritud) (rahuldav)	5120	Karikas, 19/20.saj. (valge metall, hõbetatud, seest kullatud) (hea)	5119	Harmoonium, Estry Organ Co Brattleboro, USA, 19/20.saj. (puut) (asukoht tuvastamata)
5118	Lauaühter kolme tulega, 19.saj. (pronks?, hõbetatud) (rahuldav)	5117	Lauaühter kolme tulega, 19.saj. (pronks?, hõbetatud) (rahuldav)	5075	Tornikell, 19.saj. (pronks) (halb)

5074	Maal "Hea ja kurja puu", Dolf Mayern, 1992 (õli, lõuend) (hea)	5073	Maal "Elupuu", Dolf Mayern, 1992 (õli, lõuend) (hea)	5072	Altarimaal- triptühhon ("Ristilöödu", "Kristuse armupakkumine", "Kristuse taastulemine"), Dolf Mayer, 1992 (õli, lõuend) (hea)
5071	Kärsa kiriku interjäär seina- ja tahvelmaalidega, Dolf Mayer, 1992 (õli, lõuend, fresko?) (rahuldav)				

– ajalooline looduslik pühapaik 1: (reg nr: 31014; Rosma ristimets)

Kultuurimälestistele rakenduvad muinsuskaitseadusest tulenevad piirangud, millega üldplaneeringu koostamisel on arvestatud. Üldplaneeringuga ei kavandata tegevusi, mis võiksid kahjustada kultuurimälestiste säilimist.

3.6.3 Kultuurilooliselt tähtsad objektid

Põlva valla üldplaneeringus väärtustatakse kultuuripärandit. Üldplaneeringus on kaardistatud arheoloogiapärandi prognoosialad ning nendes kohtades, kus uute leidude ilmsikstuleku tõenäosus võib olla suurem, sinna on seatud tingimus, et seal tuleb ehitus- ja kaevetöödel arvestada kultuuriväärtustega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega. Seega tuleb teha maakasutuse muutmise kavandamist neis kohtades koostöös vastava valdkonna eest vastutava ametiga.

XX sajandi arhitektuuripärandi objektide nimekirja kuuluvate objektide eesmärk on väärtustada ja säilitada 1870–1991. a vahemikku kuuluva arhitektuuri paremiku, mis kajastavad tolle aja tehnoloogilisi ja ühiskondlikke protsesse. Põlva vallas on kokku 27 XX sajandi arhitektuuripärandi objekti.

Looduslikud pühapaigad on olulise inimõjuta rahvapärismuseid ohverdamise, pühakspidamise, ravimise, usulise või rituaalse tegevusega seotud paigad või asjad. Need on olulised rahvapärismuskultuuri ning kohaliku identiteedi kandjad. Tegemist on eriilmeliste objektidega, milleks võivad olla metsad või puuderühmad, üksikud puud, kivid, allikad, jõed, ojad, koopad või erinevad maastikuvormid nagu künkad, orud või lohud. Ajaloolise loodusliku pühapaiga peamiseks tunnuseks on suulise rahvapärismuse olemasolu, mis kõneleb pühakspidamisest, ohvrite toomisest, palvetamisest ja ravitsemisest.

Põlva vallas asuvate looduslike pühapaikadega on võimalik tutvuda Hiiepaikade kodulehekülje kaardirakendusel.

Põlva valla üldplaneeringus on informatiivselt mh esitatud ka pärandkultuuriobjektid (eelmistele põlvkondade elamisviisist jäänud nähtavad kultuuriväärtuslikud objektid maastikus).

Üldplaneeringu kohaselt tuleb planeeringute ja ehitusprojektide koostamisel arvestada inimtegevuse käigus objektide väärtusega ning tagada nende säilimine või võimalusel taastada nende algne kuju. Tingimus aitab kaasa kultuuriliste objektide säilimisele.

3.7 Kliimamuutustega kaasnevad mõjud

Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030⁵⁰ kohaselt pole Eestis kliimamuutused nii äärmuslikud kui paljudes teistes maailma ja Euroopa Liidu riikides, kuid ka meil võib prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- temperatuuritõus, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad jää- ja lumikatte vähenemine; kuuma- ja põuaperioodid; muutused taimekasvus; võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused; elanike terviseprobleemide sagenemine jms;
- sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemine jms;
- merepinna tõus ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms;
- tormide sagenemine ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimise võimele.

Kuumalainete sagenemine on üks peamisi tulevikukliima riske nii Eestis kui ka mujal maailmas. Kuumalained võimenduvad eeskätt linnades, aga ka tiheasustusaladel soojussaare efektina, kus suured tumedad pinnad (nt: asfaltteed, asfaltkattega parklad, bituumenkatused) neelavad suurema osa päikesekiirgusest, mis omakorda kütavad õhku. Soojussaare efekti saab leevendada piirates planeeringu- ja ehituslahendustega soojuse akumulierimist ning rakendades linnakeskkonnas mikrokliimaatilisi meetmeid, säilitades ja laiendades rohealasid, haljastust ja veekogusid.

Üldplaneeringu täpsusastmes on planeering arvestanud kliimamuutuse mõjuga ning andnud suuniseid säästlike sademeveesüsteemide ning parklates tekkivate soojussaare vähendamise osas. **Tihedalt asustatud asulates tuleb elukeskkonna kavandamisel tähelepanu pöörata rohealade ja haljastuse tagamisele, mis leevendavad tehiskeskkonnas mikrokliima mõjusid.**

3.7.1 Üleujutusohu

Eestis on üleujutusriske hinnatud „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta“ alusel. 2011. a valmis esimene üleujutusega seotud riskide hinnang, millega kaardistati Eestis aset leidnud üleujutused, eristati olulised üleujutused ja määrati üleujutusega seotud riskipiirkonnad. Põlva vallas ei ole meetodika alusel määratud ühtegi üleujutuse riskipiirkonda ja seetõttu ei ole valla alal koostatud üleujutusohu riskipiirkondade kaarte ja **oluliste üleujutusohu esinemist ei ole oodata.**

Sademevetest tingitud ajutisi üleujutusi on esinenud (nt Himmaste-Taevaskoja teelõigul Himmaste sillast Taevaskoja suunal). Tegu on pigem ehitusliku probleemiga, millega tuleb tee edasistel rekonstrueerimistel arvestada.

⁵⁰ [Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 \(envir.ee\)](https://www.envir.ee)

3.8 Taastuenergeetika kavandamine ja sellega kaasnevad mõjud

Taastuenergeetika järjest suurenev rajamise vajadus tuleneb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikast, mille raamistikku määrab dokument [Kliimapoliitika põhialused aastani 2050](#). Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järkjärgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Aastaks 2050 on Eesti sihiks kasvuhoonegaaside heidet vähendada ligi 80 protsenti võrreldes 1990. aasta tasemega. Eesmärgi saavutamiseks peab taastuvate energiaallikate kasutamise osakaal energiatootmisel suurenema aastaks 2050 ligi kolme neljandikuni. Peamisteks taastuenergia allikateks on sealjuures tuuleenergia ja biomass. Eesmärgi täitmiseks peab tuuleenergia installeeritud võimsus praegusega võrreldes suurenema 5-6 korda. Lühemas ajaperspektiivis on Eesti seadnud eesmärgiks saavutada aastaks 2030 taastuvelektri osakaal lõpptarbimisest vähemalt 40%. See eeldab 2030. aastaks võrreldes tänasega tuule- ja päikeseenergia tootmiskaotuste 4-kordset kasvu.

Põlva valla territooriumil on suurte (üle 30 m kõrgete) tuulegeneraatorite rajamine tulenevalt riigikaitselistest piirangutest teadaolevalt välistatud. Riik on küll investeerimas lähiaastatel Kirde-Eesti radari ja sellele lisanduva seiresüsteemi püstitamisse ligi 75 miljonit eurot, kuid Põlva valla territoorium jääb ka edaspidi kõrguspiirangutega alale, kus teadaolevalt suuri elektrituulikuid rajada ei ole võimalik. Sellest lähtuvalt ei kavandata ka üldplaneeringu tuuleenergia arengualasid.

Põlva vallas on taastuenergiaallikana võimalik kavandada päikeseenergia parke ja väiketuuliku. Samuti on võimalik võrdlemisi väheses mahus geotermaalenergia kasutamine. Nende planeerimisel tuleb arvestada sellega, et eripärased ja sobimatud lahendused ei rikuks avalikku ruumi ja avaliku huvi objektiks olevaid väärtuslikke vaateid.

Metsa raadamine päikesepeakide ja tuulikute rajamiseks ei tohiks üldjuhul olla lubatud, kuna metsa raadamine võrdlemisi väikse tootlikkusega taastuenergiaallika rajamiseks vähendab oluliselt taastuenergiaallikaga kaasnevat positiivset mõju süsinikuheite vähendamisele.

Päikesepeakide rajamisel tuleb vältida nende rajamist rohevõrgustiku aladele. **Päikesepeakid ümbritsetakse üldjuhul aedadega ning sellest lähtuvalt on tegu olulise liikumistõkkega ulukite jaoks.** Rohevõrgustiku aladel võib kaaluda ainult päikeseenergia lahendusi, mis ei halvenda elustiku liikumiskoridoride toimimist.

Tööstuslikku päikesepeakit tohib väärtuslikule põllumajandusmaale rajada ainult juhul kui säilib väärtusliku põllumajandusmaa terviklikkus ja mullaviljakus (väärtuslikul põllumajandusmaal ei muudeta katastriüksuse sihtotstarvet tootmiskaas, et oleks tagatud maaüksuse kasutamine põllumajandusmaana peale päikesepeakide eemaldamist). Väärtuslikule põllumajandusmaale paigaldatavate päikesepeakide aluse maa katastriüksuse sihtotstarvet jäädavalt (on lubatud ajutine muutmine) ei muudeta ning peale päikesepeakide eemaldamist peab maa olema põllumajanduslikult kasutatav.

Päikesepeakide negatiivse visuaalse mõju vähendamiseks avalikelt teedelt ning teistest vaateiselt olulistest suundades on võimalik omavalitusel nõuda päikesepeakide varjestamist rajatava või säilitatava haljastusega.

Üldplaneering lubab väljaspool tiheasustusalaga alasid ühe majapidamise tarbeks püstitada ühe väiketuuliku. KSH teeb ettepaneku lisada tingimus, mille kohaselt tuleb väiketuuliku püstitamisel teostada varjutuse modelleerimine, kui tuuliku mõjupiirkonda (10 x rootori diameeter) jääb elumualasid vms tundlikke alasid.

Maasoojuse kasutusele võtmisel tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust ja alljärgnevast:

- soojuspuuraukude, soojusvaiade ja horisontaalsete maasoojussüsteemide rajamine ei ole lubatud:
 - veehaarete sanitaarkaitsealadel;
 - kaevude hooldusaladel;
 - puurkaevudele, mille praeguse kasutamise ja seisundi kohta pole keskkonnaregistris piisavalt teavet, on soovitatav kuni asjaolude selgumiseni rakendada soojuspuuraukude ja horisontaalsete maasoojussüsteemide rajamise keeldu 50 m ulatuses (kui kaevu ei tampoonita või ei kvalifitseerita ümber seirepuurauguks).
- reostunud (saastunud) pinnase või veekihiga alale maasoojussüsteemide rajamine enne ala viimist vastavusse keskkonnanõuetega on keelatud;
- horisontaalse maasoojuskontuuriga alal peab olema välditud uute ehitiste rajamine ja ehitamisega kaasnevad kaevetööd;
- haljastuses tuleb horisontaalse maasoojuskontuuriga alal piirduda madala juurestikuga taimedega, et need ei kahjustaks maasoojussüsteemi;
- maasoojussüsteemi planeerimisel ja projekteerimisel tuleb tagada kõrghaljastusele piisav ala krundil vastavalt planeeringus sätestatud haljastuse nõuetele.

Taastuvenergia lahenduste kasutamine energiatootmisel on selgelt positiivse keskkonnamõjuga, sest see vähendab tarvet fossiilsete kütuste järgi ning on kooskõlas kliimapoliitikaga. Taastuvenergia lahenduste kavandamisel väljaspoole kõrge väärtusega ökosüsteeme ei ole oodata negatiivse keskkonnamõju avaldamist.

4 Negatiivse keskkonnamõju vältimise või leevendamise meetmed ning soovitusel planeeringusse

Põlva valla üldplaneering ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine on paralleelselt koostatud dokumendid. Planeeringu koostamisel on jooksvalt arvestatud KSH tulemusi. Järgnevalt on esitatud täiendavalt soovitusel edasiseks arendustegevuseks, mis aitaksid võimalikke keskkonnamõjusid leevendada või vältida:

- Ehitus- või keskkonnaloa andmise tasandil tuleb hinnata konkreetse tegevuse mõjusid looduskeskkonnale. Planeeringute ja ehitusprojektide menetlemisel tuleb arvestada kaitsealuste taime- ja loomaliikide teadaolevate elupaikadega. Uute planeeringute koostamisel looduslikus seisundis aladele on soovitatav teostada planeeringu koostamise raames elustiku inventuur, sest riiklike andmebaaside andmestik ei kata reaalselt kõiki kaitsealuste liikide leiukohti.
- Kergliiklusteede projekteerimisel tuleb arvestada lisaks kaitsealustele objektidele ka metsa vääriselupaikade paiknemisega ning mõjusid minimeerida kavandades teetrasid väljaspoole vääriselupaiku või kui see ei ole võimalik, siis vääriselupaiku minimaalselt killustades.
- Rohevõrgustikus tuleb säilitada maastikulist ja bioloogist mitmekesisust – metsa-kooslusi ja (pool)looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore. Vajalik on maastikulist mitmekesisust suurendavate põlluservade, kraavide, tee- ja metsaservade ning väikesepinnaliste biotoopide (nt kivikuhjad ja põlluvahe-metsatukad) hoidmine.
- Arendustegevuste puhul, mis muudavad maa siht- või juhtotstarvet roheline võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (teetrasid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne) rohevõrgustikus on omavalitsusel õigus nõuda rohevõrgustiku toimivuse eksperthinnangut vastava planeeringu või ehitusloa menetluse käigus.
- Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore. Rohevõrgustiku koridori aladele ehitades peab olema tagatud vähemalt 200 m laiuse koridori säilimine. Koridor peab sealjuures järgima looduslikke kõlvikute paiknemist ja kulgema sujuvalt (ilma järskude pööretega).
- Rohevõrgustiku aladel on keelatud seda katkestavate aedade ning muude ulukite liikumist takistavate rajatiste püstitamist. Erandina võib rajada õuemaad ümbritsevaid aedu ja karjaaedu, kuid ka nende rajamisel tuleb tagada minimaalselt 200 m laiune läbipääs.
- Metsamaaga kattuvatel rohevõrgustiku koridoride aladel tuleb vältida lageraieid, mille käigus raiega toimuks üheaegselt koridoriga ristisuunaline raie, mis halvendaks seeläbi koridori toimimist. Koridori aladel tuleb raie läbi viia etappidena (aegjärksena) vältides terve koridori korraga läbilõikamist.
- Metsamaa raadamine roheline võrgustiku aladel ei ole lubatud (v.a maaparandussüsteemi, tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral ning maavara kaevandamise lubadega määratud aladel), raadamise vajadusel tuleb maa sihtotstarbe muutmiseks koostada detailplaneering. Sealjuures tuleb seada tingimused rohevõrgustiku toimimiseks ja vajaduse korral koostada eksperthinnang, mis selgitab välja rohevõrgustiku sidususe säilimise.
- Kaevandamissoovi ja roheline võrgustiku kattuvusel arvestab loaandja loamenetluses

vajadusega säilitada roheline võrgustiku toimivus, töötades vajadusel välja leevendavad meetmed. Vajadusel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine ja/või rohevõrgustiku toimivuse analüüs. Kaevandamistegevuse korraldamisel tuleb arvestada roheline võrgustiku eesmärgi. Mäeeraldise teenindusala ja lähiümbruses kavandatavad raied teha võimalusel etappidena ja minimaalses vajalikus mahus, et põhjustada võimalikult minimaalselt metsa osakaalu vähenemist. Kaevandamise lõppedes tuleb kaevandatud ala korrastada nii, et maastikul oleks eeldused kujuneda vähemalt samaväärseks kaevandamiseelse seisuga. Karjääride puhul ei tohi pärast karjääride korrastamist karjääride nõlvad olla liialt järsud suurulukitele läbipääsemiseks. Karjääride korrastamistööde käigus tuleb kujundada lauged nõlvad ja karjääri ammendatud alad metsastada, kujundada veekoguks või puhkealaks.

- Infrastruktuuriobjektide arenduste ja rekonstrueerimise korral, mis toimuvad rohevõrgustiku aladel (lähides tuumalasid või koridore), tuleb projektis ette näha lahendused infrastruktuuriobjektist lähtuva rohevõrgustiku toimimisele avaldatava negatiivse mõju leevendamiseks asjakohaste meetmetega. Tagatud peab olema loomade liikumiskoridoride säilimine või uute liikumiskoridoride rajamine, sh suurulukitele.
- Valgustuse rajamisel rohevõrgustiku aladel tuleb arvestada, et ei tohi tekitada ülemäära valgusreostust.
- Uue puurkaevu rajamisel ja kasutamisel tagada põhjavee kaitse reostuse eest ning kasutusest väljasolevad kaevud tuleb nõuetekohaselt tamponeerida. Hoonestusalade laiendamisel on soovitatav kõigepealt analüüsida, kas veevarustust on võimalik tagada mõne olemasoleva puurkaevu baasilt ja kui see on võimalik, siis kasutada olemasolevat kaevu. Põhjaveevõtul rohkem kui 500 m³ ööpäevas on nõutav põhjavee tarbevaru hindamine. Uute suure tootlikkusega puurkaevude rajamisel on asjakohane hinnata veevõtu mõju ümbritsevate kaevude veetasemele. Samuti tuleb suure veetarbega ettevõtete kavandamisel arvestada piirkonna kinnitatud põhjaveevaru.
- Suure keskkonnakoormusega ettevõtete rajamise puhul on vajalik rakendada reovee eelpuhastust (lokaalsed reoveepuhastuslahendid) enne reovee ühiskanalisatsiooni juhtimist. Pinna- ja põhjavee saastumise vältimiseks on oluline tootmisaladele rajada kõvakattega territooriumid, et vältida maha valgunud reostuse pinnasesse infiltreerumist.
- Tootmisaladel üle 10 parkimiskohaga ja elamu- ning ärialadel üle 20 parkimiskohaga kõvakattega parklas tekkiva sademevee juhtimisel eesvoolu peab sademevee õli- ja liivapüüduris puhastamine olema kohustuslik.
- Nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas tuleb kanalisatsioonivõrguta majapidamistes pinna- ja põhjaveekaitse eesmärgil reovesi koguda kogumiskaevudesse või nõuetekohaselt puhastatud heitvesi hajusalt immutada.
- Uute hoonestusalade arendamisel näha detailplaneeringuga ette veevõtukoha või tuletõrjehüdrantide rajamine.
- Võimaliku reostusega aladel (endistel tööstusaladel) tuleb eelistada edasist kasutamist tööstusaladena. Tööstusalade arendamisel eelkõige mittetööstuslikul eesmärgil tuleb muu hulgas hinnata pinnasereostuse esinemise võimalikkust detailplaneeringute ja ehitusprojektide koostamisel.
- Suurõnnetuse ohuga või ohtlikku ettevõtte või nende ohualasse arenduste kavandamisel

on kohustuslik detailplaneeringu koostamine ka juhul kui tegemist ei ole tiheasutusaladega.

- Suurõnnetuse ohuga või ohtlikku ettevõtte ohualasse tundlikku kasutusega hoone⁵¹ kavandamisel tuleb koostöös ohtu põhjustava objekti käitajaga töötada välja hädaolukorra lahendamise plaan, mis näeb ette sobiliku teavitussüsteemi ja võimaliku ohu iseloomust tuleneva käitumisplaani.
- Mürarikaste objektide planeerimisel ja projekteerimisel tuleb teostada mürahinnang ning vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid. Samuti on soovitatav mürahinnang teostada elamualade planeeringute osas juhtudel kui elamuala kavandatakse mürarikka tootmisala või maantee lähialale. Tagada tuleb müranormidele vastavus elamualadel ja ühiskondlike hoonete aladel.
- Valla territooriumil paikneb veekogusid, millel esinevad kaldaastangud. Kaldaastangu peale (kuni 25 m ulatuses astangu servast) igasuguse ehitustegevuse korral tuleb hinnata tegevuse mõju astangule. Tagatud peab olema ehitise konstruktsiooniline sobivus ja varinguohu puudumine.
- Väiketuulikut kavandamisel tuleb arvestada järgmiste asjaoludega:
 - Tagatud peab olema nõuetekohane müratase ümbritsevatel tundlikel aladel;
 - Kui tuuliku projektsiooni ala ulatub naaberkinnistule, siis tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naaberkinnistu(te) omanikuga/omanikega;
 - Tuuliku pöörlevate labade varjud ei tohi häirival tasemel langeda eluhoonetele või puhkealale. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naabritega;
 - Tuuliku ohutusnõuete tagamiseks tuleb kinni pidada tuuliku tootja poolt ette antud nõuetest.
- Vertikaalse maakütte planeerimisel või projekteerimiseks tuleb planeeringule või ehitusprojektile lisada eksperthinnang maakütte kasutamise võimalikkuse kohta (millist süsteemi on võimalik planeeringualal kasutada, milline on planeeritavate puuraukude sügavus, milline on nende vahekaugus, pinnase geotermilised omadused, millised on ohud põhjaveele jne.) Vertikaalkollektorite puhul, mida kavandatakse ulatuma kuni joogiveena kasutatava veehorisondini, tuleb esitada projekti juurde hüdrogeoloogiline eksperthinnang lahenduse ohutuse ja keskkonnamõjude osas. Omavalitsusel on õigus keelduda soojuspuuraugule ehitusloa andmisest kui puudub veendumus selle negatiivsete keskkonnamõjude puudumise osas.
- Uute elamute või tundlike hoonete kavandamine keskkonnaloa saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimiseks künnist⁵² ületavatest põllumajandusettevõtetest lähemale kui 300 m ei ole mõistlik. Samuti ei ole soovitatav keskkonnaloa künnist ületavate uute põllumajandusettevõtete kavandamine lähemale kui 300 m elamutest.

Natura aladele kaitse eesmärkidele ja terviklikkusele mõju vältimiseks tuleb:

⁵¹ Hoonete tundlikkus on määratud Päästametid juhendis „Metoodika Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine“.

⁵² <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122017010?leiaKehtiv>

- Ahja loodusala läbivates ja piirnevates lõikudes kavandada kergliiklusteed vähemalt 30 m kaugusele kaitstavate metsa elupaigatüüpide 9010 esinemisaladest. Võimalusel kavandada kergliiklustee nii, et maantee jääks loodusala ja kergliiklustee vahele. Kergliiklustee kavandamisel lähemale kui 30 m tuleb tee projekteerimisel teostada Natura hindamine selgitamaks võimalikke negatiivsete mõjude ilmnenemist ning vajadusel kavandada leevendavad meetmed mõjude vältimiseks.
- Võimalusel kavandada kergliiklustee ja jõe elupaigatüübi ristumisel kergliiklustee koridor praegu olemasolevate maantee sildade esinemise alale. Ahja jõe täiendavate sildade (nii kergliiklustee sildade kui matkaradade jms liikumisteede sildade) rajamisel tuleb välistada negatiivse mõju esinemine Ahja loodusala kaitse eesmärkidele rakendades järgmisi meetmeid:
 - Silla ehituse tööpiirkonnas ei tohi rikkuda Ahja jõe looduslikku süngi (keelatud on masinatega jões sõitmine ja voolava vee tsoonis töötamine, jõe süvendus- ja kaevetööd, jõe süngi silla tugikonstruktsioonide paigaldamine)
 - Tööd tuleb teostada madalveeperioodil, st töid ei tohi teostada aprillis-mais, kui esineb kude- ja rändeaeg
 - Ehitusaegsed ajutised laoplatsid, kütuse hoidmise alad ning tee-ehitusmasinate parkimiskohad ei tohi olla rajatud lähemale kui 50 meetrit veekogudest. Ehitustööd peavad olema korraldatud selliselt, et oleks välistatud saasteainete sattumine pinnavette.
- Mõju vältimiseks Valgesoo loodusala tuleb kergliiklustee koridor Valgesoo loodusala külgsuunas lõigust kavandada Akste – Häätaru kõrvalmaantee läänepoolsele. Kaitstavast elupaigatüübist teisele poole olemasolevat teetammi uue kergliiklustee rajamisel ei ole oodata negatiivset mõju elupaigatüübile, sest välditud on raie ning valgusrežiimi muutus ning olemasolev teetamm väldib veerežiimi muutust.

5 Keskkonnaseire

Mitmetest riiklikest elektroonilistest registritest on kohalikul omavalitsusel võimalik saada infot riigi poolt korraldatavate seirete kohta. Näiteks on looduskeskkonnale avaldavate mõjude osas võimalik saada teavet valla territooriumile väljastatud keskkonnalubades sätestatud seirete osas, mille läbiviimise eest vastutavad lubade omanikud. Samuti on kättesaadav info jäätmete käitlemise, maavaravarude ja paljude muude riiklikult juba seiratavate andmete kohta.

Mõjusid sotsiaalsele keskkonnale iseloomustab eelkõige valla rahvaarvu muutus ja elanike rahulolu. Omavalitsuse poolt on soovitatav hinnata valla elanike rahulolu elukeskkonnaga. Selleks on kas võimalik kasutada riigi poolt läbiviidud uuringuid või kui omavalitsus soovib saada rohkem infot, kui seda kogutakse riigi poolt juba korraldatavate küsitluste käigus, siis tuleb vajaliku teabe saamiseks viia läbi vastavad küsitlused. Küsitluste osas oleks võrreldavuse huvides oluline kindel intervall ning samalaadse metoodika kasutamine.

Vallas toimuvate maakasutuslike arengute ja üldplaneeringu muutmise vajaduse hindamiseks on asjakohane järgnevas tabelis esitatud indikaatorite jälgimine.

Joonis 20. Üldplaneeringu oodatavate mõjude seireindikaatorid.

Indikaator	Baastase (01.2021 seisuga)	Oodatav muutus ÜPs kavandatava maakasutuse ja ehitustingimuste elluviimisega
Valla elanike arv/asustustihedus	13 663 / 19 in/km ²	Elanike arv püsib või väheneb mõõdukalt tasemel
Valla lasteaia õpilaste arv	645	Arv püsib või väheneb mõõdukalt tasemel
Valla kooli õpilaste arv	1678	Arv püsib või väheneb mõõdukalt tasemel
Maakasutuse muutus (maakatastrisse kantud kõlvikute pindala alusel)	25 105,5 haritav maa ha, looduslik rohumaa 3 576,8 ha, metsamaa 32 503,9 ha	Haritava maa, loodusliku rohumaa ja metsamaa pindalade olulist muutust ei ole oodata (pindala muutus alla 10%).
Rohevõrgustikus paikneva maakatte muutus	10 aasta maakatte muutus rohevõrgustiku alal 136.6 ha ulatuses ehk 0,4% RV alast	Muutus ÜP kehtivusperioodil jääb alla 1% rohevõrgustiku alast
Kergliiklusteedega varustatuse muutus (teeregistri kohase kergliiklusteede pikkuse alusel)	70,4 km	Kergliiklusteede pikkuse suurenemine
ÜP-d muutvate kehtestatud DP-de arv aastas		ÜPd muutvate DPde arvu tõus on indikaatoriks kehtiva üldplaneeringu vananemise osas

Indikaatorite alusel muutuste hindamine on asjakohane läbi viia üldplaneeringu ülevaatamisel.

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid

Ahja valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016–2026. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4180/8201/6012/Ahja%20SMAK%202016-2026.pdf>

Eesti 2030+. Kättesaadav: <https://eesti2030.wordpress.com/>

Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing MTÜ. 2013. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.

Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030. Kättesaadav: <http://www.keskkonnainfo.ee/failid/viited/strateegia30.pdf>

Petersell, V., Karimov, M., Täht-Kok, K., Shtokalenko, M., Nirgi, S., Saarik, K., Milvek, H. OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2017. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/eesti_rn_atlas_2017_kyljendatud.pdf

Eesti Geoloogiateenistus. Eesti pinnase radooniriski kaart. Kättesaadav: <https://gis.egt.ee/portal/apps/MapJournal/index.html?appid=638ac8a1e69940eea7a26138ca8f6dcd>

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava aastateks 2015–2021. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/ida-eesti_vesikonna_veemajanduskava_0.pdf

Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus (SEI Tallinn). Kaitsevæe keskkonnakäsiraamat. Kättesaadav: <https://docplayer.ee/142923540-Keskkonnak%C3%A4siraamat-kaitsev%C3%A4e-keskkonnak%C3%A4siraamatu-eesm%C3%A4rk-on-laiemalt-tutvustada-seoseid-kaitsev%C3%A4e-tegevuste-ja-kesk-konnateemade-vahel-ning-seel%C3%A4bi.html>

Keskkonnaministeerium. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/kliimamuutustega_kohanemise_arengukava_aastani_2030_1.pdf

Laheda valla soojamajanduse arengukava aastateks 2017–2030. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4280/1201/7002/Laheda_soojusmajanduse_arengukava.pdf

Päästeamet, ohutusjärelvalve osakond. 2012. Metoodika. Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide koostööstamise otsuse tegemine. Kättesaadav: <https://www.rescue.ee/files/2020-06/18-03-28-metoodika-kems-planeeringute-ja-ehitusprojektide-koostolastamise-otsuse-tegemine.pdf>

Mooste valla soojusmajanduse arengukava (aastateks 2016–2026). Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/4020/6201/6022/Soojusmajanduse%20arengukava.pdf>

Infrafate Eesti AS ja Hartal Projekt AS. 2015. Põhjaveekogumite ohustatust ja halba seisundit põhjustavate koormuste vähendamise meetmeprogramm ja selle tegevused. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/150706pohjaveekogumite_ohustatust_ja_halba_seisundit_pohjustavate_koormuste_vahendamise_meetmeprogramm.pdf

Põlvamaa ettevõtluskeskkond. Kättesaadav: <https://www.polvamaa.ee/ettevotluskeskkond>

Eesti Planeerijate Ühing. 2021. Põlva ja Räpina valla üldplaneeringute alusuuring „Asutuse arengut suunavate tingimuste, sh tiheasustusalade ja ruumilise paiknemise täpsustamine ning keskuste (kompaktse hoonestusega alade) kavandamine kahanemisega kohanemiseks“.

Kättesaadav: <https://www.polva.ee/documents/17842760/23469413/Aruanne.pdf/68b7f1bc-9557-4403-8f84-194ce9375af5>

Põlva maakonnaplaneering 2030+.; Lisa 4. Teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad tingimused“. Kättesaadav: <https://maakonnaplaneering.ee/183>

Põlva valla arengukava aastateks 2019–2030.

Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4251/0201/8008/Lisa_m47.pdf

Põlva valla jäätmekava aastateks 2020–2025.

Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4300/4202/0002/Lisa%5b1%5d.pdf>

Põlva valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016–2030.

Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4170/2201/6008/Lisa.pdf>

Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019–2030. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4050/6202/0015/Lisa_m9_uus.pdf

Põlva valla üldplaneering. Mõjutatava keskkonna ülevaade. Kättesaadav: <https://www.polva.ee/documents/17842760/23469413/M%3b5jutatava+keskkonna+%3bclevaade.pdf/cd214d1c-2a3d-4da4-ac1a-1d3f1f2d2e25>

40. Kiirguskeskus. Radooniuhu arvestamine ehitusplaneeringutes ning olemasolevates hoonetes. https://www.envir.ee/sites/default/files/radooniuhu_arvestamine.pdf

AS Maves. 2005. Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine.

Vastse-Kuuste valla üldplaneering. Seletuskiri. Hendrikson & Ko. 2010. Kättesaadav: <https://www.polva.ee/documents/17842760/19108440/Seletuskiri+%281%29.pdf/d987a5b1-b354-4e68-89e2-cf593a58fa3e>

Keskkonnaministeerium. Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2020–2030 LISA II ÕHUSAASTEAINETE PIIRIÜLENE KAUGLEVI. Kinnitatud keskkonnaministri 29.03.2019. a käskkirjaga nr 1-2/19/276. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/ovp_lisa_2_290319.pdf

Maaeluministeerium. 2020. Väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevast seaduse eelnõust. Kättesaadav: <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/pman/pman-2020-02-25-hunt.pdf>

Andmebaasid

Corine maakattekaart: <http://corine.keskkonnaagentuur.ee/>

EELIS veeveeb: <https://veeveeb.envir.ee/vesi/>

Jäätmearuandluse infosüsteem (JATS): <https://jats.keskkonnainfo.ee/>

Keskkonnaregistri avalik teenus: <http://register.keskkonnainfo.ee/>

Kotkas Keskkonnalubade Infosüsteem: <https://kotkas.envir.ee/>

Kultuurimälestiste register: <https://register.muinas.ee/>

Looduslikud pühapaigad:

<https://hiitemaja.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=db7d4fe754d245b9ac53f6d9a76e229e>

Maa-ameti geoportaal: <https://geoportaal.maaamet.ee/est/>

Maakataster: <https://www.eesti.ee/et/eluase-ja-keskkond/maa-ja-mets/maakataster/>

Maaparandussüsteemide register:

<https://portaal.agri.ee/avalik/#/maaparandus/msr/systeemi-otsing>

Natura 2000 võrgustiku andmebaas süsteemis EUNIS: <https://natura2000.eea.europa.eu/>

Pinnaveekogumite seisundiinfo: <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo>

Põhjaveebilansi andmed: <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/bilanss>

Statistikaamet: <https://andmed.stat.ee/et/stat>

Terviseameti avalikud andmed:

https://vtiav.sm.ee/frontpage/show?id=72&active_tab_id=SV

Seadused ja määrused

Atmosfääriõhu kaitse seadus. RT I, 05.07.2016, 1.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/130102020003?leiaKehtiv>

Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid. Vastu võetud 24.09.2019 nr 61.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/126092019002>

Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord. RT I, 11.02.2016, 22.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/111022016022?leiaKehtiv>

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus¹. RT I 2005, 15, 87.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020046?leiaKehtiv>

Looduskaitse seadus¹. RT I 2004, 38, 258.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/130122020007?leiaKehtiv>

Maapõueseadus. RT I, 10.11.2016, 1.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020059?leiaKehtiv>

Metsaseadus. RT I 2006, 30, 232.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/104012021010?leiaKehtiv>

Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid. RTL 2002, 38, 511.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/129122020047?leiaKehtiv>

Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused. Vastu võetud 08.11.2019 nr 61.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/112112019006>

Nõuded suplusveele ja supelrannale. Vastu võetud 03.10.2019 nr 63.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019004>

Planeerimisseadus. RT I, 26.02.2015, 3.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019104?leiaKehtiv>

Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba¹. RT I, 22.12.2016, 5.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/114122017010?leiaKehtiv>

Veeseadus. RT I, 22.02.2019.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/110122020036?leiaKehtiv>

Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse vältimiseks ja piiramiseks. Vastu võetud 03.10.2019 nr 45.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/104102019004>

Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid. RT I, 21.12.2016, 27.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/127052020002?leiaKehtiv>

Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispäärid. RT I, 29.12.2016, 44.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/106032019012?leiaKehtiv>

Lisad

Lisa 1. KSH väljatöötamise kavatsus (VTK)

Kättesaadav:

https://www.polva.ee/documents/17842760/20973504/YP_LSK_KSH_VTK_sept20.pdf/a2319b16-1506-4d30-8e33-842a4b372393